

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BİR LİSEDE ÖĞRENİM GÖRMEKTE OLAN
ADÖLESANLARIN BENLİK SAYGISININ VE ANNE BABA
TUTUMUNUN PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMINA
ETKİSİ**

HAZIRLAYAN: EMİNE ZAHİDE ÖZDEMİR
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: YRD. DOÇ. DR. DİLEK ERGİN

MANİSA - 2015

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından, veri toplanması ve yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Öğrencinin Adı, Soyadı

İmza

TEŞEKKÜR

Çalıőmamın her aőamasında yol gősterici olan ve katkılarda bulunan, Yrd. Doç. Dr. Dilek ERGİN'e,
Uygulama aőamasında uygun koőulları sağlayarak yardımda bulunan Gőlkent Anadolu Lisesi őğretmenlerine,
Verilerin analizinde danışmanlık yapan Fatih SONTAY'a
Sevgi, anlayıő, sabırla destek olan ve ufkumu ačan aileme
Teőekkőrlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

BEYAN	i
TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ŞEKİLLER DİZİNİ	v
TABLolar DİZİNİ	vi
KISALTMA ve SEMBOLLER DİZİNİ	viii
EKLER	ix
1.ÖZET	1
2.ABSTRACT	2
3. GİRİŞ ve AMAÇ	3
3.1. Araştırmanın Konusu.....	3
3.2. Araştırmanın Amacı.....	4
3.3. Araştırmanın Hipotezleri.....	4
3.4. Sayıtlılar.....	4
3.5. Araştırmanın Önemi.....	5
3.6. Sınırlamalar.....	6
3.7. Tanımlar.....	6
4. GENEL BİLGİLER	7
4.1. Adölesan Dönem.....	7
4.1.1. Adölesan Dönemin Gelişimsel Özellikleri.....	10
4.1.1.1. Fiziksel Gelişim.....	10
4.1.1.2. Cinsel Gelişim.....	10
4.1.1.3. Bilişsel Gelişim.....	11
4.1.1.4. Sosyal Gelişim.....	11
4.1.1.5. Duygusal Gelişim.....	12
4.1.1.6. Moral Gelişim.....	12
4.1.1.7. Kişilik Gelişimi.....	13
4.2. Adölesan Dönemde Benlik Saygısı.....	14
4.2.1. Benlik Kavramı.....	14
4.2.2. Benlik İmgesi.....	14
4.2.3. İdeal Benlik.....	15
4.2.4. Benlik Saygısının Gelişimi.....	15
4.2.5. Benlik Saygısını Etkileyen Faktörler.....	16

4.2.6. Benlik Saygısının Önemi.....	17
4.3. Anne Baba Tutumu.....	18
4.3.1. Anne Baba Tutumu Çeşitleri	19
4.3.1.1. İzin Verici Anne Baba Tutumu	19
4.3.1.2. İhmalkâr veya Hoşgörülü Anne Baba Tutumu.....	19
4.3.1.3. Demokratik Anne Baba Tutumu	20
4.3.1.4. Otoriter Anne Baba Tutumu.....	21
4.3.1.5. Koruyucu Anne Baba Tutumu	22
4.3.1.6. Tutarsız Tutum	22
4.3.2. Adölesanlarda Anne baba Tutumlarının Psikolojik Sağlığa Etkileri	23
4.4. Problemlı İnternet Kullanımı	23
4.4.1. Dünyada ve Türkiye’de İnternet	23
4.4.2. Problemlı İnternet Kullanımı	24
4.4.3. Adölesanlarda Problemlı İnternet Kullanımı.....	29
4.4.4. Problemlı İnternet Kullanımının Fiziksel Etkileri	30
4.4.5. Problemlı İnternet Kullanımının Psikososyal Etkileri	30
4.4.6. Problemlı İnternet Kullanımının Bilişsel Etkileri	31
4.4.7. Problemlı İnternet Kullanımında Aile İçi İlişkiler	32
4.4.8. Problemlı İnternet Kullanımında Pediatri Hemşiresinin Rolü.....	32
5. GEREÇ VE YÖNTEM	34
5.1. Araştırmanın Tipi	34
5.2. Araştırmanın Yapılacağı Yer ve Tarih	34
5.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	34
5.4. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri.....	34
5.5. Veri Toplama Araçlarının Tanıtılması.....	35
5.6. Veri Toplama Yöntemi	38
5.7. Verilerin Analizi.....	39
5.8. Araştırmanın Etik Yönü.....	39
6. BULGULAR.....	40
6.1. Adölesanların Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular	41
6.2. Adölesanların Sosyo- Demografik Özelliklerine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımı Düzeylerine İlişkin Bulgular	46
6.3. Adölesanların İnternet Kullanım Özelliklerine İlişkin Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımı Ortalamaları	75
6.4. Adölesanların Problemlı İnternet Kullanımı ile Benlik Saygısı ve Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	98

6.5. Adölesanların Benlik Saygısı ve Anne Baba Tutumu Düzeylerinin Problemlı İnternet Kullanımına Etkisinin İncelenmesi	100
7. TARTIŞMA.....	104
7.1. Adölesanların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımına İlişkin Bulguların Tartışılması	104
7.2. Adölesanların İnternet Kullanım Özelliklerine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımına İlişkin Bulguların Tartışılması	115
8. SONUÇLAR ve ÖNERİLER.....	120
8.1. Sonuçlar	120
8.1.1 Adölesanların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar	120
8.1.2. Adölesanların Sosyo- Demografik Özelliklerine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımı Düzeylerine İlişkin Sonuçlar	121
8.1.3. Adölesanların İnternet Kullanım Özelliklerine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımına İlişkin Sonuçlar	124
8.2. Öneriler	128
9. KAYNAKLAR	129
10. EKLER	141
11. ÖZGEÇMİŞ	156

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Problemlı İnternet Kullanımı İle İlişkili Bilişsel Şema	26
--	----

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Adölesanların Sosyo-Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi (n=621) ..41	41
Tablo 2. Adölesanların İnternet Kullanım Özelliklerine Göre İncelenmesi (n=621) .43	43
Tablo 3. Adölesanların Anne Baba Tutum, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Düzeylerinin Ortalamaları (n=621).....44	44
Tablo 4. Adölesanların Anne Baba Tutumlarının İncelenmesi (n=621).....45	45
Tablo 5. Adölesanların Öğrenim Gördüğü Sınıfa Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)46	46
Tablo 6. Adölesanların Cinsiyete Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621).....49	49
Tablo 7. Adölesanların Yaşa Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621).....51	51
Tablo 8. Adölesanların Kardeş Sayısına Göre Anne Baba Tutumu Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621).....54	54
Tablo 9. Adölesanların Annelerinin Yaşına Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)56	56
Tablo 10. Adölesanların Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621).....58	58
Tablo 11. Adölesanların Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621).....60	60
Tablo 12. Adölesanların Babalarının Yaşına Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)62	62
Tablo 13. Adölesanların Babalarının Eğitim Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621).....64	64
Tablo 14. Adölesanların Babalarının Çalışma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621).....66	66
Tablo 15. Adölesanların Ailesinin Gelir Düzeyine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)67	67
Tablo 16. Adölesanların Anne Babalarının Evlilik Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)70	70
Tablo 17. Adölesanların Aile Tipine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621).....72	72

Tablo 18. Adölesanların Yaşadığı Yere Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621).....	73
Tablo 19. Adölesanların İnternet Kullanım Süresine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621).....	75
Tablo 20. Adölesanların Günlük İnternet Kullanma Süresine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)	77
Tablo 21. Adölesanların Evinde Bilgisayar Olma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)	80
Tablo 22. Adölesanların Kendisine Ait Bilgisayarı Olma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)	82
Tablo 23. Adölesanların Kendisine Ait Odasının Olma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)	84
Tablo 24. Adölesanların Evinde İnternet Olma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621).....	86
Tablo 25. Adölesanların Annelerinin Sosyal Paylaşım Sitelerinde Üyeliğinin Olma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)	88
Tablo 26. Adölesanların Annelerinin İnternette Vakit Geçirme Süresine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)	90
Tablo 27. Adölesanların Babalarının Sosyal Paylaşım Sitelerinde Üyeliğinin Olma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)	92
Tablo 28. Adölesanların Babalarının İnternette Vakit Geçirme Süresine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)	93
Tablo 29. Adölesanların Anne Baba Tutum Kategorileri ile Problemlı İnternet Kullanımı Düzeylerinin Aralarındaki İlişkinin İncelenmesi (n=621).....	95
Tablo 30. Adölesanların Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği ile Benlik Saygısı Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (n=621).....	98
Tablo 31. Adölesanların Anne Baba Tutum Ölçeği ile Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (n=621).....	99
Tablo 32. Adölesanların Benlik Saygısı Düzeyinin Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi (n=621)	100
Tablo 33. Adölesanların Anne Baba Tutum Düzeylerinin Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi (n=621).....	102

KISALTMA ve SEMBOLLER DİZİNİ

ABT: Anne Baba Tutumu

PİKÖ-E: Problemlİ İnternet Kullanım Ölçeği -Ergen

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

EKLER

EK 1: Sosyo- Demografik Veri Formu

EK 2: Problemlü İnternet Kullanım Ölçeği- Ergen

EK 3: Anne Baba Tutum Ölçeği

EK 4: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

EK 5: Araştırmanın Yapılacağı Kurumdan Resmi İzin

EK 6: Problemlü İnternet Kullanımı Ölçeği- Ergen Ölçek İzni

EK 7: Anne Baba Tutum Ölçeği İzni

EK 8: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği İzni

EK 9: Etik Kurul İzni

Tezin Başlığı: Bir Lisede Öğrenim Görmekte Olan Adölesanların Benlik Saygısı ve Anne Baba Tutumunun Problemlı İnternet Kullanımına Etkisi

Öğrencinin Adı: Emine Zahide ÖZDEMİR

Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Dilek ERGİN

Anabilim Dalı: Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliğı Anabilim Dalı

1.ÖZET

Amaç: Araştırma adölesanlarda sosyo-demografik değışkenler ile benlik saygısı ve anne baba tutumunun problemlı internet kullanımına etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. **Gereç ve Yöntem:** Bu araştırma tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak “Sosyo-Demografik Veri Formu”, “Problemlı İnternet Kullanım Ölçeğı-E”, “Anne Baba Tutumu Ölçeğı” ve “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğı” kullanılmıştır. **Bulgular:** Anne baba tutumu, “kabul/ ilgi ” (27,188 ± 5,281), “psikolojik özerklik” (24,271 ± 4,856), “denetleme” ortalaması (25,947 ± 4,442) düzeydedir. Anne baba tutumları (%34,8) demokratik, (%34,9) izin verici-ihmalcâr, (%10,0) otoriter, (%20,3) izin verici-hoşgörölü olarak bulunmuştur. Benlik saygısı ortalamasının (1,880 ± 1,601) yüksek, problemlı internet kullanımı “internetin olumsuz sonuçları” (26,744 ± 11,614), “aşırı kullanım” (18,068 ± 5,679), “sosyal fayda/sosyal rahatlık” (14,799 ± 6,102), “genel problemlı internet kullanımı düzeyi” (59,610 ± 20,318) orta düzeyde olduğı bulunmuştur. **Sonuçlar:** Adölesanların algıladıkları kabul/ ilgi düzeyi yaş ve kardeş sayısı arttıkça düşük, annenin ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe yüksek bulunmuştur. Gelir düzeyi yüksek, internet kullanımı 5 yıldan fazla, annesi sosyal paylaşım sitelerine üye olan, kendisine ait bilgisayar bulunan, erkek adölesanların problemlı internet kullanımı yüksek, 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların problemlı internet kullanımı düşüktür.

Anahtar Kelimeler: Adölesan, problemlı internet kullanımı, benlik saygısı, anne baba tutumu, hemşirelik.

Title of the thesis: The Effect of Self-Esteem and Parental Attitude of the Adolescents Studying in a High School on Problematic Internet Usage

Name of the student: Emine Zahide ÖZDEMİR

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Dilek ERGİN

Department: Pediatrics Nursing Department

2.ABSTRACT

Aim: This study aims to examine the effect of self-esteem and parental attitude of the adolescents on problematic internet usage through socio-demographic variables.

Material and Method: This research was conducted as cross-sectional and descriptive. As data collection tool “Socio-Demographic Data Form”, “Problematic Internet Usage-E Scale”, “Parental Attitude Scale” and “Rosenberg Self Esteem Scale” were used.

Findings: Parental attitude mean scores are at “acceptance/interest” ($27,188 \pm 5,281$), “psychological autonomy” ($24,271 \pm 4,856$), “parental control” ($25,947 \pm 4,442$) level. Parental attitudes are found as (34,8%) democratic, (34,9%) permissive-neglectful, (10,0%) authoritative, (20,3%) permissive-tolerant. Self-esteem average is calculated as ($1,880 \pm 1,601$) high, problematic internet usage “adverse outcome of the internet” ($26,744 \pm 11,614$), “overuse” ($18,068 \pm 5,679$), “social benefit/ social comfort” ($14,799 \pm 6,102$), “overall level of problematic internet usage” are found to be moderate ($59,610 \pm 20,318$). **Results:** It is concluded that acceptance/interest levels that the adolescents perceive decrease as the age and the number of siblings increase and are found to be higher when the parental educational statue rises. Problematic internet usage of those male adolescents with high level income, more than 5 years internet usage, having his/her own computer and a mother who is a member of a social networking sites are found higher, and those studying in 12th grade is observed as lower.

Key words: Adolescent, problematic internet usage, self-esteem, parental attitude, nursing.

3. GİRİŞ ve AMAÇ

3.1. Araştırmanın Konusu

Problemlerli internet kullanımı fiziksel, psikososyal, bilişsel ve aile içi ilişkiler yönünden sağlığı olumsuz etkilemesi, sağlığın korunması ve sürdürülebilmesi açısından dikkate alınması gereken bir konudur. Adölesan dönemin gelişimsel açıdan kriz dönemi olması nedeniyle hem adölesanın hem de anne babaların desteğe ihtiyaçları göz ardı edilemeyecek boyuttadır. Kimlik kazanmaya çalışırken, anne babaları ve sosyal çevresiyle kurdukları iletişim biçimi günümüzde riskli bir hale gelmiştir. Anne baba tutumlarının bilinçli olması çocukta temel güven duygusunu geliştirir. Düşüncelerini serbestçe söyleyebilen, sorumluluk bilincine sahip, kendine özgü yaratıcı fikirler geliştirebilen çocuklar yetiştirmek için bilinçli anne baba tutumuna ihtiyaç duyulmaktadır. Böyle bir ailede yetişen adölesanların yüksek benlik saygısına sahip olmaları toplumsal yapıya uyumu kolaylaştırır. Bu durum, adölesanın bir birey olarak toplum içerisinde etkin bir rol sahibi olmaya, kendisini gerçekleştirmesine, kişisel doyuma ulaşmasına zemin hazırlamaktadır (Yıldız 2010).

İnternet kullanımının yaygınlaşması ile birlikte adölesanların interneti diğer yaş gruplarına oranla daha fazla kullanması çeşitli sağlık problemlerine sebep olmaktadır. İnternet Dünya İstatistikleri 2014 verilerine göre; dünya nüfusunun %42,3'ü Avrupa'nın %70,5'i, Türkiye'nin %56,7'si internet kullanmaktadır. Tüm dünyada internet kullanıcı sayısı gittikçe artmaktadır. Bu oran 2000 yılından 2014 yılına kadar %741,0 artmıştır (<http://internetworldstatics.com>, Erişim tarihi: 24 Mayıs 2015).

Çocuk sağlığı hemşireliği; profesyonel hemşirelik rolleri doğrultusunda 0-18 yaş arasındaki çocukların aile ve toplum içinde fiziksel, bilişsel ve sosyal yönden sağlıklı büyüme ve gelişmesi, hastalıklardan korunması ve sağlığın en üst düzeye çıkarılması, hastalandığında çocuğun tedavisi, bakımı ve rehabilitasyonundan sorumlu hemşiredir. Hemşireler hastalıkların önlenmesi ve sağlığın geliştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Koruyucu bakımın bir yönü de hemşirenin anne babalara ve çocukların farklı yaş dönemlerine göre normal büyüme ve gelişmenin özelliklerini içeren bilgiler vermesi, ileriye yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini sağlamasıdır (Conk ve ark. 2013).

Dengeli bir şekilde internet kullanımı çocukların sağlıklı gelişimi açısından önem taşımaktadır. Ailelerin bilinçli bir tutumla internet kullanımı takip etmeleri olumsuz davranışları kontrol edebilmek için kolaylık sağlayacaktır (<http://ab.org.tr/abob/bildiri/113.doc>, Erişim tarihi: 10 Aralık 2014). Bu bağlamda hemşireler ailelerin bilinçli bir tutumla internet kullanımını takip etmelerini ve olumsuz davranışların kontrol edilebilmesi açısından katkı sağlamalıdır (Yıldız 2010).

3.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, adölesanlarda sosyo-demografik değişkenler ile benlik saygısının ve anne baba tutumunun problemlili internet kullanımına ilişkin etkilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

3.3. Araştırmanın Hipotezleri

H₀: Adölesanların benlik saygısı ve anne baba tutumunun problemlili internet kullanımına etkisi yoktur.

H₁: Adölesanların benlik saygısı düzeyleri problemlili internet kullanımından etkilenir.

H₂: Adölesanların anne baba tutum düzeyleri problemlili internet kullanımından etkilenir.

H₃: Adölesanların benlik saygısı, anne baba tutumu ve problemlili internet kullanımını sosyo-demografik değişkenlerden etkilenir.

3.4. Sayıtlar

Evren, örneklem veri toplama teknikleri, analiz yöntemleri, kullanılan araç ve gereçler araştırmanın amaçlarını gerçekleştirebilecek kapasitededir.

3.5. Araştırmanın Önemi

Adölesan dönemi 12-21 yaşları boyunca çocukluk ve yetişkinlik arasındaki fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik etkenlerden etkilenen en uzun gelişimsel dönem olarak tanımlanır (Conk ve ark. 2013; Törüner ve Büyükgönelç 2013).

Adölesan dönem; büyüme ve gelişmeyi etkileyen genetik faktörler, cinsiyet, hormonlar, çevresel faktörler, kültür, beslenme, sağlık durumu, aile, anne baba tutumları gibi pek çok faktörün bulunduğu riskli bir dönemdir (Conk ve ark. 2013).

Çocuk sağlığı hemşireliğinde çocuk ailesinden bağımsız düşünülemez. Anne baba tutumları çocukların büyüme ve gelişmeleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Kimlik ve kişilik kazanımının sağlandığı adölesan dönemde benlik saygısı sosyal gelişimin sağlıklı sürdürülebilmesi açısından önemlidir (Törüner ve Büyükgönelç 2013).

İnternet kullanımı zaman içerisinde yaygınlaşmıştır. Bilgisayar ve internet kullanımı oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24'tür (TÜİK 2014). 2014 verilerine göre ülkemizde 10-17 yaş grubu, toplam nüfusun yaklaşık %44,8'ini oluşturmaktadır (TÜİK 2014). Nüfusun önemli bir bölümünü oluşturan adölesanlarda, problemleri ve normal gelişimsel süreci doğru tanımlamak gereklidir. Bununla birlikte bireye özgü uygun hemşirelik bakımı ve izlemi sağlamak için sosyal durumdaki değişiklikleri ve beraberindeki fizyolojik, psikoseksüel, psikososyal, bilişsel ve moral dönüşümlerin bilinmesi ve takip edilmesi önemlidir (Conk ve ark. 2013).

Problemlili internet kullanımı, adölesanı fiziksel, bilişsel, psikososyal sağlık açısından olumsuz etkilemektedir. Aile içi ilişkiler, hem problemlili internet kullanımına sebep olur hem de problemlili internet kullanımından etkilenmeleri kaçınılmaz olmaktadır (Zorbaz 2013).

Adölesan dönemine yaklaşmakta olan bir çocuğun anne babası genellikle çocuğunu bu döneme nasıl hazırlayacakları konusunda stres yaşar. Çocuk sağlığı hemşirelerinin uygun zamanda ileriye yönelik danışmanlık yapmak ve ayrıca çocuğun ve ailenin gereksinimlerini karşılayacak hemşirelik bakımını planlayabilmek için çocuğun büyüme ve gelişmesindeki öngörülebilir problemleri bilmesi gerekir. Düzenli izlemler sonucunda yapılan değerlendirmeler ile hemşirelik girişimlerinin planlanması ve uygulanması açısından önem taşımaktadır (Conk ve ark. 2013).

3.6. Sınırlamalar

Araştırma kapsamına, Isparta Gülkent Anadolu Lisesi'nde öğrenim görmekte olan 15-19 yaş grubu çocuklar alınmıştır.

3.7. Tanımlar

- **Problemlı internet kullanımı**

İnternetin aşırı kullanımı, internet kullanım isteğinin önüne geçilememesi, internete bağılı olmadan geçirilen zamanın anlamını yitirmesi, yoksunluk halinde sınırlılık ve saldırganlık olması ve bireyin fiziksel, bilişsel ve sosyal olarak hayatını olumsuz etkilemesidir (Arısoy 2009).

- **Anne baba tutumu**

Çocuğa yöneltilen davranışların ve beklentilerin bütünü olarak çocuk yetiştirme tutumudur (Yılmaz 2000).

- **Benlik saygısı**

Bireyin kendi fiziksel ve zihinsel özelliklerine yönelik değer atfetmesi olarak tanımlanmaktadır (Sargın 2001).

4. GENEL BİLGİLER

4.1. Adölesan Dönem

Büyüme ve gelişmeyi genetik, cinsiyet, hormonlar, çevre, kültür, beslenme, sağlık durumu, aile, anne baba tutumları gibi pek çok faktör etkiler. Adölesan dönem çocukluk ile yetişkinlik arasında yaşanan en uzun gelişimsel dönemdir. Bu süreçte fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik faktörlerden adölesan bireyler etkilenmektedir.

Ülkemizde 10-17 yaş grubu, toplam nüfusun yaklaşık %44,8'ini oluşturmaktadır (TÜİK 2014). Nüfusun önemli bir oranını oluşturan adölesanlarda problemleri ve normal gelişimsel süreci doğru tanımlamak ve bireye özgü uygun hemşirelik bakım ve izlemi sağlamak için hızla değişen sosyal değişiklikleri ve beraberindeki fizyolojik, psikoseksüel, psikososyal, bilişsel ve moral dönüşümlerin bilinmesi ve takip edilmesi önem taşımaktadır.

Adölesan dönem farklı gelişimsel ve davranışsal özelliklere göre erken, orta ve geç adölesan dönem olmak üzere ayrılabilir.

Erken adölesan dönem (11-14 yaş); puberta değişiklikleri ve adölesanın bu değişikliklere uyumunu içerir.

Orta adölesan dönem (15-17 yaş); akran uyumu ile kendisini gösterir ve kişiler arası ilişkiler bakımından zor bir zaman dilimini oluşturabilir.

Geç adölesan dönem (18-21 yaş) ise; yetişkin tipi ilişkiler geliştirme ve yetişkin rollerini üstlenmeyi içerir (Conk ve ark. 2013).

Adölesan dönem yapısı gereği bir durumu değil, dinamik bir süreci ifade etmektedir (Temel ve Aksoy 2001). Adölesan dönem ayrı bir evre olarak ilk kez 1904'te Stanley Hall tarafından ele alınmıştır. Adölesan dönemi cinsel ve psikososyal olgunlaşma ile başlayan, bireylerin bağımsızlığını kazanmaya başladığı, ne zaman sona erdiği tam olarak belli olmayan bir dönemdir. Bu dönemde fiziksel, psikolojik ve sosyal değişimler hızlı bir şekilde gözlemlenir (Çuhadaroğlu 2000). Bu sebeple adölesan dönem için ikinci doğum da denilmektedir.

Freud, temel kişilik gelişimini açıklamayı amaçladığı psikanalitik kuramda adölesan dönemi, dürtüselliğin arttığı bir dönem olarak tanımlamıştır (Kulaksızoğlu 2004; Özyurt 2011). Freud'a göre her insan biyolojik süreçte psikoseksüel evrelerden

geçerek gelişir. Biyolojik olarak belirli olan güdülerle birlikte bireyin gelişimi toplumsal bir ortam içerisinde çevresel faktörlerden etkilenerek biçimlenmektedir. Sosyal çevre ve anne babaların tutumu çocuğun gelişiminde duygusal yönden önemli bir yere sahiptir. Bireysel farklılıklar bu etkilenmeler sonucunda ortaya çıkmaktadır (Özyurt 2011).

Erikson'un psikososyal gelişim kuramına göre adölesan dönemi, çocuğun 12-18 yaşlarını kapsayan başarıya karşı aşağılık duygusu buhranını içerdiğini öne sürmektedir. Bu dönemde çocuklar için akademik başarı, akranları tarafından sevilip-sevilmeme, öğretmenin tutumu, spor ve diğer oyunlarda kazanma isteği gibi diğer çocuklarla sosyal zihinsel rekabet içinde oldukları alanlar önemlidir. Erikson'a göre adölesan dönem bir kriz dönemidir. Bu dönemde çocuk kimlik arayışına girmekte, "Ben kimim?" sorusuna cevap aramakta, geçmiş deneyimlerini bütünleştirmekte; ne olduklarını anlamlandırmaya çalışırken ne olabileceklerini keşfetmeye çalışmaktadır. Erikson'a göre kişilik gelişimini tamamlayabilen adölesan kimlik kazanacaktır. Kendilik algısı, kişiler arası bağ kurma becerisi ve yaşam biçimi ile ilgili çözüm bulamama ve/veya çözüm bulmaya isteksiz olma kimlik karmaşasına işaret etmektedir (Conk ve ark. 2013; Törüner ve Büyükgönenç 2013).

Bilişsel gelişim kuramına göre adölesan dönem; 12 yaş ve sonrası soyut işlemler dönemi içerisinde yer almaktadır. Adölesanların bu dönemde farklı seçenekleri değerlendirme, öngöründe bulunma, mantıklı sonuçlar çıkarabilme, somut ya da soyut olarak sunulan karmaşık sorunları sistematik biçimde çözümlene yetenekleri gelişir (Uçal 2006).

Piaget'e göre adölesan gelişim, boş bir levhanın dışsal etkilerle doldurulması sonucu değil, aksine bireyin aktif olarak rol aldığı aksiyonlardır ya da bu aksiyonlar üzerinde ele alınan bilişsel işlemlerin sonucu olarak gerçekleşir. Piaget (1999), bilişsel gelişimin fiziksel olgunlaşma, toplumsal aktarım, deneyim ve dengeleme süreçlerinden oluşmakta olduğunu öne sürmektedir. Bu etmenler çocuğun gelişim hızını belirlemektedir. Bilişsel gelişim tarafından ulaşılan denge sürekli değildir. Yaşamın getirdiği yeni deneyimler bilişsel dengeyi değiştirir (Ahioglu-Lindberg 2011).

Sullivan'ın kişilerarası kuramı ile adölesanın yakınlık, sevgi, güven, eşit ilişki gibi ihtiyaç örüntüleri tanımlanmış ve kişiler arası ihtiyaçların doyurulmasının ihtiyacı

üzerinde durulmuştur. Bu kurama göre kendilik sisteminin oluşmasında bakım verici kişinin ve anne babanın fonksiyonu çok önemlidir. G. Stanley Hall'ın kuramında ise; adölesan dönemi bireyselliğin geliştiği bir dönem olarak görülmektedir. Adölesan dönemi “stres ve fırtınalar” dönemi olarak nitelendirmiş ve “yeniden doğuş” dönemi olduğunu belirtmiştir (Koç 2008).

Spanger'in bireysel farklılık kuramına göre adölesanda “biriciklik” kavramı hâkimdir. Ayrıca bu kurama göre adölesanlar üç gruba ayrılabilirler. İlk gruptakiler çocukluktan yetişkinliğe geçiş döneminde zorlanan, bu fırtınalı dönemin stresiyle baş edemeyen adölesanlardır. İkinci gruptakiler ise, adölesan dönemini sakin ve rahat bir şekilde geçiren adölesanlardır. Üçüncü gruptakiler ise, bu iki grup arasında kalan adölesan bireylerdir. Bu adölesanlar çıkmazlar yaşayabilirler, fakat bilinçli bir şekilde baş edebilirler ya da üstesinden gelebilmek için çaba gösterirler. Bireysel farklılıklar kuramına göre adölesanın kişilik yapısı adölesan dönemini nasıl geçireceği ile ilişkilidir (Dinçel 2006).

Alan kuramında Lewin'e göre yaşanan çevrenin yanında aile, cinsiyet, zeka gibi kişisel faktörler ile birlikte bireyin yaşam alanı oluşur. Yaşam alanındaki etkileşimler ile bireyin davranışları şekillenir. Diğer bir yandan yaşam alanını oluşturan faktörler zaman içinde değişim gösterebilmektedir. Bu değişimlerin yavaş olması bireyin değişime uyum sağlamasını kolaylaştırır. Değişimin hızlı olması ise adölesanı stresli bir döneme itecektir (Uçal 2006). Bardura ve Mc Candless'in sosyal öğrenme kuramına göre, anne baba modelinin çocukluk döneminde, öğretmen modelinin ise okul çağı döneminde etkili olduğu görülürken, adölesan dönemde bu dönemde mevcut modellerin etkisini kaybederek bu etkinin yerini akranların devam ettirdiğini ileri sürmektedir. Mc Candless, çocukluk döneminde anne baba ya da öğretmenler tarafından belirli bir düzeyde bağlılık desteklenirken, adölesan dönemde özerk birey olma beklentisi karşısında yaşanan bu çelişkinin üzerinde durmaktadır (Dinçel 2006).

4.1.1. Adölesan Dönemin Gelişimsel Özellikleri

4.1.1.1. Fiziksel Gelişim

Adölesanın karşılaştığı önemli zorluklardan biri, vücudunun hızlı değişimine uyum sağlamaktır. Bu değişimler adölesanın beden imajı, benlik saygısı ve sosyal ilişkilerini etkiler. Puberte, erkeklerde 12-16 yaş, kızlarda 10-14 yaşta sekonder cinsiyet karakterleri ile gelişmeye başlar. Bu süreç fiziksel gelişim açısından sıçrama dönemidir. Adölesan dönem puberte ile başlar, fiziksel ve psikolojik olgunlaşma ile yetişkin sorumluluklarını üstlenme ile devam eder. Adölesan dönemin süresi, kişisel veya kültürel faktörlere göre değişkenlik gösterebilir. Fiziksel büyüme ve gelişme öncelikle kilo alımı ile başlar daha sonra boyda hızlı bir artış ile birlikte devam eder. Boy, kızlarda erken adölesan dönemde; erkeklerde orta adölesan dönemde uzamaya başlar. Kızlarda boy uzamasının en fazla olduğu dönem yaklaşık 11 yaş olmakla birlikte menarştan 6-12 ay öncesidir, erkeklerde bu hıza 13 yaşından sonra ulaşılır. Ağırlık artışı da boydaki uzama ile benzer bir gelişim gösterir. Ağırlık artışının en hızlı olduğu dönemde erkeklerde kas kütlesi, kızlarda yağlanma artışı gözlenir. Beslenme alışkanlıkları, yaşam tarzı, egzersiz, sosyoekonomik durum ve genetik özellikler adölesanda kilo alımını etkiler. Kas-iskelet sisteminde her bölümde büyüme aynı oranda gerçekleşmez. En çok gövde ile ekstremitelerin uzunluklarında, omuzların ve kalçaların genişliklerinde belirgindir. Adölesan döneminin sonlarına doğru nabız (70/dk) ve solunum sayısı (20/dk) azalır, kan basıncı yükselerek erişkin düzeyine ulaşır (120/80 mmHg). Beynin sağ ve sol hemisferi arasında bağlantı sağlayan sinirler adölesan dönemi boyunca yoğunlaşmaya ve etkin bir şekilde bilgi işlemeye devam eder (Conk ve ark. 2013).

4.1.1.2. Cinsel Gelişim

Adölesan dönem Freud'un psikososyal gelişim teorisine göre genital döneme denk gelmektedir. Genital dönem cinsiyet hormonlarının salgılanması ve üreme sisteminin olgunlaşması ile başlar. Adölesan dönemin ilk yıllarında oral, anal ve fallik çatışmalar tekrar yaşanabilir. Utangaç kişilik yapısında veya cinsel duygularıyla ilgili kafası karışık olan adölesanlar bu döneme uyum sağlamakta zorlanabilmektedirler. Puberteden önce büyümeyi düzenleyen öncelikli hormon büyüme hormonudur. Puberte süresince birçok değişimden sorumlu olan hormon ise gonad hormonlarıdır.

Kızlarda folikül stimulan hormon (FSH) folikül gelişimini ve östrojen yapımını uyarmaktadır. Östrojen memelerde büyüme, areolada renk koyulaşması, üreme organlarında büyüme ve gelişme, pubik-aksiller bölgede kıllanmaya neden olur. Luteinize hormon (LH) ovulasyonu ve korpus luteum oluşumunu başlatır. Daha sonra salgılanmaya başlayan progesteron, uterusu fetüsü kabul etmek üzere hazırlar. Menarş, pubertenin ve cinsel olgunluğun belirtisidir. Erkeklerde FSH, testislerin tubuli concerti seminiferi epitelini olgulaştırarak spermatogenezin oluşmasını sağlar. LH testiste intersisyel hücrelerden testosteron yapımını kontrol eder. Erkeklerde puberte değişikliğinin ilk belirtisi, testosteron salınımına yanıt olan testikuler büyümedir. Testosteron salınımı arttıkça testisler, skrotum ve penis büyür. Daha sonra ses kalınlaşır, pubik-aksillar bölgede kıllanma oluşur, ter bezleri stresli durumlara yanıt vermeye başlar. Yüzün belirli bölgelerinde kıllanma görülür (Conk ve ark. 2013).

4.1.1.3. Bilişsel Gelişim

Adölesan dönem yetişkin düşünce yapısına özgü niteliklerin kazanıldığı bir dönemdir. Soyutlama yeteneğinin gelişmesinin yanında genelleme, anlık gereksinimi olmayan konularla ilgili düşünebilme, mantıksal düşünebilme ve başkalarıyla iletişim kurma yetenekleri hızla artar. Bu gelişim, sadece kendisi, ailesi ve yakın çevresini algılamakla sınırlı değildir ve ayrıca adölesanın dünyayı algılayış biçimini belirleyen uzun süreli bir etkisi vardır (Gür 1996).

4.1.1.4. Sosyal Gelişim

Adölesan dönemde, adölesanın içinde bulunduğu ve yetiştiği aile ortamı sosyal gelişimi ile ilişkilidir. Ancak adölesanın sosyal gelişimine yön veren tek faktör aile değildir. Bireysel ve toplumsal özelliklerin de adölesanın da sosyal gelişimi üzerinde etkisi vardır (Özbay ve Öztürk 1992).

Çocuğun kaç kardeş olduğu, kardeşler arası yaş farkı, kardeşlerin cinsiyeti, kardeşler arasında kaçınıcı sırada olduğu, aile fertlerinin katıldığı sosyal deneyimler, çevresindeki insanların sosyokültürel düzeyi ve çocuğun mizacı sosyalleşme üzerinde etkilidir (Törüner ve Büyükgöneç 2013). Adölesanın spor yapması, akran gruplarındaki aktifliği, kişilerarası ilişkilerde çevrede bulunan rol modellere sahip olması, sosyal gelişimi etkileyen çevresel faktörlerdendir (Conk ve ark. 2013; Törüner ve Büyükgöneç 2013). Adölesanın bu dönemde, toplum tarafından kabul edilebilir

davranışları öğrenmesi beklenirken, aynı zamanda kendisindeki değişimlere de adapte olması beklenmektedir (Törüner ve Büyükgönelç 2013).

4.1.1.5. Duygusal Gelişim

Adölesan dönem, adölesanların duygu durumlarının hızlı geliştiği, duygusal tepkilerinin düzenlilik göstermediği ve duygularını ifade etmede yoğunluk yaşadığı bir dönemdir. Beğenme ve beğenilme duygusu adölesan için heyecan vericidir (Kulaksızoğlu 2004).

4.1.1.6. Moral Gelişim

Adölesan dönemde moral gelişim, adölesanın topluma uyum sağlayıp sağlamayacağını belirler (Cüceloğlu 1993).

Freud, moral gelişim için “kişiliğin gardiyanı” işlemini gören “süperego” ve “vicdan” terimlerini kullanmıştır. Süperego, anne baba tarafından aktarılan ve ödül-ceza uygulamaları ile pekiştirilen toplumsal ideal kabullerinin içsel bir temsilcisidir. Süperego, 6 ile 11 yaş arasında, gelişmeye başlayan bireyi yanlış davranışlardan koruyan benlik koruma mekanizmasıdır. Süperegounun gelişimi ile kısıtlamalar, anne babanın kontrolünden kendi kontrolüne geçer. Adölesan dönemde, öğretmenler, otorite figürleri ile, kahramanlar ise çocuk için model olarak işlev görmektedir (Uçal 2006).

Piaget’e göre moral gelişim ile bilişsel gelişim birbirine paraleldir. Bu sürecin kendine özgü bir inşa özelliği olduğunu belirtir (Ahioglu-Lindberg 2011).

Kohlberg ise moral gelişimini davranışsal olarak değil, düşünce boyutunda ele almıştır. “Dürüstler grubu”, “Yalancılar grubu” gibi keskin ayrımların olamayacağını belirtmiştir. Ahlaki karakter oluşumunun gelişime bağlı bir süreç olduğunu vurgulamıştır (Aydın 2005).

Adölesan dönemdeki bir çocuk, başkalarının davranışını değerlendirirken sonucu değil, niyeti göz önünde bulundurur. Kendi davranışlarını değerlendirirken ise toplumsal normlara uyum sağlayamaya çalışır. Doğru, iyi, sadık, güvenilir olma çabasını sürdürürken, içinde bulunduğu sosyal çevrenin beklentileri çerçevesine uygun davranışta bulunmayı öğrenir (Kulaksızoğlu 2004; Uçal 2006).

4.1.1.7. Kişilik Gelişimi

Kişilik, bireyi başkalarından ayırt eden farklılıkların tümü ve yaşadığı çevreye uyum ile geliştirdiği davranış biçimidir (Yörükoğlu 1993).

Kişilik kavramı bireye özgü kalıcı niteliklerdir. Yaşadığı durumlar karşısında duygusal ve davranışsal tepkileri ile kendini diğer insanlardan ayıran yetileri, düşünme üslupları, baş etme ve savunma biçimidir (Cüceloğlu 1993).

Kişilik gelişimi çocuğun denediği ve yararını gördüğü davranışları tekrar ederek uyum sağlamaya çabalaması ile oluşur. Kişiliğin en önemli noktası ayırt edici olmasıdır. Bir diğeri de tutarlılıktır. Bireyin benzer durumlar karşısında benzer tepkiler vermesi beklenir. Sahip olduğu kişilik özellikleri birbiriyle uyumludur. Kişiliğin davranışsal boyutunun yanı sıra duygusal ve mantıksal bir boyutu da vardır. Kişilik, genetik miras ve sosyal çevrenin ortak bir ürünüdür. Freud, kişiliği gelişimsel yönden ele alan ilk kuramcıdır ve olgunluğu iki kriter ile açıklamaktadır: Sevebilmek ve çalışabilmek (Gençtan 1987). Diğer yandan Freud, id, ego ve süperegö kavramları ile kişiliği yapılandırmıştır. Erikson ise Freud'un kuramından hareketle insan ilişkilerini temel alan kendi kuramını geliştirmiştir. Her gelişim evresinde olumlu ve olumsuz iki yön bulunmaktadır. Adölesan dönemi için Erikson'a göre 12-18 yaş, "Kimliğe Karşı Rol Karmaşası" dönemidir. Adölesan ya kimlik kazanmayı başaracak ya da rol karmaşasını çözümlenemeyen krizler, gelişimi engelleyecektir (Gander ve Gardiner 1995; Dacey ve Keny 1994).

Adölesanın bu dönemde, fiziksel değişime, cinsellik yönünden yeni duygulara, anne baba ile ilişkilerdeki değişikliklere, hemcinsleri ve karşı cins ile ilişkilerde uyum sağlama, bir meslek için hazırlık yapma ve kimlik geliştirme gibi sorumlulukları vardır.

Adler, kişilik gelişiminde anne babanın tutumunun etkisi üzerinde durmuştur. Çocukları üzerinde aşırı korumacı yaklaşım uygulayan ya da ihmal eden anne babalar çocuklarının kişilik gelişimleri üzerinde olumsuz izler bırakabilirler. Örneğin, aşırı korumacılık çocukta aşağılık duygusunu oluşturabilir veya anne babanın çocuğun kapasitesinin üzerinde beklentisinin olması çocukta hayal kırıklıklarına neden olabilir (Gander ve Gardiner 1995).

4.2. Adölesan Dönemde Benlik Saygısı

4.2.1. Benlik Kavramı

Benlik (self), bireyin dünyaya gelişi ile başlayan, kendisi, ailesi ve çevresi ile olan deneyim ve paylaşımları sonucu kendisine yönelik olan düşünce ve algı biçimidir. Rosenberg'e göre benlik ve ego kavramı birbirine çok yakın kavramlardır. Ego, bireyin kendisini geliştirmesi ve savunma mekanizmalarıyla kendini koruması işlevi ile benlik kavramından farklılaşmaktadır (Yenidünya 2005).

Çevresi tarafından kabul görme durumu ergenlik döneminde benlik algısı oluşumunda temel taşlardandır. Anne baba, akran, öğretmen tutumlarının yansımaları adölesanların benlik saygısı kazanmalarında çok önemli bir yere sahiptir (Temel ve Aksoy 2001).

Benlik kavramı davranışsal, duyuşsal ve bilişsel yönü olan benlik imgesi, ideal benlik ve benlik saygısı kavramlarını içine alarak gelişim gösteren bir olgudur (Pişkin 2003).

Benlik, kişinin kendisini ne kadar tanıdığını göstermeye yarayan bir vasıtaadır. Kişi kendisini objektif olarak değerlendirebilmelidir ve üstün yönleri ile kusurlarını bulabilmelidir. Kendisini olduğundan aşağı ya da üstün görmeksizin kendinden memnun olması, kendine değer vermesi ve güvenmesidir. Benlik kavramı kişinin zihinsel ve fiziksel niteliklerinin tamamı ve bu niteliklerin kendisi tarafından değerlendirilmesidir (Temel ve Aksoy 2001).

4.2.2. Benlik İmgesi

Anne baba tutumu yetişmekte olan çocuklar için bir mesaj içerir. Bu mesajlar ile çocuk kendisinde var olan zihinsel ve fiziksel yetilerini fark eder. İstenilen çocuk olma durumu, çalışkan/tembel olarak görülme vb. durumlar kendisi hakkında oluşturduğu benlik imgesi için çok önemli belirleyicilerdir (Pişkin 2003).

Çevresel faktörlerin (anne baba tutumu, akran ilişkileri) olumsuz olması, yalnızlık ve kendini değersiz görme gibi bir takım sonuçlar doğurabilmektedir (İnanç ve Yerlikaya 2012).

4.2.3. İdeal Benlik

Kişinin olmak istediği benlik, ideal benliktir. Gerçek benlik ile ideal benlik birbirinden uzaklaştıkça bireyin savunma mekanizmaları devreye girmektedir (Cüceloğlu 2006). Adölesan doğal olarak, benliğin oluşumu evresinde kendisini akranları ile karşılaştırmaktadır (Pişkin 2003).

Kendisinden beklentisi yükseldikçe ideal benliğe ulaşması zorlaşmaktadır. İdeal benliğe ulaşma çabası sonucunda başarısız olması, bu döneme uyumu zorlaştırmaktadır. Düşmemek için pedal çevirmekte olan bisiklet sürücüsü gibi, adölesanın iç dünyasında sürekli bir çaba hâkimdir (Yörükoğlu 1993).

4.2.4. Benlik Saygısının Gelişimi

Kendisini değer görmeye layık bir tutum içinde bulundurması, bireye benlik saygısı kazandırmaktadır. Benliğin gelişimi, benlik saygısı ile ilişkilidir (Dinçer 2008).

Adölesan dönem benlik saygısı gelişimi açısından kritik bir dönemdir. Benlik saygısı doğuştan sahip olduğumuz bir duygu değildir. Benlik saygısı yaşanan sosyal deneyim ve paylaşımlar sonucu süreç içerisinde gelişmektedir (Baymur 1994).

Çocuğun anne baba ve arkadaşları ile olan etkileşimleri kişilik gelişiminin temelini oluşturur. Yaşanılan her şey benlikte bir iz bırakır. Kendisi için bir benlik inşa etme çabasında olan adölesanın iyi arkadaşlık ilişkilerine gereksinimi vardır (Büyüksahin ve Atıcı 2009).

Benlik saygısı gelişiminde fiziksel görünüş ve arkadaşlık ilişkilerinin önemi büyüktür. Fiziksel görünüşünün kendisi tarafından algılanış biçimi ile birlikte, arkadaşları tarafından olumlu veya olumsuz tutumlar da benlik saygısını etkilemektedir. Akranları ile olumlu bir tutum içerisinde olan adölesanların benlik saygısı, gelişimini olumlu yönde desteklemektedir. Akranlarının olumsuz tutum ve davranışları ise benlik saygısını olumsuz yönde etkileyecektir (Dinçer 2008).

Adölesan için benlik saygısı kavramının oluşumu, anne babasından özerk, yetişkinlik rol ve davranışlarını benimseyerek kendi kimliğini oluşturabildiği 17-

21 yaşları arasında önem kazanmış olsa da, benlik saygısının gelişimi ömür boyu devam eden dinamik bir süreçtir (Büyükşahin ve Atıcı 2009).

4.2.5. Benlik Saygısını Etkileyen Faktörler

Benlik saygısı gelişim süreci içerisinde iken anne baba tutumu, öğretmen tutumu, fiziksel özellikler, yaşanan olayların algılanış biçimi, sosyal çevresi ile olumlu etkileşimde bulunma durumu gibi faktörlerden etkilenmektedir. Aynı zamanda bireyin içinde bulunduğu eğitim sistemi, ekonomik sistem, siyasal sistem ve inanç sistemi ile olumlu ya da olumsuz etkileşimde bulunma bireyin benlik saygısını geliştirmede rol oynamaktadır (Danış 2006).

Sosyo-ekonomik düzey, kültürel düzey, cinsiyet, anne baba meslekleri ile anne babanın eğitim düzeyleri, akademik başarı, sosyal becerileri, kardeş sayısı ve sırası benlik gelişimini etkileyen faktörlerdendir (Yavuzer 2003).

Benlik saygısının gelişimi açısından anne baba tutumunun etkisi çok büyüktür. Anne babanın birbiri ile ilişkileri, çocukları ile ilişkileri, karşılıklı sevgi ile kurulan iletişim biçimi benlik saygısı gelişimine etki etmektedir. Bu bağlamda çocuğun kendisini geliştirebilmesine olanak sağlayan, koşulsuz sevilen, kınayıcı ve eleştirici tutumlar yerine işbirliği yapabilen anne babalar çocukların kişilik gelişimine olumlu katkılar sağlayacaktır (Aral ve ark. 2000).

4.2.6. Benlik Saygısının Önemi

Adölesanların yüksek benlik saygısına sahip olmaları, toplumsal yapıya uyumu kolaylaştırır. Bir birey olarak toplum içerisinde etkin bir rol sahibi olmaya, kendisini gerçekleştirmesine, kişisel doyuma ulaşmasına zemin hazırlamaktadır.

Kendilerine güven, zorluklar karşısında direnç gösterebilme, başarı isteği, iyimser tutum gibi özellikler yüksek benlik saygısına sahip bireylerde bulunmaktadır. Ayrıca bu bireyler kendileri hakkında net ve tutarlı düşüncelere sahiptir. Yüksek benlik saygısına sahip bir birey, karşılaştığı zorluklar ile baş etmeye çalışmaktadır. Risk almayı ve gerekirse bedel ödemeyi göze alabilirler. Mücadeleci ve girişken bir yapıya sahiptirler. Benlik saygısı düşük bireylerde, kendisine karşı güvensiz, yeteneklerini küçümseme, umutsuz olmaya sürekli eğilim, benliğini savunmak için kaçınma gibi özellikler görülmektedir. Olumlu grup etkileşimleri kişiler arası ilişkilerinde toleranslı, kolayca umutsuzluğa kapılmayan, hayatını anlamlı ve değerli bulan, başkalarından bağımsız davranabilen kişilik yapısındadırlar. Düşük benlik saygısına sahip bireylerde sinirlilik, uyku problemleri, baş ağrısı, çarpıntı, anksiyete gibi ruhsal belirtilerin görülme olasılığı yüksek olmaktadır (Dinçer 2008).

Benlik saygısı düşük bireyler utangaç ve çekingen davranışlar ile kaçınma davranışı göstermektedir. Kendini ve yaşamını değersiz görmekte, bağımlı kişilik yapısı, duyguların kontrol etmekte zorlanma, kolayca suçluluk duygusuna kapılma, insan ilişkilerinde yetersizlik gibi özellikleri bulunmaktadır. Tüm bunların yanı sıra, yeni deneyimlerden uzak durma, risk almaktan kaçınma, eleştiri karşısında rahatsızlık duyma kendini haklı çıkarma çabası içerisinde girme ve karar vermede güçlük çekmektedirler (Akpınar 2013).

Adölesan dönemde fiziksel görünüşün sosyal çevre ve kişinin kendisi tarafından beğenilmesi benlik saygısını olumlu etkilemektedir. Ayrıca bireyin hedeflediği noktaya yaklaşması benlik saygısını güçlendirir. Meslek sahibi olma, aile kurma gibi bağımsızlık temelli durumların gerçekleşmesi önem kazanır. Benliğin gelişimi doğum ve ölüm arasında kişinin doyuma ulaşma düzeyinden etkilenen bir süreçtir (Dinçer 2008; Akpınar 2013).

4.3. Anne Baba Tutumu

Çocuk ailenin ayrılmaz bir parçasıdır. Aile içi ilişkiler çocuğun büyüme ve gelişme sürecinde önemli bir belirleyicidir. Aile ile çocuk arasında olan bu bağ, sağlık bakım uygulamalarında da göz ardı edilmemelidir. Örneğin hemşireler çocuktaki anksiyeteyi azaltmak için zaman zaman anne babanın anksiyetesini azaltmaya yönelik girişimlerde bulunurlar. Çocuk sağlığı hemşireliğinde çocuk ailesinden bağımsız düşünülemez. Anne baba tutumları çocukların büyüme ve gelişmeleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu süreçte anne babanın dikkati ve iletişimi, çocuğun uyanık bakımından zengin bir ortamda yetişmesi gelişme sürecini olumlu etkiler. Fakat bazı anne babalar gelişimlerini tamamlamamış olan adölesan için zengin bir öğrenme çevresi sağlama gereksinimi olduğunu farkında değildirler (Conk ve ark. 2013).

Anne babaların tutumu ve becerileri, çocuklardaki davranışları etkiler. Anne baba tutumları çocuğun bütün duyguları hissetmesi, tanınması ve anlamasını kapsar. Beceriler ise duyguların yönetilebilmesi için kabul edilebilir çözüm yollarını çocuğa öğretebilmeyi içerir (Ginnot 2013). Yavuzer (2003)'e göre anne baba tutumlarının “duygusal ilişki boyutu” ve “denetim boyutu” olmak üzere iki boyutu vardır. Duygusal ilişki boyutu, kabul edici olma ve reddedici olması, denetim boyutu ise kısıtlayıcı olma ve hoşgörülü olma arasında farklılaşır (Yavuzer 2003).

Anne babaların uygun olan düşünce ve davranış biçimini aktarabilmesi ve çocuğun öğrenebilmesi için tutarlı ve kararlı olması gerekmektedir (Yavuzer 2003). Çocukların anne babalarının kendilerine yönelttiği tutumdan şüphe duymaları için hiçbir sebepleri yoktur. Anne babaların olumsuz yansıtma yapmaları ya da abartılı olumlu tutumları çocuk için kendi imgesini anlamada çarpıklıklar oluşturur (Ginnot 2013).

Adölesan dönemde çocuk bağımlı olduğu anne babasından bireyselleşmeye çalışırken çatışma yaşamaktadır. Çatışmalarla baş etmenin kolaylaşması için ben dili kullanılmalıdır. Ben dili anne baba ve çocuk arasında yakınlığın ve saygının artmasını sağlamaktadır. Ben dili adölesanın kişiliğini hedef almaksızın iletilen bir mesaj olduğu için iç denetim kazanmasında yardımcı olmaktadır (Navaro 2003). Anne babaların kibar, taraf tutmadan, saygı göstererek

çocuğu ile iletişime geçmesi çocuğun dikkatini çekmekte ve çocukta anne babasına yönelik hayranlık uyandırmaktadır (Ginnot 2013).

Çocuğa karşı davranışlar, ilgilenme biçimi ve çocuktan beklentiler anne baba tutumunu oluşturmaktadır.

Türkiye’deki anne baba tutumları; demokratik anne baba tutumu, koruyucu istekçi anne baba tutumu ve otoriter anne baba tutumu olarak ifade edilebilir (Kuzgun ve Eldeleklioğlu 2005). Baumrait otoriter, demokratik, izin verici tutumlardan birinin anne babaların çocuklarıyla olan iletişimde daha çok öne çıktığını ifade etmiştir. Lamborn ve ark. ise anne baba tutumlarını, otoriter, demokratik, hoşgörü, ihmalkâr olmak üzere dört kategoriye ayırmıştır. Ortak noktalar ele alındığında ise çocuğa gösterilen ilgi, kontrol ve kabul olduğu görülmektedir (Yılmaz 2000).

4.3.1. Anne Baba Tutumu Çeşitleri

4.3.1.1. İzin Verici Anne Baba Tutumu

İzin verici anne babaların çocuğa karşı tutumu sevgiye dayalıdır. Bu sevgi içtendir ve koşulsuzdur, şefkat ve sabır içerir. Çocuğun gereksinimlerine yönelik duyarlı olup, olumlu davranışları onaylamaktadırlar. Çocuğun gelişim dönemine göre kontrollü davranarak çocuğun bireyselliğinin gerçekleşmesini ve sağlıklı bir şekilde karakterinin gelişmesini desteklemektedirler. Kurallar net bir şekilde belirlenmiştir. Bu kuralların sınırları sevgi ile çizilmiştir. Anne babalar kendilerini hatasız görmezler. Bununla birlikte çocuktan sorunsuz bir itaat beklentisi içinde değildirler. Çocuğun kendi fikirlerini saygılı bir üslup ile ifade etmesini beklerler. Yanlış bir davranış karşısında müdahaleyi geciktirmezler ve neden yanlış olduğunu açıklamaktadırlar (Dinçer 2008; Ginnot 2013).

4.3.1.2. İhmalkâr veya Hoşgörülü Anne Baba Tutumu

İhmalkâr ve hoşgörülü anne baba tutumunda sınırların net olmaması konusunda bir takım benzerlikler vardır.

Çocuklar için dünyayı anlamaya çalışmak doğal bir ihtiyaçtır. Verilen sınırlamaların çocuğun gelişim dönemine uygun olması, tutarlı ve anlaşılır olması çocuğu desteklemektedir. İhmalkâr ve hoşgörülü anne baba tutumlarını ayıran

temel nokta, hoşgörölü anne babaların çocuklarına karşı sevgi göstermesidir. Bu tutumda disiplin neredeyse yoktur. Anne baba aşırı rahattır ve kaygıları yoktur. Bununla birlikte çocuğa sayısız haklar tanınmıştır. Fakat anne baba iyi bir model olmadığından çocuk nerede duracağını bilememekte ve doğru-yanlış öğretilse bile denetleme yapılmamaktadır. Bu tutumla yetişen çocuk bencil olur. Anne baba model olmadığı için çocuk kendine göre başka modeller aramakta ve adölesan dönemde vaktinin çoğunu arkadaşları ile geçirmektedir. Kötü alışkanlıklara meyillidir (Yörüköğlü 1997).

4.3.1.3. Demokratik Anne Baba Tutumu

Demokratik tutumda olan anne babalar çocuğun isteklerine saygı duyarlar. Demokratik bir ortamda yetişen çocuk zihinsel gelişim açısından olumlu bir şekilde desteklenmektedir (Demiriz ve Öğretir 2007)

Demokratik anne baba tutumu sergileyen anne babalar çocuklarını bir birey olarak görür ve bireyselleşmesi için çocuğu destekler. Fakat adölesan dönem çocuk için öylesine zor bir dönemdir ki, demokratik bir ortamda olsa bile kriz yaşayabilmektedir. Ancak bu tutumdaki anne babalar olası bir krizi daha hafif geçirmeye olanak sağlar. Anne babaya yönelik duygusal büyük çalkantılara sebep olmaz. Okul başarısı etkilenmez. Bu sayede çocukta, anne babasına karşı duygusal çöküntü oluşmaz ve ayrıca okul başarısına yönelik olumsuz bir etki meydana gelmez.

Adölesan anne babasından ayrı görüşlere ve düşünelere sahip olmaya çabalar fakat eve bağlılık devam eder. Daha çok özgürlük, daha az kural istese de evin kurallarına sadık kalır. Adölesan fırtınası durdurulduğunda ise geleceği etkileyen olumsuzluklar yaşanmamış ya da aşılmış olur (Yörüköğlü 1997).

Bu tutumu benimseyen anne babaların temel davranışı hoşgörü ve sevgidir. Sevgi açıkça ve koşulsuz olarak çocuklara gösterilir. Bu davranışlar çocukta temel güven duygusunu geliştirir. Düşünelerini serbestçe söyleyebilen, sorumluluk bilincine sahip, kendine özgü yaratıcı fikirler geliştirebilen çocuklar yetiştirilmiş olmaktadır (Kulaksızoğlü 2004). Demokratik anne baba tutumu çocuğun, hem zihinsel hem kişisel gelişimine olumlu katkılar sağlamaktadır. Hata yapmaktan korkmayan, bağımsız bireyler yetişmesine zemin hazırlamaktadır (Sezer ve Oğuz 2010).

4.3.1.4. Otoriter Anne Baba Tutumu

Otoriter anne baba tutumu, çocuğun kurallar ile kontrol altında tutulmasıdır. Bu kurallar anne baba tarafından toplumsal normlara göre belirlenmiştir. Çocuğun fikirleri önemsenmeksizin her kurala uymak zorunda bırakılır. Çocuğun anne babasından sevgi görmesi, kurallara uyma koşuluna bağlıdır. Evde sert bir disiplin ile çocuğun her hareketi denetlenir ve en ufak bir eksiklik uyarıyı beraberinde getirir. Mutlaka bir eksik bulunur. Anne babanın algısı, doğru olanı çocuğa öğretmek için çabasıdır.

Bu tutuma sahip anne babalar, çocuğun anne babasına mutlak ve sorgulanamaz itaat göstermesini olumlu bir davranış gibi yansıtır. Adölesan dönemde, cezalandırılma korkusundan dolayı anne babaya itaat vardır. Bu şartlar altında yetişen çocukların duygu ve düşünceleri bastırılır. Çocuk ne olursa olsun yola getirilmelidir. Yaptığı çocuksu hareketler bile eleştirilebilir. Yaşının üzerinde bir olgunluk beklentisi vardır. Öfke gibi güçlü duyguları açıkça ifade edemez. Ön planda ceza vardır. Şiddeti aileden aileye geçebilir. Çocuk bu ortamda, cezai yaptırımlarla karşı karşıya kalabileceği bilincindedir (Kulaksızoğlu 2004).

Şiddetli cezaların uygulandığı ailelerde çocuk, olaylar karşısında mücadele etme becerilerini, baş etme becerileri geliştiremez ve boyun eğmektedir. Yetişkin birey olduğunda sorgusuz itaat eden, kendi başına karar veremeyen, kararları otorite değiştikçe değişen bastırılmış kişilikte birey olmasına neden olmaktadır (Yörükoğlu 1997).

Sıkı disiplin uygulamak, çocuğun özgüveninin ve benlik saygısının düşük olmasına, kaygı düzeyinin ise yüksek olmasına sebep olmaktadır. Depresyon, madde kullanımı gibi özelliklere yatkınlık oluşmaktadır (Kuzgun ve Eldeleklioğlu 2005). Sorumluluk verilince yerine getirilebilir fakat kendini kontrol eden biri olmadığında ne yapacağını bilemez (Sargın 2001). Fazlasıyla içedönük, sessiz ya da saldırgan bireyler yetişir. Her ikisinde de öfke, kin ve korku hakimdir.

Adölesan dönemde korkan ve boyun eğen davranışta bulunurken, daha sonra otorite olarak gördüğü ne varsa başkaldıran, kuralları hiçe sayan bir birey olabilir (Seydeoğulları 2008).

4.3.1.5. Koruyucu Anne Baba Tutumu

Otoriter anne baba tutumuna benzer özellikler taşır. Aradaki fark, aşırı şefkat koruma güdüsünün önüne geçmiştir. Çocuğa gösterilen ilgi ve kontrol gereğinden fazladır. Çocuğun kendi gerçekleştirebileceği etkinlikleri engelleyecek aşırı himaye altına alma çabasında bulunmaktadır. Çocuğa sürekli yapacağı işler ve davranışının nasıl olacağı dikte edilir (Kulaksızoğlu 2004).

Çocukta aşırı duygusallık ve anne babaya bağımlılık hali görülür. Yetişkin döneminde de bağımlı bir birey olarak devam eder. Çocukta genellikle yetersizlik duygusu hâkim olur. Bu durum okula uyumunu ve okul başarısını etkiler. Psikososyal olgunluğu olumsuz etkiler, kendi ayakları üzerinde durabilmesi uzun zaman alır. (Yavuzer 2003).

Bireyselleşme gerçekleşmediğinden herhangi bir girişimcilik davranışında koruyucu tutum sergileyen anne babalar adölesan dönemi kontrol etmekte zorluk yaşayacaktır. Diğer bir yandan bu tutumun, çocuğun yeteneklerini tanımakta ve açığa çıkarmakta olumsuz etkileri olmaktadır (Kulaksızoğlu 2004; Yavuzer 2003).

Aşırı koruyucu ailede yetişen çocuğun ailesi dışında sağlıklı bir ilişki kurması çok zordur. Bunun için yeterli özgüvenleri ve girişkenlikleri görülememektedir (Türkmen 2011). Bu çocukların benlik saygıları düşüktür. Bu bireyler yetişkinlik döneminde sevmeye, korunmaya, kayırılmaya devam edebilmek için insanlarla çatışmadan kaçınmaya çalışırlar. Maslow “Eğer özü sürdürebilmek için tek yol diğer insanları yitirmek olursa, çocuk kendi özünden vazgeçmeyi seçer.” demiştir (Gençtan 1992).

4.3.1.6. Tutarsız Tutum

Bazen anne babanın farklı çocuk yetiştirme metodu uygulamasından bazen de deneyimsiz olmasından dolayı aşırı hoşgörülü olma ve otoriter olma arasında gel-gitler olmaktadır. Çocuk hangi davranışın nerede ve ne zaman istenilip istenmediğini anlayamaz. Çocukta asi, hırçın davranışlar ya da içine kapanma olabilir. Anne baba sevgisi azalır. Yalan söyleme, izinsiz başkalarının eşyalarını alma gibi davranış bozuklukları ortaya çıkabilir. Kişilik bozukluğu açısından riskli gruptur (Yörükoğlu 1997).

4.3.2. Adölesanlarda Anne baba Tutumlarının Psikolojik Sağlığa Etkileri

Adölesan tarafından algılanan anne baba tarafından istenmeme adölesanda pasif baş etme stratejilerine, aşırı kontrol ve koruma, istenmeyen uyumsuz davranışlara neden olmaktadır. Anne ve babanın her ikisinin de ergenin duygusal ve davranışsal probleminde rol oynadığı bir gerçektir (Young ve ark. 1998). Otoriter veya tutarsız anne baba tutumu çocukta davranış bozukluğu gelişmesine, aşırı koruyucu yaklaşım ise, kaygılı çocuk yetişmesine yol açmaktadır (Niemz ve ark. 2005). Olumsuz ebeveyn tutumu ve zayıf sosyal destek, düşmanlık, depresif belirtiler, baş etme problemlerini beraberinde getirmektedir (Beard 2005). Diğer bir yandan olumsuz anne baba tutumunun somatizasyon bozuklukları ile ilişkisi tespit edilmiştir (Davis 2001).

4.4. Problemlı İnternet Kullanımı

4.4.1. Dünyada ve Türkiye’de İnternet

ABD ve Rusya arasındaki soğuk savaşta Rusya’nın 1957’de Sputnik 1 uydusunu fırlatması üzerine internetin temelleri atılmıştır. ABD Savunma Bakanlığı ARPA (Advanced Research Projects Agency) projesini başlatmıştır. Bilgisayarların birbiriyle iletişimini sağlamış ve ABD’deki birçok üniversite ve şirket bilgisayarları ile ağ oluşturmuştur. Daha sonra akademik ve ticari çevrelerin bu sisteme ilgileri artmıştır. 1990’lı yıllarda artık kültürel, siyasal ve ekonomik alanda bilgi teknolojileri yaygınlaşmıştır (Odabaşı ve ark. 2007; Kurtaran 2008).

İnternet Türkiye’ye ilk defa, Ege Üniversitesi’nde Türkiye Üniversite ve Araştırma Kurumları Ağı ile gelmiştir. 1993’te kurulan Amerika-Washington arası hat ile gerçek bir internet bağlantısı sağlanmıştır. Daha sonra Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) ile akademik ortamlarda yaygınlaşmaya başlamıştır (Odabaşı ve ark. 2007).

İnternet kullanıcıların sayısı dünyada olduğu gibi ülkemizde de gün geçtikçe artmaktadır. İnternet Dünya İstatistikleri 2014 verilerine göre dünya nüfusunun %42,3’ü Avrupa’nın %70,5’i, Türkiye’nin %56,7’si internet

kullanılmaktadır. Tüm dünyada internet kullanıcı sayısı gittikçe artmaktadır. Bu oran 2000 yılından 2014 yılına kadar %741,0 artmıştır (<http://internetworldstatics.com>, Erişim tarihi: 24 Mayıs 2015).

TÜİK, 2014 yılı Nisan ayı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre; Türkiye genelinde internet erişim imkanına sahip hanelerin oranı %60.2'dir. Aynı araştırmada 2013 yılı Nisan ayı için bu oran %49.1 olarak kayda geçmiştir. Verilere göre internet kullanımının zaman içerisinde yaygınlaştığı söylenebilir. Ayrıca bilgisayar ve internet kullanımı oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24 olduğu belirlenmiştir. Tüm yaş gruplarında bilgisayar ve internet kullanımı erkeklerde daha yüksek bir orana sahiptir (TÜİK 2014).

Bu süreç içerisinde internet kullanımındaki artış internetin problemlili kullanılmasına yol açmaya başlamıştır (Arısoy 2009).

4.4.2. Problemlili İnternet Kullanımı

Problemlili internet kullanımı normal durum ile patolojik durum arasındaki yoğunluğun ifade edilmesinde kullanılmaktadır. Bu nedenle problemlili internet kullanımının yoğun olması internet bağımlılığı teşhisi için yeterli olmamaktadır. İnternet kullanımının sağlıksızlaştığı, internetin bireyin yaşamını olumsuz şekilde etkilediği ve patolojik durumlar için risk oluşturduğu görülmektedir (Ceyhan 2008).

Literatür incelendiğinde internet kullanım davranışlarını ifade etmek için “internet bağımlılığı”, “internet bağılılığı”, “problemlili internet kullanımı”, “patolojik internet kullanımı”, “internet davranış bağımlılığı” ve “cyber bağımlılığı” gibi farklı kavramların kullanıldığı görülmektedir (Ceyhan ve ark. 2007).

Bağımlılık; bireyin bir davranışı kendi sosyal, psikolojik ve biyolojik yapısını olumsuz etkilemesine rağmen devam ettirmesidir (Doruk 2007).

İnternet kullanımının ilaç, alkol veya kumar gibi bağımlılıklara benzer özelliklerde olduğu belirtilmiştir (Ceyhan ve ark. 2007). Davranışa yönelik bağımlılıklar, alkol ve madde bağımlılığında olduğu gibi zihinsel meşguliyet, duygu durumunda değişimler, tolerans, yoksunluk, kişiler arası çatışma ve

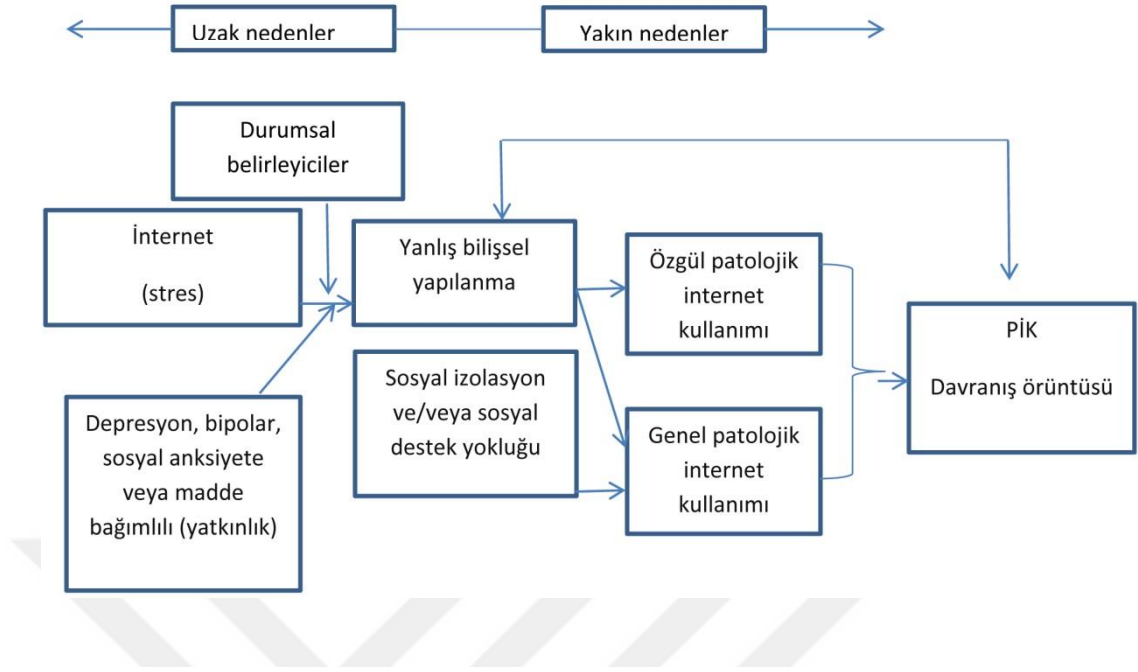
tekrarlama (relaps) özelliklerini gösterirler. Bu ölçütlere uygun davranışlar “bağımlılık” olarak tanımlanmaktadır (Arısoy 2009).

Sağlıklı internet kullanımı; düşünsel ve davranışsal bir rahatsızlık duymaksızın uygun zamanda, amaca ulaşmak için tanımlanan internet kullanımudur. Sağlıksız internet kullanımı ise takıntılı düşüncelere, dürtü kontrolünün azalmasına, internet kullanımını sonlandırmamaya ve yoksunluk belirtilerine sebep olan internet kullanma biçimidir (Davis 2001).

İnternet bağımlılığı; interneti aşırı kullanma isteğinin önüne geçilememesi, yoksun kalındığında aşırı sinirlilik hali, saldırganlık ve bireyin iş, sosyal ve aile hayatını bozması" olarak tanımlanmaktadır (Arısoy 2009).

Davis'in bilişsel davranışçı modeline göre problemlerli internet kullanımında, düşüncelerin ahenksiz olması, davranıştan önce gelir. Adölesanın düşük benlik saygısına sahip olması internet ile yeni bilişsel yapılanmayı oluşturmaktadır. Yeni bilişsel oluşumun sonucunda problemlerli internet kullanımı meydana gelmektedir. Böylece birey, internette sohbet odalarında rol oynama, yüz yüze iletişim olmadan arkadaşlık yapma, bağımlı olduğu nesneye ulaşma ile bilişsel şemalar oluşturmaktadır. Gerçek hayattaki problemlerin üstesinden gelmeye çabalamak yerine problemden uzak kalmayı tercih etmektedir (Davis 2001).

Davis'e (2001) göre Problemlerli İnternet Kullanımı gelişimi için gerekli olan bilişsel süreç modeli

Şekil 1. Problemlı İnternet Kullanımı İle İlişkili Bilişsel Şema

Davis'e (2001) göre problemlı internet kullanımı uyumsuz düşünceler ve patolojik davranışları içeren bir durumdur. Beard ve Wolf (2001)'e göre "bireyin ev, iş, okul ya da psikolojik yaşamında zorluk yaşamasına sebep olan internetin aşırı kullanımınıdır". Caplan'ın "yetersiz sosyal beceriler" teorisine göre düşük benlik saygısına sahip bireyler yüz yüze iletişimden ziyade internet üzerinden sosyal ilişkiler kurmayı tercih etmektedirler. Bilgisayar aracılığıyla iletişim kurmak kendisine göre olumsuz olan bilgileri kolayca saklayabileceği esnek bir ortam sağlar. Bu durum için "sosyal iletişimin Prozac'ı" denilmiştir (Morahan-Martin ve Schumacher 2000).

"Ödül eksikliği" hipotezine göre dopamin reseptör (D2) eksildiğinden dolayı dürtüsel ve kompulsif davranışlar için yatkınlık meydana gelmektedir. Alkol ve madde bağımlılığındaki uyarılmaya benzer olarak hızlıca ödül arama davranışlarına duyarlılık olmaktadır. Uyarılma risk faktörüdür (Bozkurt 2001).

"İnternetin yoğun bir şekilde kullanılması, bu durumu kontrol altına alamaması ve bireyin yaşamına zarar vermesidir" (Morahan-Martin ve Schumacher, 2000).

Young (2007)'e göre internet bağımlılığı bireyin, online kullanımını, kontrol kabiliyetini, ilişkiler açısından iş ve sosyal hayatında problemlere sebep olan, tanınmamış klinik bir rahatsızlıktır (Kurtaran 2008).

İnternet bağımlılığı Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) DSM IV'te (Ruhsal Bozuklukların Tanımsal ve Sosyal El Kitabı) halen bir hastalık olarak yer almamıştır. Problemlili internet kullanımı ise, madde kullanımı ile ilişkili bozukluklar ve dürtü kontrol bozuklukları içinde patolojik kumar oynama başlıkları altında tanımlamaya çalışılmıştır (Gönül 2002; Öztürk ve ark. 2007).

İnternet bağımlılığında psikolojik, nörobiyolojik ve kültürel faktörlerin rol oynadığı belirtilmiştir (Shaw ve Black 2008).

Biyolojik görüşe göre, biyolojik ve nörobiyokimyasal değişimler bağımlılık geliştirebilir. Serotonin ve dopamin azlığı bağımlılık davranışına sebep olabilir. İnterneti aşırı kullanma vücudun homeostazisini etkiler ve öfori duygusu olmasına sebep olur (Beard 2005).

Patolojik internet kullanımı, özgül patolojik internet kullanımı ve genel patolojik internet kullanımı olarak ikiye ayrılmıştır. Özgül patolojik internet kullanımında bağımlı olunan ne ise (pornografi, online kumar vb.) onu elde etme amacı taşır. Genel patolojik internet kullanımında ise psikopatolojiye yatkınlık vardır. Bireydeki düşük benlik saygısı, sohbet odalarında ideal benlik rolü oynama, yüz yüze olmayan arkadaşlıklar geliştirme benliğini telafi etme çabası ile yeni bilişsel şemaların oluşmasına sebep olur. Gerçek hayat deneyimlerinden olabildiğince uzak yetişmektedir. Sadece internet ortamında iyi-başarılı olduğunu, kendisine saygı duyulan tek yerin internet olduğunu düşünme ve interneti tek arkadaşı olarak görme gibi bilişsel değişimlere sebep olmaktadır (Davis 2001; Gönül 2002).

Ailede, sosyal ve kültürel çevrede yaşanan olumsuzlardan kaçınma amaçlı internet kullanımı problemleri maskeleye, sosyal işlevselliği bozmaya ve bağımlılık geliştirmeye neden olmaktadır. İnternete kolaylıkla erişilebilen bir çevrede bulunmak problemlili internet kullanımı için zemin oluşturabilir. Birey

sosyalleşmek için sosyal yeteneklere sahip olmayabilir. Bazı internet aktiviteleri için arkadaş çevresinden istek, baskı olabilir (Beard 2005).

Caplan (1998)'a göre sosyal becerileri gelişmemiş ve benlik saygısı düşük bireyler yüz yüze iletişim yerine internet aracılığı ile iletişimi tercih edebilirler. Bunu arkadaşları ile temas kurmanın kolay bir yolu olarak görebilirler (Palmer 2013; Shaw ve Black 2008).

Sosyal ağlar üzerinden sınırsız bir biçimde iletişim kurmak, kendisini abartılı göstermek, başka insanların ne yaptığını takip edebilme olanağının olması bağımlılık nedenleri olarak gösterilmiştir. Grohal (1999), bağımlılık sürecindeki bireyin amaçlarından birinin ödüllendirilmeyi arzu ettiği şekilde yaşamak olduğu, diğer bir yandan bunun sosyalleşme amaçlı olarak kullanılmasından kaynaklanan çekicilik olduğunu ve zamanla dengeye ulaşılabileceğinin de bilinde olduğunu düşünmektedir. Eğer denge durumuna ulaşılamıyorsa problemlerli internet kullanımından söz edilebileceği belirtilmiştir (Davis 2001; Gönül 2002).

İnternet aracılığı ile adölesan sanal bir özgüven ve statü kazanır. Bu sayede bireyin ciddiye alınmasına ve dinlenmesine olanak sağlanan bir zemin hazırlanmış olur. Young'a göre internet, adölesanın gerçek benliğine ideal benlik maskesi takması için olanak sunmaktadır. Tüm bunları yaparken anonim kalma hakkı olması birey için risk almayı kolaylaştırmaktadır (Caplan 2007; Beard 2005).

İnternet kullanımı gerçek yaşam yerine sanal yaşamı tercih ederek kurulan etkileşimlerin aşırı kullanılması ile ikincil olarak psikolojik problemleri tetikleyebilmektedir. Nie ve Erbing (2000) internet ile tanışma süresinin, internete bağlı kalma süresi arasında problemlerli internet kullanımı açısından ilişki olduğunu ileri sürmüştür (Gönül 2002).

Sanayileşmenin getirdiği kentleşme, kırdan kente göçlerin artması ile toplumun değer yargılarında değişimlere neden olmaktadır. Otokontrol mekanizmasının zayıflamasına, bireylerin sosyal yalnızlık yaşamalarına ve kimlik problemleri yaşamalarına sebep olmuştur. Süreç içerisinde çaresizleşen bireyler doyum sağlamak için zararlı ya da riskli davranışları tercih edebilmektedir (Makas 2008).

4.4.3. Adölesanlarda Problemlı İnternet Kullanımı

Tüm toplumlar için problemlı internet kullanımı bir risktir (Ceyhan 2008). İnternet kullanıcılarının temel popülasyonunu adölesanlar oluşturmaktadır. Online olmak, adölesanlar arasında popüler bir etkinlik olarak görölmektedir (Tsai ve Lin 2003). Adölesanda problemlı internet kullanımı ile ilgili epidemiyolojik çalışmalarda prevelanslar: Büyük Britanya’da %18.3’tür, İtalya’da %5.4, Güney Kore %1.6, Çin’de %2.4, İıan’da %3.8 olduğu görölmektedir. Adölesanlar arasında internet bağımlılığı insidansının en yüksek olduğu yerler Çin, Güney Kore, Tayvan’dır (Niemz ve ark. 2005; Kim ve ark. 2006; Ghassemzadeh ve ark. 2008; Fitzpatrick 2008).

Gelişim dönemleri dolayısıyla adölesanlar problemlı internet kullanımı açısından risk oluşturmaktadır. Adölesanlar kimlik gelişimi, çıkmazları ve gelişimsel çatışmalar yaşarken interneti baş etme mekanizması gibi kullanmaya eğilimli olmaktadır. Kimlik oyunları ile gerçek kimliklerini saklayarak ideal benliklerini sanal ortamda gösterebilmektedirler. Kimlik kazanma sürecinde zorlandıklarında baş etmeye çabalamak yerine interneti kaçımaya yardımcı bir araç olarak görmekte-dirler (Ceyhan 2008).

Adölesanın bu dönemde kimlik kazandığı, geleceğe dair amaçlarını belirlediği, sosyal ilişkilerini nasıl şekillendireceğini öğrendiği ve yaşamının temel sorulara cevap aradığı bir dönemi olmasından dolayı problemlı internet kullanımına yönelmesi adölesanın psikososyal gelişimini sağlıklı bir şekilde tamamlayamamasına yol açabilir (Mitchell 2000; Ni ve ark. 2009).

Aileden bağımsızlığını kazanmaya başladığı bu dönemde arkadaşlık ilişkilerinde güçlük çekmesi adölesanın yalnızlaşmasına sebep olabilir. Sanal alem ise yalnız olmadığını hissettiren öğelerle doludur. Sanal gerçeği tercih etme problemlı internet kullanımı için risktir. Böylelikle sanal gerçeği tercih eden adölesan problemlı internet kullanımı için risk taşımaktadır (Karaca 2007). Düşük benlik saygısı olan adölesanlarda etkisiz baş etme stratejileri sebebi ile problemlı internet kullanımı davranışı sergileyebilmektedir. Bu sebeple adölesanın ruh sağlığı için sanal olmayan yakın ve anlamlı ilişkiler önem kazanmaktadır (Ceyhan 2008).

Kontrol duygusu ve istediği an bilgiye ulaşma rahatlığı sağlaması adölesan için interneti cazip kılmaktadır. Adölesan bireyin kişiler arası ilişkilerde henüz otokontrol sağlayamamış olması sebebiyle interneti iletişim kurmada fırsat olarak görmektedir (Özcan 2004).

Ücretsiz ve sınırsız internet erişimine sahip olmak, sosyal iletişim yerine interneti düşünme, aile tarafından kontrol olmaması, gerçek hayattaki korku, takıntı ve eksiklerin sanal ortamda gizlenebilmesi adölesanlar tarafından problemlili internet kullanımına neden olmaktadır (Young 2004).

4.4.4. Problemlili İnternet Kullanımının Fiziksel Etkileri

Bilgisayarda uzun süreli vakit geçirmek aktivite azlığına bağlı kilo alımında artışa, epileptik nöbetlere, uyku örüntüsünde rahatsızlıklara, gözlerde yorgunluk, yanma hissi, kızarıklık, kaşıntı, sulanma, bulanık ya da çift görme, göz kuruluğu, uzun süreli aynı pozisyonda kalmaya bağlı kas iskelet sistemi ağrılarına sebep olabilmektedir (Chuang 2006; Öztürk 2007; Tahiroğlu ve ark. 2008; http://www.arem.gov.tr/yaygin/internet_ve.pdf, Erişim tarihi: 10 Aralık 2014; <http://www.aile.gov.tr/images/edergi/InternetKullanimiAile.pdf>, Erişim tarihi: 10 Aralık 2014).

Ayrıca uzun süreli bilgisayar kullanmaya bağlı olarak kas gruplarının baskılanması sonucu karpal tünel sendromu, bilek, omuz, sırt ağrıları ve boyunda sertleşme ve postür bozukluklarına yol açabilmektedir (Subrahmanyam ve ark. 2000; Bozkurt 2001; Köksalan ve Tel 2009; Muslu ve Bolışık 2009).

2.4.5. Problemlili İnternet Kullanımının Psikososyal Etkileri

Sosyal belirtiler; kendini izole etme, interneti kullanma süresi ile ilgili yalan söyleme, kişiler arası ilişkilerde problemler, sorumlulukların ihmal edilmesi olarak ifade edilebilir. Gerçek yaşamdan uzaklaşarak sanal yaşamda bulunmak toplumsal yaşamda önemli değişimlere sebep olabilecek potansiyelde bir risk faktörüdür. Problemlili internet kullanımının aile ve arkadaşlık ilişkilerini olumsuz etkilediği görülmektedir (Köksalan ve Tel, 2009).

İnternette fazla zaman geçirmek adölesanların yalnızlaşmasına ve yüz yüze iletişimde zorlanmasına, duygusal zeka düzeylerinde düşüklüğe, disfonksiyonel

davranışlara, yalnızlık ve hatta bireyin yalıtılmasına, depresyona, dikkat eksikliğine, hiperaktivite bozukluğuna, sosyal fobiye ve öfkeye intihar düşüncelerine, mental sağlıkta bozulmaya, yaşam doyumu ve benlik saygısında azalmaya yol açabilmektedir. Problemlerli internet kullanımının psikolojik iyilik halini bu ölçüde etkilemesi, adölesan ruh sağlığı açısından dikkate değer bir durum olmasının yanında adölesandaki sosyal iyiliği olumsuz etkileyebilmektedir. Bilgisayarın kişisel odalarında bulunması ve internet erişimlerinin cazip olması sosyal izolasyona neden olabilmektedir (Young ve Rodgers 1998; Yang 2001; Kelleci 2008; Whang ve ark. 2003; Engelberg ve Sjöberg 2004; Kim ve ark. 2006; Ceyhan 2008; Muslu ve Bolışık, 2009).

Problemlerli internet kullanımı olan adölesanların birçoğunda bu duruma eşlik eden bilişsel, fiziksel ve sosyal rahatsızlıkların olduğu görölmektedir. Madde kullanımı, duygu durum bozukluğu, kaygı, dürtü kontrol bozuklukları, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozuklukları problemlerli internet kullanımı ile birlikte görölmektedir (Black ve ark. 1999; Shaphira ve ark. 2000).

Bu tanıların bireyde bulunması riskin sürecini olumsuz yönde etkilemektedir. Diğer bir yandan bu tanıların tedavi edilmesi problemlerli internet kullanımını azaltmaktadır (Bozkurt 2001). Problemlerli internet kullanımının depresyon, ölüm-intihar düşünceleri, düşük benlik saygısı, yalnızlık ve sosyal izolasyon ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Kraut ve ark., 1998; Shaphira ve ark. 2000).

İnternetin bağımlılık derecesinde kullanımı haftada 40-80 saat ile değişmekte veya hiç aralıksız 20 saate kadar internet kullanımı olmasıdır. Bu durum uyku örüntüsünde rahatsızlıklara, uyku uyumamak için kahve gibi uyarıcı madde kullanımına sebep olabilmektedir (Young ve Rodgers 1998).

4.4.6. Problemlerli İnternet Kullanımının Bilişsel Etkileri

Problemlerli internet kullanımında öncelikle bilişsel belirtiler görölmektedir. Bunlar, internet ile ilgili takıntılı düşünceler, dürtü kontrolünde azalma, interneti tek arkadaşı olarak görme gibi belirtiler olabilmektedir (Bozkurt 2001).

İnternet ve oyun bağımlılığı nedeniyle adölesanların duygularını açığa vurma ve ifade etmede eksiklik yaşadıkları saptanmıştır. İnternet bağımlılığı ile

dikkat eksikliği ve hiperaktivite arasında sıkı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bilgisayar oyunları ve internetin kullanımı beyinde dopamin artışına sebep olması hiperaktivite bozukluğu kriterleri taşımasına neden olmaktadır (Yoo ve ark. 2004; Yen ve ark. 2007; Kelleci 2008).

4.4.7. Problemlı İnternet Kullanımında Aile İçi İlişkiler

İnternet kullanımı konusunda kimi adölesanlar ailelerin kontrollü yaklaşımını olumlu karşılamış, kimi adölesanlar ise bu yaklaşımın ters etki yaptığını, gizlice kullanmaya teşvik ettiğini belirtmişlerdir (<http://kurul.inet-tr.org.tr/calistay/calis02.html>, Erişim tarihi: 15 Aralık 2014).

Aile içi ilişkilerin bozulması durumunda adölesanlar iletişim ihtiyacını internet ile gidermeye çalışmaktadır. Bu durum ise problemi daha da derinleştirmektedir (Aksüt ve Batür 2007).

Ülkemizde genç nüfusun fazla olması ve internet kullanımının yaygınlaşması problemlı internet kullanımı için dikkat edilmesi gereken bir durumdur (Öztürk ve ark. 2007). Dengeli bir şekilde internet kullanımı, çocukların sağlıklı gelişimi açısından önem taşımaktadır. Ailelerin bilinçli bir tutumla internet kullanımını takip etmeleri olumsuz davranışları kontrol edebilmek için kolaylık sağlayacaktır (<http://ab.org.tr/abob/bildiri/113.doc>, Erişim tarihi: 14 Aralık 2014).

4.4.8. Problemlı İnternet Kullanımında Pediatri Hemşiresinin Rolü

Pediatri hemşireliğinin en önemli rollerinden biri eğitici ve öğretici rolüdür. Pediatri hemşireliğinin merkezinde çocuk ve aile vardır. Aileler, sağlığı koruma ve sürdürme, olası riskler ve hastalıkların önlenmesi konusunda bilgilendirilmeli, ailelerin soruları cevaplandırılmalı, hastalığın tanı ve tedavi planları açıklanmalı, çocuk ve ailesinin anlayabileceği düzeyde uygun yazılı materyal sağlanmalıdır (Conk ve ark. 2013).

Hemşire, bilişsel gelişim ile ilgili bilgi sahibi olmalı ve gelişimsel özellikleri dikkate alarak eğitim yöntemleri belirlemelidir. Adölesan dönemde çocuklar genellikle önceki bilgileri ile yeni öğrendiklerini birleştirme eğilimindedirler. Bu süreçte anne babalarını yanlarında istemeyebilirler.

Adölesanların öğrenme süreçlerinde etkili olan en önemli faktör aldıkları eğitimin bireysel olarak yararını hızlı bir şekilde görmeleri durumunda gerçekleşmiş olur (Conk ve ark. 2013; Törüner ve Büyükgönenç 2013).

Çocuğun yaşamında ailenin yeri büyük önem taşımaktadır. Çocuğa hizmet sunan her hemşire aile merkezli bakım felsefesini benimseyerek çocuk ve ailenin gereksinimlerini değerlendirmelidir. Bu felsefeden yola çıkarak, çocuğa uygulanan girişimlerde ailenin katılımını sağlayarak eğitim programları düzenlemek gereklidir (Conk ve ark. 2013).

Ülkemizde henüz yeni bir problem olmasına rağmen uzak doğu ülkeleri ve ABD'de bu problem için tedavi merkezleri kurulmuştur. Adölesanların teknolojiye maruz kalması arttıkça bu problemin de artması beklenmektedir (Arısoy 2009).

Problemlili internet kullanımı, adölesanların sağlığını fiziksel, psikososyal, bilişsel ve aile içi ilişkiler yönünden olumsuz etkilemekte ve diğer sağlık problemlerinin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Problemlili internet kullanımı nedeniyle riskli grup olan adölesan bireylere hemşireler yardım edebilir (Wieland 2005). Hemşireler; anne babalara, internetin çocuklarını ve aile hayatlarını nasıl etkilediği anlatmalı aynı zamanda baş etme için gerekli adımları anlatan aile eğitimleri düzenlemelidir.

Sağlıklı internet kullanımı, çocukların pasif yönlerini internet ile tatmin etmesi yerine, tatmin edici aile yaşamına yönelik farkındalık geliştirmek ve internetin kontrol altına alınmasıyla ulaşılabilir bir hedef olacaktır. Bu durumda hemşireler internetin olumsuz etkilerini ve yol açtığı sağlık sorunlarını bilmeli ve önlem almalıdır (İskender ve Akın 2010).

5. GEREÇ VE YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Tipi

Bu araştırma, adölesan dönemdeki çocukların sosyo-demografik değişkenler ile benlik saygısının ve anne baba tutumunun problemlili internet kullanımı üzerine olan etkisini incelemek amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, adölesan çocuklar üzerinde “Sosyo-Demografik Veri Formu”, “Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği-E”, “Anne Baba Tutumu Ölçeği” ve “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği” kullanılmıştır.

5.2. Araştırmanın Yapılacağı Yer ve Tarih

Araştırma, Isparta Gülkent Anadolu Lisesi’nde öğrenim görmekte olan adölesan çocuklara Eylül 2014 – Ekim 2014 tarihleri arasında yapılmıştır.

5.3. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Eylül 2014 – Ekim 2014 tarihleri arasında Isparta Gülkent Anadolu Lisesi’nde öğrenim görmekte olan 625 adölesan çocuğun tamamı oluşturmaktadır. Herhangi bir örnekleme yöntemi kullanılmadan evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir.

5.4. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Araştırmaya katılan adölesan çocukların Problemlili İnternet Kullanımı Ölçeği-E, Anne baba Tutumu Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları bağımlı değişkendir. Araştırmaya katılan adölesan çocukların yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı, kaç yıldır internet kullandığı, günlük internet kullanım süresi, evinde bilgisayar olma durumu, evinde internet olma durumu, kendisine ait bilgisayar olma durumu, kendisine ait odası olma durumu, evinde internet bağlantısı olma durumu, sosyal paylaşım sitelerine üye olma durumu, anne ve baba yaşı, anne ve baba eğitim durumu, algılanan anne babasının internette vakit geçirme durumu,

ailenin gelir düzeyi, anne- babanın evlilik durumu, aile yapısı, çocuğun kaldığı yer ise bağımsız değişkenlerdir.

5.5. Veri Toplama Araçlarının Tanıtılması

Araştırmada veri toplama amacıyla;

Sosyo-Demografik Veri Formu (Ek 1)

Problemlerli İnternet Kullanımı Ölçeği-E (Ek 2)

Anne Baba Tutumu Ölçeği (Ek 3)

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (Ek 4) kullanılmıştır.

- **Sosyo-Demografik Veri Formu**

Sosyo-demografik Veri Formu araştırmacı tarafından konu ile ilgili literatür bilgileri incelenerek hazırlanmıştır. Form iki bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm; adölesanların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgileri içermektedir. Adölesanların yaş, cinsiyet, kaçınıcı sınıfta oldukları, kardeş sayısı, annelerinin ve babalarının yaşı, eğitim durumu, çalışma durumları, ekonomik durum, anne babalarının evlilik durumu ve kaldıkları yeri içeren toplam 13 sorudan oluşmaktadır.

İkinci bölüm de; adölesanların internet kullanımı ile ilgili değişkenlere ilişkin sorular yer almaktadır. Bu bölüm adölesanların kaç yıldır internet kullandığı, günlük internet kullanım süreleri, internete nereden bağlandıkları, evinde bilgisayar olma durumları, kendine ait bilgisayar olma durumları, kendine ait odası olma durumları, evlerinde internet olma durumları, annelerinin ve babalarının sosyal paylaşım sitelerine üye olma durumları ve internette vakit geçirme durumlarını içeren toplam 11 sorudan oluşmaktadır.

- **Problemlerli İnternet Kullanımı Ölçeği –E (PIKÖ-E)**

Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan tarafından (2007) üniversite öğrencilerinin problemlerli internet kullanım düzeylerini ölçmek için geliştirilen ölçek Ceyhan ve Ceyhan tarafından (2009) adölesanlara uyarlanmıştır. Ölçek, internet kullanımının normalden patolojiye değişebilen yoğunlukta olduğu sayılısından hareketle boyutsal olarak geliştirilmiştir. Ölçek, “internetin olumsuz sonuçları”, “aşırı

kullanım” ve “sosyal fayda/ sosyal rahatlık” olmak üzere üç alt faktörden oluşmuştur.

Üç alt faktörlü yapı, toplam varyansın %49,35’ini açıklamıştır. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı α 0,93 olarak elde edilmiştir. Ölçeği oluşturan faktörlerin iç tutarlılık katsayısı ise sırasıyla 0,93, 0,76 ve 0,78 olarak bulunmuştur.

PİKÖ-E; 27 maddeden oluşan beşli likert tipi bir ölçektir. Her bir maddedeki ifadelerin okunarak tamamen uygunsa 5, oldukça uygunsa 4, biraz uygunsa 3, nadiren uygunsa 2, hiç uygun değilse 1 seçeneğinin işaretlenmesi istenmektedir. Cevapların puanlanması da aynı şekilde 5’den 1’e doğru yapılmaktadır. Ayrıca 7. ve 10. maddeler tersten puanlanmaktadır. Ölçek sonucunda alınacak en yüksek puan 135, en düşük puan ise 27’dir.

Ölçekten alınan puanların yüksek oluşu internet kullanımının problemlili hale geldiğini, yaşamlarını olumsuz düzeyde etkilediğini ve internet bağımlılığına yatkınlık oluşturabileceğini anlatmaktadır. (Ceyhan ve Ceyhan, 2009).

PİKÖ-E’ye ilişkin örnek maddeler Ek 2’de yer almaktadır.

- **Anne- Baba Tutum Ölçeği**

Lamborn ve arkadaşları tarafından (1991) anne baba tutumunu ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek Ayşen Yılmaz tarafından (2000) Türkçe’ ye uyarlanmıştır. Ölçek, kabul/ ilgi, denetleme ve psikolojik özerklik olmak üzere üç alt faktörden oluşmaktadır. Kabul/ ilgi boyutu 9 madde ile ölçülmektedir. Çocukların algıladıkları anne baba tutumunun ne derece sevecen, katılımcı ve anne babalarının kendileriyle ne düzeyde ilgili olduklarını ölçmeyi amaçlamaktadır.

Denetleme boyutu 8 madde ile ölçülmektedir. Çocukların algıladıkları anne baba tutumunun ne düzeyde denetleyici olduğunu ölçmeyi amaçlamaktadır.

Psikolojik özerklik boyutu 9 madde ile ölçülmektedir. Çocukların algıladıkları anne baba tutumunun ne seviyede demokratik tutumda olduklarını ve çocuğun bireyselliğini ifade etmesine ne ölçüde cesaretlendirdiklerini ölçmeyi amaçlamaktadır.

Kabul/ ilgi boyutu ve psikolojik özerklik boyutu 4 dereceli Likert tipi ölçek üzerinde, denetleme boyutu ise ilk iki madde 7 dereceli diğer maddeler ise 3 dereceli Likert tipi ölçek ile değerlendirilmektedir.

Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, kabul/ ilgi boyutunda 0,72, denetleme boyutunda 0,76, psikolojik özerklik boyutunda ise 0,82'dir. Ölçeğin puanlaması iki şekilde olmaktadır. Birincisi, her üç boyuta verilen cevaplar ile demokratikliğin (authoritativeness) farklı aşamaları ayırt edilerek ölçüm yapılmaktadır.

Üç boyutta ortancanın üzerinde puan alan çocukların anne babaları "demokratik" olarak değerlendirilmekte ve 3 puan almaktadır. Üç boyutta ortancanın altında puan alan çocukların anne babaları "demokratik tutumda olmayan" olarak değerlendirilmekte ve 0 puan almaktadır.

Herhangi iki boyutta ortancanın üzerinde puan alan çocukların anne babaları "bir ölçüde demokratik" olarak değerlendirilmekte ve 2 puan almaktadır. Sadece bir boyutta ortancanın üzerinde puan alan çocukların anne babaları "bir ölçüde demokratik olmayan" olarak değerlendirilmekte ve 1 puan almaktadır.

İkinci ölçüm ise; birinci ve ikinci boyuttan ortancanın üzerinde puan alan çocukların anne babaları "demokratik" olarak değerlendirilmektedir. Birinci ve üçüncü boyuttan ortancanın altında puan alanlar ise "izin verici- ihmalkâr" olarak değerlendirilmektedir.

Birinci boyutta ortancanın altında ve denetleme boyutunda ortancanın üzerinde puan alan çocukların anne babaları "otoriter" olarak değerlendirilmektedir. Birinci boyutta ortancanın üzerinde ve denetleme boyutunda ise ortancanın altında puan alan çocukların anne babaları "izin verici- hoşgörülü" olarak değerlendirilmektedir.

Anne Baba Tutum Ölçeği' ne ilişkin örnek maddeler Ek 3'de yer almaktadır.

- **Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği**

Rosenberg Self- Esteem Scale (Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği), Morris Rosenberg tarafından 1965'te ergenlere yönelik benlik saygısı ölçüm aracı olarak geliştirilmiştir.

Fusun Çuhadaroğlu (1986) Türkçe' ye çevirerek geçerlik güvenirlik çalışmasını yapmış ve ergenlere uygulanabilecek hale getirmiştir.

Ölçek, 10 sorudan oluşmaktadır. Cevapların değerlendirilmesi Guttman yöntemi ile yapılmaktadır. Ölçeğin tamamı cevaplandığında tüm sorulardan puan maksimum puanı 6 minimum puanı ise 0 olmaktadır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği' ne ilişkin örnek maddeler Ek 4'de yer almaktadır.

5.6. Veri Toplama Yöntemi

2014 - 2015 eğitim - öğretim yılı birinci döneminde Isparta Gülkent Anadolu Lisesi'nde öğrenim görmekte olan adölesanların sınıf düzeylerine göre dağılımları belirlenmiştir. Adölesanlara göre uygulanacak olan Sosyo-demografik Veri Formu, Problemler İnternet Kullanımı Ölçeği-E, Anne baba Tutumu Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği çoğaltılmıştır.

Araştırmanın ön uygulaması Isparta Gülkent Anadolu Lisesi'nde öğrenim görmekte olan 10 öğrenci ile 15-16 Eylül 2014 tarihleri arasında yapılmıştır.

Her sınıfın rehberlik dersi saatinde araştırmacının gözetiminde Sosyo-demografik Veri Formu, Problemler İnternet Kullanımı Ölçeği-E, Anne baba Tutumu Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği uygulanmıştır. Anket bir ders saati (40 dakika) içerisinde uygulanmıştır. Uygulama her sınıfın rehberlik dersi saatinde Eylül 2014 - Ekim 2014 tarihleri arasında yapılmıştır. Isparta Gülkent Anadolu Lisesi'nde öğrenim görmekte olan 625 adölesan çocuktan 621'ine ulaşılmıştır. Dört öğrenciye okul devamsızlığı yapmaları nedeniyle ulaşılamamıştır.

5.7. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Verilerin değerlendirilmesinde sayısal değişkenler için sayı, yzde, ortalama, standart sapma veya ortanca (min-max), niteliksel değişkenler için sayı ve yzde tanımlayıcı istatistikleri kullanılmıştır.

Niteliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı t-testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Tek ynlü (One way) Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Tukey Post Hoc testi kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi Pearson korelasyon, etki ise regresyon analizi ile test edilmiştir.

Elde edilen bulgular %95 gven aralığında $p < 0,05$ anlamlılık dzevinde değerlendirilmiştir.

5.8. Araştırmanın Etik Yünü

Araştırmanın yapılması için araştırmanın yapılacağı kurumdan resmi izin alınmıştır (Bkz. Ek. 5). Araştırmada kullanılan ölçekler için yazarlarından PİKÖ-E için (Bkz. Ek. 6), Anne Baba Tutumu Ölçeği için (Bkz. Ek. 7), Rosenberg Benlik saygısı Ölçeği için (Bkz. Ek. 8) izin alınmıştır.

Araştırmanın etik açıdan uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla Süleyman Demirel Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'na başvurulmuş 07.05.2014 tarihli 78 sayılı karar ile etik komisyon onayı alınmıştır (Bkz. Ek. 9).

6. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen bulgular beş başlık altında verilecektir.

6.1. Adölesanların Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular

6.2. Adölesanların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımı Düzeylerine İlişkin Bulgular

6.3. Adölesanların İnternet Kullanım Özelliklerine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımı Düzeylerine İlişkin Bulgular

6.4. Adölesanların Problemlı İnternet Kullanımı ile Benlik Saygısı ve Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

6.5. Adölesanların Benlik Saygısı ve Anne Baba Tutumu Düzeylerinin Problemlı İnternet Kullanımına Etkisinin İncelenmesi

6.1. Adölesanların Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 1. Adölesanların Sosyo-Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi (n=621)

Sosyo- Demografik Özellikler	Gruplar	Frekans	Yüzde (%)
Öğrenim Gördüğü Sınıf	9. sınıf	157	25,3
	10. sınıf	157	25,3
	11. sınıf	167	26,9
	12. sınıf	140	22,5
Cinsiyet	Kız	372	59,9
	Erkek	249	40,1
Yaş	14	92	14,8
	15	153	24,6
	16	170	27,4
	17	166	26,7
	18	40	6,4
Kardeş Sayısı	1 kardeş	44	7,1
	2 kardeş	320	51,5
	3 kardeş	197	31,7
	4 kardeş ve üstü	60	9,7
Annesinin Yaşı	31-35	65	10,5
	36-40	255	41,1
	41-45	169	27,2
	46 ve üstü	132	21,3
Babasının Yaşı	36-40	145	23,3
	41-45	225	36,2
	46-50	142	22,9
	51 ve üstü	109	17,6
Annesinin Eğitim Durumu	Okur-yazar	29	4,7
	İlkokul	171	27,5
	Ortaokul	85	13,7
	Lise	198	31,9
	Üniversite	138	22,2
Annesinin Çalışma Durumu	Evet	160	25,8
	Hayır	461	74,2
Babasının Eğitim Durumu	İlkokul	103	16,6
	Ortaokul	73	11,8
	Lise	179	28,8
	Üniversite	266	42,8
Babasının Çalışma Durumu	Evet	508	81,8
	Hayır	113	18,2
Ailesinin Gelir Düzeyi	Gelir Giderden Az	112	18,0
	Gelir Gidere Denk	105	16,9
	Gelir Giderden Fazla	404	65,0
Anne Babasının Evlilik Durumu	Birlikte	592	95,3
	Boşanmış	29	4,7
Aile Tipi	Çekirdek aile	565	91,0
	Geniş aile	56	9,0
Yaşadığı Yer	Anne babası ile	509	82,0
	Yurtta	88	14,2
	Öğrenci evinde	13	2,1
	Akrabasının yanında	11	1,8
Toplam		621	100,0

Tablo 1 'de araştırmaya katılan adölesanların sosyo-demografik özellikleri yer almaktadır. Adölesanların %26,9'unun 11. sınıf, %59,9'unun kız, %27,4'ünün 16 yaşında, %51,5'inin 2 kardeş olduğu görölmektedir.

Adölesanların annelerinin %41,1'inin annelerinin 36-40 yaş aralığında, %31,9'unun eğitim durumunun lise, %74,2'sinin çalışmadığı bulunmuştur.

Adölesanların babalarının %36,2'sinin 41-45 yaş aralığında, %42,8'inin eğitim durumunun üniversite, %81,8'inin çalıştığı belirtilmektedir.

Adölesanların %65,0'ünün ailesinin gelir düzeyi "gelir giderden fazla", %95,3'ünün anne babalarının evli olduğu, %91,0'inin çekirdek aile, %82,0'sinin anne babası ile birlikte kaldığı saptanmıştır.

Tablo 2. Adölesanların İnternet Kullanım Özelliklerine Göre İncelenmesi (n=621)

İnternet Kullanım Özelliklerine İlişkin Özellikler	Gruplar	Frekans	Yüzde (%)
İnternet Kullanım Süresi	1-3 Yıl	53	8,5
	3-5 Yıl	128	20,6
	5 yıldan fazla	440	70,9
Günlük İnternet Kullanma Süresi	1 saatten az	232	37,4
	1-4 saat arası	304	49,0
	4 saatten fazla	85	13,7
Evinde Bilgisayar Olma Durumu	Var	564	90,8
	Yok	57	9,2
Kendisine Ait Bilgisayarın Olma Durumu	Var	370	59,6
	Yok	251	40,4
Kendisine Ait Odasının Olma Durumu	Var	550	88,6
	Yok	71	11,4
Evinde İnternet Olma Durumu	Var	492	79,2
	Yok	129	20,8
Annesinin Sosyal Paylaşım Sitelerinde üyeliğinin Olma Durumu	Var	214	34,5
	Yok	407	65,5
Annesinin İnternette Vakit Geçirme Süre Seviyesi	Hiç	293	47,2
	Az	174	28,0
	Orta	154	24,8
Babasının Sosyal Paylaşım Sitelerinde üyeliğinin Olma Durumu	Var	358	57,6
	Yok	263	42,4
Babasının İnternette Vakit Geçirme Süre Seviyesi	Hiç	154	24,8
	Az	201	32,4
	Orta	193	31,1
	Çok	73	11,8
Toplam		621	100,0

Tablo 2’de adölesanların internet kullanım özelliklerine göre dağılım özellikleri yer almaktadır. İnternet kullanma sürelerinin %70,9’unun 5 yıl üzeri olduğu, %49,0’unun günde 1-4 saat arası internet kullandığı, %90,8’inin evinde bilgisayar olduğu, %59,6’sının kendisine ait bilgisayarı olduğu, %88,6’sının kendisine ait odasının olduğu, %79,2’sinin evinde internet olduğu görülmektedir.

Adölesanların annelerinin %65,5’inin sosyal paylaşım sitelerine üyeliğinin olmadığı, %47,2’sinin internette hiç vakit geçirmediği saptanmıştır, Adölesanların babalarının %57,6’sının sosyal paylaşım sitelerine üyeliğinin olduğu, %31,1’inin internette orta düzeyde vakit geçirdikleri ifade edilmiştir.

Tablo 3. Adölesanların Anne Baba Tutum, Benlik Saygısı ve Problemlü İnternet Kullanımı Düzeylerinin Ortalamaları (n=621)

	Ort	Ss	Min.	Max.
Anne Baba Tutumu Ölçeği Alt Boyutları				
Kabul/ ilgi	27,188	5,281	9,000	36,000
Psikolojik Özerklik	24,271	4,856	11,000	36,000
Denetleme	25,947	4,442	11,000	32,000
Benlik Saygısı	1,880	1,601	0,000	6,000
PİKÖ-E Ölçeği Alt Boyutları				
İnternetin Olumsuz Sonuçları	26,744	11,614	14,000	70,000
Aşırı Kullanım	18,068	5,679	6,000	30,000
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	14,799	6,102	7,000	35,000
Genel Problemlü İnternet Kullanımı Düzeyi	59,610	20,318	27,000	131,000

Tablo 3’de adölesanların anne baba tutum, benlik saygısı, problemlü internet kullanım düzeyi verilmiştir. Adölesanların anne baba tutum düzeylerinin ortalamaları, “kabul/ ilgi ” düzeyi ortalamasının (27,188 ± 5,281); “psikolojik özerklik” düzeyi ortalamasının (24,271 ± 4,856); “denetleme” düzeyi ortalamasının (25,947 ± 4,442) düzeyde olduğu bulunmuştur, Adölesanların benlik saygısı düzeyi ortalamasının (1,880 ± 1,601) düzeyde olduğu saptanmıştır. Adölesanların problemlü internet kullanımı düzeylerinin ortalamaları incelendiğinde, “internetin olumsuz sonuçları” düzeyi ortalamasının (26,744 ± 11,614); “aşırı kullanım” düzeyi ortalamasının (18,068 ± 5,679); “sosyal fayda/sosyal rahatlık” düzeyi ortalamasının (14,799 ± 6,102); “genel problemlü internet kullanımı düzeyi” düzeyi ortalamasının (59,610 ± 20,318) düzeyde olduğu bulunmuştur.

Tablo 4. Adölesanların Anne Baba Tutumlarının İncelenmesi (n=621)

	Gruplar	Frekans	Yüzde (%)
Anne Baba Tutumu (ABT) Ölçeği Alt Boyutları	Demokratik	216	34,8
	İzin Verici-İhmalkâr	217	34,9
	Otoriter	62	10,0
	İzin Verici-Hoşgörülü	126	20,3
	Toplam	621	100,0

Tablo 4’de Adölesanların anne baba tutumlarının dağılımı görülmektedir. Adölesanların ailelerinin 216’sı (%34,8) demokratik, 217’si (%34,9) izin verici-ihmalkâr, 62’si (%10,0) otoriter, 126’sı (%20,3) izin verici-hoşgörülü tutuma sahip oldukları bulunmuştur.

6.2. Adölesanların Sosyo- Demografik Özelliklerine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımı Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 5. Adölesanların Öğrenim Gördüğü Sınıfa Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeği Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	9. sınıf (a)	157	29,287	3,778	11,730	0,000	a > b
	10. sınıf(b)	157	26,427	5,691			a > c
	11. sınıf(c)	167	26,365	5,383			a > d
	12. sınıf(d)	140	26,671	5,540			
Psikolojik Özerklik	9. sınıf(a)	157	23,159	4,898	7,257	0,000	d > a
	10. sınıf(b)	157	24,064	4,625			d > b
	11. sınıf(c)	167	24,287	4,878			d > c
	12. sınıf(d)	140	25,729	4,716			
Denetleme	9. sınıf(a)	157	27,535	4,405	12,022	0,000	a > b
	10. sınıf(b)	157	26,159	4,315			a > c
	11. sınıf(c)	167	25,210	4,151			a > d
	12. sınıf(d)	140	24,807	4,462			b > d
Benlik Saygısı	9. sınıf	157	1,870	1,687	0,179	0,911	
	10. sınıf	157	1,890	1,408			
	11. sınıf	167	1,950	1,705			
	12. sınıf	140	1,810	1,589			
PIKÖ-E Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	9. sınıf(a)	157	27,357	12,021	5,710	0,001	a > d
	10. sınıf(b)	157	27,573	10,987			b > d
	11. sınıf(c)	167	28,299	12,171			c > d
	12. sınıf(d)	140	23,271	10,526			
Aşırı Kullanım	9. sınıf (a)	157	18,637	5,955	9,534	0,000	a > d
	10. sınıf(b)	157	17,962	5,428			b > d
	11. sınıf(c)	167	19,323	5,464			c > d
	12. sınıf(d)	140	16,050	5,382			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	9. sınıf(a)	157	15,478	5,799	6,734	0,000	a > d
	10. sınıf(b)	157	15,127	6,034			b > d
	11. sınıf(c)	167	15,521	6,160			c > d
	12. sınıf(d)	140	12,807	6,073			
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	9. sınıf(a)	157	61,471	21,057	8,920	0,000	a > d
	10. sınıf(b)	157	60,662	18,965			b > d
	11. sınıf(c)	167	63,144	20,631			c > d
	12. sınıf(d)	140	52,129	18,848			

Tablo 5’de adölesanların öğrenim gördüğü sınıfa göre anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlili internet kullanımı ölçeklerinin puan ortalamalarının dağılımı yer almaktadır. 9. sınıfta öğrenim gören adölesanların kabul/ ilgi puanları (29.287 ± 3.778), 10. sınıfta öğrenim gören adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($26,427 \pm 5,691$) yüksek, 11. sınıfta öğrenim gören adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($26,365 \pm 5,383$) yüksek, 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($26,671 \pm 5,540$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Psikolojik özerklik puanları ortalamalarının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre; 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların psikolojik özerklik puanları ($25,729 \pm 4,716$), 9. sınıfta öğrenim gören adölesanların psikolojik özerklik puanlarından ($23,159 \pm 4,898$) yüksek, 10. sınıfta öğrenim gören adölesanların psikolojik özerklik puanlarından ($24,064 \pm 4,625$) yüksek, 11. sınıfta öğrenim gören adölesanların psikolojik özerklik puanlarından ($24,287 \pm 4,878$) yüksek olup, istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,05$).

Denetleme puanları ortalamalarının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre; 9. sınıfta öğrenim gören adölesanların denetleme puanları ($27,535 \pm 4,405$), 10. sınıfta öğrenim gören adölesanların denetleme puanlarından ($26,159 \pm 4,315$) yüksek, 11. sınıfta öğrenim gören adölesanların denetleme puanlarından ($25,210 \pm 4,151$) yüksek, 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların denetleme puanlarından ($24,807 \pm 4,462$) yüksek olup, istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). 10. sınıfta öğrenim gören adölesanların denetleme puanları ($26,159 \pm 4,315$), 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların denetleme puanlarından ($24,807 \pm 4,462$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Adölesanların benlik saygısı düzeyinin öğrenim gördüğü sınıfa göre; ortalamalarının dağılımına bakıldığında adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Adölesanların problemlili internet kullanımı düzeylerinin öğrenim gördüğü sınıfa göre; ortalamalarının dağılımı yer almaktadır. 9. sınıfta öğrenim gören adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları (27.357 ± 12.021), 10. sınıfta öğrenim gören adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları ($27.573 \pm$

10.987), 11. sınıfta öğrenim gören adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları (28.299 ± 12.171), 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından (23.271 ± 10.526) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

9. sınıfta öğrenim gören adölesanların aşırı kullanım puanları ($18,637 \pm 5,955$), 10. sınıfta öğrenim gören adölesanların aşırı kullanım puanları ($17,962 \pm 5,428$), 11. sınıfta öğrenim gören adölesanların aşırı kullanım puanları ($19,323 \pm 5,464$), 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların aşırı kullanım puanlarından ($16,050 \pm 5,382$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

9. sınıfta öğrenim gören adölesanların, sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları (15.478 ± 5.799), 10. sınıfta öğrenim gören adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları (15.127 ± 6.034), 11. sınıfta öğrenim gören adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları (15.521 ± 6.160), 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından (12.807 ± 6.073) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

9. sınıfta öğrenim gören adölesanların, genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları ($61,471 \pm 21,057$), 10. sınıfta öğrenim gören adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları ($60,662 \pm 18,965$), 11. sınıfta öğrenim gören adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları ($63,144 \pm 20,631$), 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanlarından ($52,129 \pm 18,848$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p<0,05$).

Tablo 6. Adölesanların Cinsiyete Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	t	p
ABT Ölçeği Alt Boyutları						
Kabul/ ilgi	Kız	372	28,040	4,838	5,008	0,000
	Erkek	249	25,916	5,655		
Psikolojik Özerklik	Kız	372	24,398	4,722	0,798	0,425
	Erkek	249	24,080	5,053		
Denetleme	Kız	372	26,707	4,638	5,326	0,000
	Erkek	249	24,811	3,873		
Benlik Saygısı						
	Kız	372	1,940	1,623	1,061	0,289
	Erkek	249	1,800	1,566		
PIKÖ-E Ölçeği Alt Boyutları						
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Kız	372	25,780	11,821	-2,540	0,011
	Erkek	249	28,185	11,166		
Aşırı Kullanım	Kız	372	17,729	6,061	-1,822	0,059
	Erkek	249	18,574	5,025		
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Kız	372	14,027	6,055	-3,897	0,000
	Erkek	249	15,952	5,999		
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Kız	372	57,535	21,183	-3,133	0,001
	Erkek	249	62,711	18,567		

Tablo 6’da adölesanların cinsiyete göre; anne baba tutum tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı ölçeklerinin puan ortalamalarının dağılımı görölmektedir. Kabul/ ilgi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre kız adölesanların kabul/ ilgi puanları ($x=28,040$), erkek adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($x=25,916$) yüksek olduğu tespit edilmiş ve istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Denetleme puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre kız adölesanların denetleme puanları ($x=26,707$), erkek adölesanların denetleme puanlarından ($x=24,811$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Psikolojik özerklik puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı düzeyinin cinsiyete göre ortalamalarının dağılımına yer verilmiştir. Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Erkek adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları ($x=28,185$), kız adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından ($x=25,780$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Erkek adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puan ortalamaları ($x=15,952$), kız adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından ($x=14,027$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Erkek adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları ($x=62,711$), kız adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanlarından ($x=57,535$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan adölesanların aşırı kullanım puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 7. Adölesanların Yaşa Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlİ İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeği Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	14(a)	92	28,935	4,119	7,232	0,000	a > c
	15(b)	153	28,052	4,924			b > c
	16(c)	170	26,294	5,394			a > d
	17(d)	166	26,922	5,184			a > e
	18(e)	40	24,775	7,040			b > e
Psikolojik Özerklik	14(a)	92	23,435	4,964	3,914	0,004	d > a
	15(b)	153	23,608	4,788			d > b
	16(c)	170	24,059	4,796			
	17(d)	166	25,289	4,738			
	18(e)	40	25,400	4,908			
Denetleme	14(a)	92	27,826	4,364	8,641	0,000	a > c
	15(b)	153	26,327	4,622			a > d
	16(c)	170	26,018	4,107			b > d
	17(d)	166	24,633	4,043			c > d
	18(e)	40	25,325	5,205			a > e
Benlik Saygısı	14	92	1,790	1,587	0,627	0,643	
	15	153	1,930	1,548			
	16	170	1,940	1,640			
	17	166	1,770	1,639			
	18	40	2,150	1,528			
PIKÖ-E Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	14(a)	92	28,533	13,088	3,192	0,013	c > d
	15(b)	153	26,052	10,229			
	16(c)	170	28,647	12,478			
	17(d)	166	24,807	10,669			
	18(e)	40	25,225	11,698			
Aşırı Kullanım	14(a)	92	18,630	5,609	3,655	0,006	c > e
	15(b)	153	17,634	5,772			
	16(c)	170	19,053	5,652			
	17(d)	166	17,711	5,683			
	18(e)	40	15,725	4,750			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	14(a)	92	15,283	6,010	2,730	0,028	c > d
	15(b)	153	14,699	5,659			
	16(c)	170	15,800	6,323			
	17(d)	166	13,964	6,322			
	18(e)	40	13,275	5,487			
Genel Problemlİ İnternet Kullanımı Düzeyi	14(a)	92	62,446	22,186	3,902	0,004	c > d
	15(b)	153	58,386	18,647			
	16(c)	170	63,500	20,940			
	17(d)	166	56,482	19,857			
	18(e)	40	54,225	18,133			

Tablo 7’de adölesanların yaş değişkenine göre; anne baba tutum tutumu, benlik saygısı ve problemlili internet kullanımı ölçeklerinin puan ortalamalarının dağılımı görölmektedir. Yaşı 14 olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($28,935 \pm 4,119$), yaşı 16 olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($26,294 \pm 5,394$) yüksektir. Yaşı 15 olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($28,052 \pm 4,924$), yaşı 16 olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($26,294 \pm 5,394$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 14 olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($28,935 \pm 4,119$), yaşı 17 olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($26,922 \pm 5,184$) yüksek, yaşı 18 olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($24,775 \pm 7,040$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 15 olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($28,052 \pm 4,924$), yaşı 18 olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($24,775 \pm 7,040$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Yaşı 17 olan adölesanların psikolojik özerklik puanları ($25,289 \pm 4,738$), yaşı 14 olan adölesanların psikolojik özerklik puanlarından ($23,435 \pm 4,964$) yüksek ve yaşı 15 olan adölesanların psikolojik özerklik puanlarından ($23,608 \pm 4,788$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Yaşı 14 olan adölesanların denetleme puanları ($27,826 \pm 4,364$), yaşı 16 olan adölesanların denetleme puanlarından ($26,018 \pm 4,107$) yüksek, yaşı 17 olan adölesanların denetleme puanlarından ($24,633 \pm 4,043$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 15 olan adölesanların denetleme puanları ($26,327 \pm 4,622$), yaşı 17 olan adölesanların denetleme puanlarından ($24,633 \pm 4,043$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 16 olan adölesanların denetleme puanları ($26,018 \pm 4,107$), yaşı 17 olan adölesanların denetleme puanlarından ($24,633 \pm 4,043$) yüksek olduğu saptanmıştır. Yaşı 14 olan adölesanların denetleme puanları ($27,826 \pm 4,364$), yaşı 18 olan adölesanların denetleme puanlarından ($25,325 \pm 5,205$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Yaşı 16 olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları ($28,647 \pm 12,478$), yaşı 17 olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından ($24,807 \pm 10,669$) yüksektir istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Yaşı 16 olan adölesanların aşırı kullanım puanları ($19,053 \pm 5,652$), yaşı 18 olan adölesanların aşırı kullanım puanlarından ($15,725 \pm 4,750$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$).

Yaşı 16 olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları ($15,800 \pm 6,323$), yaşı 17 olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından ($13,964 \pm 6,322$) yüksek ve istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$).

Yaşı 16 olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları ($63,500 \pm 20,940$), yaşı 17 olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanlarından ($56,482 \pm 19,857$) yüksek bulunmuştur ve istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p < 0,05$).

Tablo 8. Adölesanların Kardeş Sayısına Göre Anne Baba Tutumu Benlik Saygısı ve Problemlü İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeği Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	1 kardeş(a)	44	27,546	5,137	4,258	0,005	b > d c > d
	2 kardeş(b)	320	27,541	5,390			
	3 kardeş(c)	197	27,223	4,962			
	4 kardeş ve üstü (d)	60	24,933	5,383			
Psikolojik Özerklik	1 kardeş	44	25,341	5,025	1,561	0,198	
	2 kardeş	320	24,066	5,111			
	3 kardeş	197	24,112	4,451			
	4 kardeş ve üstü	60	25,100	4,528			
Denetleme	1 kardeş	44	25,841	4,430	0,074	0,974	
	2 kardeş	320	25,944	4,339			
	3 kardeş	197	26,036	4,632			
	4 kardeş ve üstü	60	25,750	4,467			
Benlik saygısı	1 kardeş	44	1,730	1,561	0,346	0,792	
	2 kardeş	320	1,870	1,615			
	3 kardeş	197	1,960	1,590			
	4 kardeş ve üstü	60	1,800	1,614			
PİKÖ-E Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	1 kardeş	44	24,727	9,196	1,470	0,222	
	2 kardeş	320	27,641	11,527			
	3 kardeş	197	26,046	12,066			
	4 kardeş ve üstü	60	25,733	11,983			
Aşırı Kullanım	1 kardeş	44	17,114	6,270	1,298	0,274	
	2 kardeş	320	18,469	5,625			
	3 kardeş	197	17,807	5,793			
	4 kardeş ve üstü	60	17,483	5,064			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	1 kardeş	44	15,068	6,075	0,186	0,906	
	2 kardeş	320	14,919	5,931			
	3 kardeş	197	14,665	6,273			
	4 kardeş ve üstü	60	14,400	6,562			
Genel Problemlü İnternet Kullanımı Düzeyi	1 kardeş	44	56,909	18,460	1,162	0,324	
	2 kardeş	320	61,028	20,009			
	3 kardeş	197	58,518	21,233			
	4 kardeş ve üstü	60	57,617	20,081			

Tablo 8’de adölesanların kardeş sayısına göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlü internet kullanımı ölçeklerinin puan ortalamalarının dağılımı görölmektedir. Kardeş sayısı 2 olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($27,541 \pm 5,390$), kardeş sayısı 4 ve üstü olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($24,933 \pm 5,383$) yüksek bulunmuştur. Kardeş sayısı 3 olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($27,223 \pm 4,962$), kardeş sayısı 4 ve üstü olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($24,933 \pm 5,383$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$).

Psikolojik özerklik, denetleme puanları ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$).

Araştırmaya katılan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlü internet kullanımı düzeyi puanları ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 9. Adölesanların Annelerinin Yaşına Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeği Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	31-35	65	27,569	5,268	0,440	0,725	
	36-40	255	27,377	5,235			
	41-45	169	26,899	5,305			
	46 ve üstü	132	27,008	5,377			
Psikolojik Özerklik	31-35	65	23,231	5,393	1,990	0,114	
	36-40	255	24,271	4,813			
	41-45	169	24,118	4,567			
	46 ve üstü	132	24,977	4,966			
Denetleme	31-35	65	26,000	4,538	1,579	0,193	
	36-40	255	26,380	4,559			
	41-45	169	25,639	4,222			
	46 ve üstü	132	25,477	4,413			
Benlik Saygısı							
	31-35	65	2,050	1,624	0,252	0,860	
	36-40	255	1,860	1,583			
	41-45	169	1,860	1,611			
	46 ve üstü	132	1,860	1,624			
PİKÖ-E Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	31-35	65	29,354	12,217	1,257	0,288	
	36-40	255	26,588	11,652			
	41-45	169	26,225	11,482			
	46 ve üstü	132	26,424	11,367			
Aşırı Kullanım	31-35	65	18,862	6,312	0,472	0,702	
	36-40	255	17,969	5,763			
	41-45	169	17,970	5,765			
	46 ve üstü	132	17,992	5,082			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	31-35(a)	65	16,323	6,890	2,757	0,042	a > b a > c
	36-40(b)	255	14,412	5,563			
	41-45(c)	169	14,249	5,759			
	46 ve üstü (d)	132	15,500	6,938			
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	31-35	65	64,539	22,529	1,559	0,198	
	36-40	255	58,969	20,017			
	41-45	169	58,444	20,142			
	46 ve üstü	132	59,917	19,850			

Tablo 9’da Adölesanların annelerinin yaşına göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı düzeylerinin puan ortalamalarının dağılımı görölmektedir. Adölesanların kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme

puanları ortalamalarının annelerinin yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$)

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının annelerinin yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Annelerinin yaşı 31-35 yaş aralığında olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları ($16,323 \pm 6,890$), annelerinin yaşı 36-40 yaş aralığında olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından ($14,412 \pm 5,563$) yüksek ve annelerinin yaşı 41-45 yaş aralığında olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından ($14,249 \pm 5,759$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, genel problemlerli internet kullanım düzeyi puanları ortalamalarının annelerinin yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 10. Adölesanların Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeği Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	Okur-yazar(a)	29	24,690	6,634	2,654	0,032	d > a
	İlkokul(b)	171	26,836	5,249			
	Ortaokul(c)	85	27,000	4,575			
	Lise(d)	198	27,843	4,979			
	Üniversite(e)	138	27,326	5,692			
Psikolojik Özerklik	Okur-yazar	29	23,759	4,688	0,156	0,960	
	İlkokul	171	24,246	4,930			
	Ortaokul	85	24,471	4,780			
	Lise	198	24,364	4,815			
	Üniversite	138	24,152	4,961			
Denetleme	Okur-yazar(a)	29	26,000	4,935	3,052	0,017	b > e d > e
	İlkokul(b)	171	26,439	4,347			
	Ortaokul(c)	85	25,918	4,897			
	Lise(d)	198	26,303	4,291			
	Üniversite(e)	138	24,833	4,238			
Benlik Saygısı	Okur-yazar	29	2,280	1,509	0,968	0,424	
	İlkokul	171	1,780	1,547			
	Ortaokul	85	1,850	1,577			
	Lise	198	1,820	1,613			
	Üniversite	138	2,030	1,678			
PIKÖ-E Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Okur-yazar	29	25,586	11,011	2,314	0,056	
	İlkokul	171	26,252	12,144			
	Ortaokul	85	27,071	11,843			
	Lise	198	25,485	10,526			
	Üniversite	138	29,203	12,177			
Aşırı Kullanım	Okur-yazar	29	16,241	4,918	2,118	0,077	
	İlkokul	171	17,526	5,652			
	Ortaokul	85	18,871	5,916			
	Lise	198	17,970	5,776			
	Üniversite	138	18,768	5,475			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Okur-yazar	29	14,897	6,026	0,210	0,933	
	İlkokul	171	14,889	6,401			
	Ortaokul	85	14,824	5,430			
	Lise	198	14,495	5,953			
	Üniversite	138	15,087	6,400			
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Okur-yazar	29	56,724	18,355	1,638	0,163	
	İlkokul	171	58,667	21,471			
	Ortaokul	85	60,765	20,527			
	Lise	198	57,950	19,242			
	Üniversite	138	63,058	20,419			

Tablo 10'da adölesanların annelerinin eğitim durumuna göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlili internet kullanımı düzeylerinin puan ortalamalarının dağılımı görülmektedir. Annelerinin eğitim durumu lise olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($27,843 \pm 4,979$), annelerinin eğitim durumu okur-yazar olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($24,690 \pm 6,634$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

Annelerinin eğitim durumu ilkokul olan adölesanların denetleme puanları ($26,439 \pm 4,347$), annelerinin eğitim durumu üniversite olan adölesanların denetleme puanlarından ($24,833 \pm 4,238$) yüksek bulunmuştur. Annelerinin eğitim durumu lise olan adölesanların denetleme puanları ($26,303 \pm 4,291$), annelerinin eğitim durumu üniversite olan adölesanların denetleme puanlarından ($24,833 \pm 4,238$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$).

Psikolojik özerklik puanları ortalamalarının annelerinin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının annelerinin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$).

Adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları ortalamalarının annelerinin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$).

Tablo 11. Adölesanların Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	t	p
ABT Ölçeği Alt Boyutları						
Kabul/ ilgi	Evet	160	28,063	5,003	2,440	0,015
	Hayır	461	26,885	5,346		
Psikolojik Özerklik	Evet	160	24,200	5,017	-	0,831
	Hayır	461	24,295	4,804	0,213	
Denetleme	Evet	160	25,281	4,213	-	0,028
	Hayır	461	26,178	4,501	2,207	
Benlik Saygısı	Evet	160	1,850	1,664	-	0,766
	Hayır	461	1,890	1,580	0,297	
PİKÖ-E Alt Boyutları						
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Evet	160	27,425	11,047	0,861	0,390
	Hayır	461	26,508	11,806		
Aşırı Kullanım	Evet	160	18,606	5,416	1,393	0,164
	Hayır	461	17,881	5,762		
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Evet	160	14,325	5,434	-	0,255
	Hayır	461	14,963	6,314	1,140	
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Evet	160	60,356	18,767	0,539	0,590
	Hayır	461	59,351	20,843		

Tablo 11’de adölesanların annelerinin çalışma durumuna göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı yer almaktadır. Anneleri çalışan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($x=28,063$), anneleri çalışmayan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($x=26,885$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Anneleri çalışmayan adölesanların denetleme puanları ($x=26,178$), anneleri çalışan adölesanların denetleme puanlarından ($x=25,281$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p<0,05$).

Psikolojik özerklik puanları ortalamalarının annelerinin çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının annelerinin çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlı internet kullanımı düzeyi puanları

ortalamalarının annelerinin çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 12. Adölesanların Babalarının Yaşına Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeği Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	36-40	145	26,835	5,419	1,390	0,245	
	41-45	225	27,378	5,472			
	46-50	142	27,747	4,723			
	51 ve üstü	109	26,541	5,352			
Psikolojik Özerklik	36-40	145	24,366	4,972	1,727	0,160	
	41-45	225	24,164	4,618			
	46-50	142	23,711	5,002			
	51 ve üstü	109	25,092	4,940			
Denetleme	36-40(a)	145	26,152	4,806	2,843	0,037	b > d
	41-45(b)	225	26,431	4,291			
	46-50(c)	142	25,704	4,274			
	51 ve üstü(d)	109	24,991	4,347			
Benlik Saygısı	36-40	145	2,070	1,614	2,561	0,054	
	41-45	225	1,700	1,554			
	46-50	142	1,800	1,481			
	51 ve üstü	109	2,120	1,783			
PIKÖ-E Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	36-40	145	28,048	12,060	0,968	0,407	
	41-45	225	26,569	11,926			
	46-50	142	25,761	10,803			
	51 ve üstü	109	26,651	11,375			
Aşırı Kullanım	36-40	145	18,379	5,851	0,829	0,478	
	41-45	225	17,960	6,043			
	46-50	142	17,549	5,421			
	51 ve üstü	109	18,551	4,966			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	36-40	145	15,221	6,035	1,226	0,299	
	41-45	225	14,396	6,102			
	46-50	142	14,451	5,663			
	51 ve üstü	109	15,523	6,692			
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	36-40	145	61,648	20,850	1,074	0,360	
	41-45	225	58,924	21,248			
	46-50	142	57,761	19,296			
	51 ve üstü	109	60,725	18,855			

Tablo 12’de adölesanların babalarının yaşına göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı yer almaktadır. Babalarının yaşı 41-45 yaş aralığında olan adölesanların denetleme puanları (26,431 ± 4,291), babalarının yaşı 51 ve üstü olan adölesanların

denetleme puanlarından ($24,991 \pm 4,347$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

Kabul/ ilgi, psikolojik özerklik puanları ortalamalarının babalarının yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının babalarının yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$).

Adölesanların problemlili internet kullanımı düzeylerinin babalarının yaşı göre ortalamalarının dağılımı görülmektedir. Araştırmaya katılan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları ortalamalarının babalarının yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$).

Tablo 13. Adölesanların Babalarının Eğitim Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeği Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	İlkokul(a)	103	25,563	5,781	6,735	0,000	d > a
	Ortaokul(b)	73	26,411	5,257			
	Lise(c)	179	27,062	5,032			
	Üniversite(d)	266	28,117	5,079			
Psikolojik Özerklik	İlkokul	103	24,136	5,128	0,674	0,568	
	Ortaokul	73	24,027	4,845			
	Lise	179	24,704	4,583			
	Üniversite	266	24,098	4,938			
Denetleme	İlkokul	103	26,019	4,293	0,759	0,517	
	Ortaokul	73	26,397	5,019			
	Lise	179	26,151	4,485			
	Üniversite	266	25,658	4,307			
Benlik Saygısı	İlkokul	103	1,950	1,524	0,278	0,841	
	Ortaokul	73	1,900	1,725			
	Lise	179	1,790	1,599			
	Üniversite	266	1,910	1,602			
PIKÖ-E Ölçeği Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	İlkokul	103	26,524	11,750	1,264	0,286	
	Ortaokul	73	26,740	12,099			
	Lise	179	25,497	10,776			
	Üniversite	266	27,669	11,947			
Aşırı Kullanım	İlkokul	103	17,689	5,841	0,811	0,488	
	Ortaokul	73	18,507	5,893			
	Lise	179	17,676	5,779			
	Üniversite	266	18,357	5,492			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	İlkokul	103	14,680	6,064	1,378	0,248	
	Ortaokul	73	14,671	5,754			
	Lise	179	14,140	5,809			
	Üniversite	266	15,323	6,380			
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	İlkokul	103	58,893	20,733	1,464	0,223	
	Ortaokul	73	59,918	20,377			
	Lise	179	57,313	19,348			
	Üniversite	266	61,350	20,720			

Tablo 13’de adölesanların babalarının eğitim durumuna göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı görölmektedir. Adölesanların babalarının eğitim durumu üniversite olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($28,117 \pm 5,079$), babalarının eğitim durumu

ilkokul olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($25,563 \pm 5,781$) yüksek bulunmuştur ve istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p < 0,05$).

Psikolojik özerklik, denetleme puanları ortalamalarının babalarının eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının babalarının eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$).

Adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlerli internet kullanımı düzeyi puanları ortalamalarının babalarının eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$).

Tablo 14. Adölesanların Babalarının Çalışma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	t	p
ABT Ölçeği Alt Boyutları						
Kabul/ ilgi	Evet	508	27,754	4,899	5,806	0,000
	Hayır	113	24,646	6,144		
Psikolojik Özerklik	Evet	508	24,254	4,836	-0,180	0,857
	Hayır	113	24,345	4,966		
Denetleme	Evet	508	26,014	4,438	0,796	0,427
	Hayır	113	25,646	4,468		
Benlik Saygısı						
	Evet	508	1,850	1,576	-1,188	0,235
	Hayır	113	2,040	1,703		
PİKÖ-E Alt Boyutları						
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Evet	508	26,516	11,439	-1,038	0,300
	Hayır	113	27,770	12,371		
Aşırı Kullanım	Evet	508	18,087	5,795	0,176	0,860
	Hayır	113	17,982	5,150		
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Evet	508	14,585	5,940	-1,857	0,088
	Hayır	113	15,761	6,726		
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Evet	508	59,187	20,142	-1,101	0,271
	Hayır	113	61,513	21,078		

Tablo 14’de adölesanların babalarının çalışma durumuna göre anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı yer almaktadır. Babası çalışan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($x=27,754$), babası çalışmayan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($x=24,646$) yüksek bulunmuştur ve istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p<0,05$).

Psikolojik özerklik, denetleme puanları ortalamalarının babalarının çalışma durumu değişkenine göre; istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının babalarının çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlı internet kullanımı düzeyi puanları ortalamalarının babalarının çalışma durumu değişkenine göre fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 15. Adölesanların Ailesinin Gelir Düzeyine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeğinin Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	Gelir Giderden Az	112	26,509	4,995	1,355	0,256	
	Gelir Gidere Denk	105	26,752	5,117			
	Gelir Giderden Fazla	404	45,044	10,564			
Psikolojik Özerklik	Gelir Giderden Az	112	23,884	4,828	1,102	0,348	
	Gelir Gidere Denk	105	24,962	4,913			
	Gelir Giderden Fazla	404	48,309	9,507			
Denetleme	Gelir Giderden Az(a)	112	26,866	4,487	3,964	0,008	a > c
	Gelir Gidere Denk(b)	105	26,095	4,755			
	Gelir Giderden Fazla(c)	404	51,599	8,626			
Benlik Saygısı	Gelir Giderden Az	112	2,120	1,749	1,230	0,298	
	Gelir Gidere Denk	105	1,830	1,566			
	Gelir Giderden Fazla	404	3,620	3,089			
PIKÖ-E Ölçeğinin Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Gelir Giderden Az	112	24,839	10,999	2,565	0,054	
	Gelir Gidere Denk	105	27,305	11,647			
	Gelir Giderden Fazla	404	53,578	22,863			
Aşırı Kullanım	Gelir Giderden Az(a)	112	16,938	5,785	2,801	0,039	c > a
	Gelir Gidere Denk(b)	105	18,476	5,781			
	Gelir Giderden Fazla(c)	404	36,270	11,001			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Gelir Giderden Az	112	14,491	6,223	1,113	0,343	
	Gelir Gidere Denk	105	14,838	5,599			
	Gelir Giderden Fazla	404	29,438	12,189			
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Gelir Giderden Az(a)	112	56,268	20,061	2,766	0,041	c > a
	Gelir Gidere Denk(b)	105	60,619	19,693			
	Gelir Giderden Fazla(c)	404	119,189	40,072			

Tablo 15’de adölesanların ailesinin gelir düzeyine göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı yer almaktadır. Ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden az” olan adölesanların denetleme puanları ($26,866 \pm 4,487$), ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden fazla” olan adölesanların denetleme puanlarından ($25,282 \pm 4,250$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Kabul/ ilgi, psikolojik özerklik puanları ortalamalarının ailesinin gelir düzeyi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının ailesinin gelir düzeyi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden fazla” olan adölesanların aşırı kullanım puanları ($18,629 \pm 5,776$), ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden az” olan adölesanların aşırı kullanım puanlarından ($16,938 \pm 5,785$) yüksek bulunmuştur ve istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden fazla” olan adölesanların genel problemlı internet kullanımı düzeyi puanları ($61,880 \pm 21,257$), ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden az” olan adölesanların genel problemlı internet kullanımı düzeyi puanlarından ($56,268 \pm 20,061$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları ortalamalarının ailesinin gelir düzeyi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 16. Adölesanların Anne Babalarının Evlilik Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	t	p
ABT Ölçeği Alt Boyutları						
Kabul/ ilgi	Birlikte	592	27,313	5,228	2,659	0,008
	Boşanmış	29	24,655	5,796		
Psikolojik Özerklik	Birlikte	592	24,174	4,828	-	0,025
	Boşanmış	29	26,241	5,097		
Denetleme	Birlikte	592	25,987	4,443	1,004	0,316
	Boşanmış	29	25,138	4,438		
Benlik Saygısı	Birlikte	592	1,900	1,593	0,902	0,367
	Boşanmış	29	1,620	1,761		
PİKÖ-E Alt Boyutları						
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Birlikte	592	26,858	11,528	1,107	0,269
	Boşanmış	29	24,414	13,263		
Aşırı Kullanım	Birlikte	592	18,079	5,677	0,233	0,816
	Boşanmış	29	17,828	5,813		
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Birlikte	592	14,926	6,088	2,351	0,019
	Boşanmış	29	12,207	5,900		
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Birlikte	592	59,863	20,179	1,402	0,161
	Boşanmış	29	54,448	22,757		

Tablo 16’da adölesanların anne babalarının evlilik durumuna göre; anne baba tutumu, benlik saygısı, problemlı internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımları görölmektedir. Anne babasının evlilik durumu birlikte olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($x=27,313$), anne babası boşanmış olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($x=24,655$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Anne babası boşanmış olan adölesanların psikolojik özerklik puanları ($x=26,241$), anne babası evlilik durumu birlikte olan adölesanların psikolojik özerklik puanlarından ($x=24,174$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Denetleme puanları ortalamalarının anne babalarının evlilik durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının anne babalarının evlilik durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Anne babası evlilik durumu birlikte olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları ($x=14,926$), anne babası boşanmış olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından ($x=12,207$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları ortalamalarının anne babalarının evlilik durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 17. Adölesanların Aile Tipine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlİ İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	t	p
ABT Ölçeğinin Alt Boyutları						
Kabul/ ilgi	Çekirdek aile	565	27,324	5,196	2,036	0,042
	Geniş aile	56	25,821	5,952		
Psikolojik Özerklik	Çekirdek aile	565	24,232	4,884	-0,630	0,529
	Geniş aile	56	24,661	4,594		
Denetleme	Çekirdek aile	565	25,975	4,449	0,505	0,614
	Geniş aile	56	25,661	4,399		
Benlik Saygısı	Çekirdek aile	565	1,920	1,630	1,702	0,034
	Geniş aile	56	1,540	1,220		
PİKÖ-E Alt Boyutları						
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Çekirdek aile	565	26,772	11,514	0,189	0,850
	Geniş aile	56	26,464	12,685		
Aşırı Kullanım	Çekirdek aile	565	18,071	5,687	0,044	0,965
	Geniş aile	56	18,036	5,647		
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Çekirdek aile	565	14,844	6,078	0,590	0,555
	Geniş aile	56	14,339	6,368		
Genel Problemlİ İnternet Kullanımı Düzeyi	Çekirdek aile	565	59,687	20,273	0,297	0,766
	Geniş aile	56	58,839	20,938		

Tablo 17’de adölesanların aile tipine göre; anne baba tutumu, benlik saygısı, problemlİ internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı yer almaktadır. Ailesi çekirdek aile olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($x=27,324$), ailesi geniş aile olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($x=25,821$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Psikolojik özerklik, denetleme puanları ortalamalarının aile tipi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Ailesi çekirdek aile olan adölesanların benlik saygısı puanları ($x=1,920$), geniş aile olan adölesanların benlik saygısı puanlarından ($x=1,540$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlİ internet kullanımı düzeyi puanları ortalamalarının aile tipi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 18. Adölesanların Yaşadığı Yere Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeği Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	Anne babası ile(a)	509	27,405	5,151	5,585	0,001	a > c b > c
	Yurtta(b)	88	27,000	5,168			
	Öğrenci evinde(c)	13	21,769	6,431			
	Akrabasının yanında(d)	11	25,091	7,286			
Psikolojik Özerklik	Anne babası ile	509	24,086	4,933	1,828	0,141	
	Yurtta	88	24,841	4,407			
	Öğrenci evinde	13	26,462	3,357			
	Akrabasının yanında	11	25,636	5,500			
Denetleme	Anne babası ile(a)	509	25,880	4,374	4,457	0,004	a > c b > c d > c
	Yurtta(b)	88	26,773	4,573			
	Öğrenci evinde(c)	13	22,154	4,964			
	Akrabasının yanında(d)	11	26,909	3,754			
Benlik Saygısı	Anne babası ile	509	1,830	1,603	1,257	0,288	
	Yurtta	88	2,090	1,588			
	Öğrenci evinde	13	2,380	1,710			
	Akrabasının yanında	11	2,180	1,401			
PİKÖ-E Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Anne babası ile	509	26,633	11,247	1,190	0,313	
	Yurtta	88	26,421	12,628			
	Öğrenci evinde	13	32,692	17,134			
	Akrabasının yanında	11	27,455	12,218			
Aşırı Kullanım	Anne babası ile	509	17,906	5,585	1,492	0,216	
	Yurtta	88	18,455	6,249			
	Öğrenci evinde	13	20,923	5,823			
	Akrabasının yanında	11	19,091	4,527			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Anne babası ile	509	14,764	6,066	2,306	0,076	
	Yurtta	88	14,250	5,925			
	Öğrenci evinde	13	18,846	7,946			
	Akrabasının yanında	11	16,000	5,657			
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Anne babası ile	509	59,303	19,869	1,874	0,133	
	Yurtta	88	59,125	21,398			
	Öğrenci evinde	13	72,462	27,784			
	Akrabasının yanında	11	62,546	20,012			

Tablo 18’de adölesanların yaşadığı yere göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlili internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı görölmektedir. Yaşadığı yer anne babası ile olan adölesanların kabul/ ilgi puanları (27,405 ± 5,151), yaşadığı yer öğrenci evi olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından (21,769 ± 6,431) yüksek bulunmuştur. Yaşadığı yer yurt olan adölesanların kabul/ ilgi puanları (27,000 ± 5,168), yaşadığı yer öğrenci evi olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından (21,769 ± 6,431) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Yaşadığı yer anne babası ile olan adölesanların denetleme puanları (25,880 ± 4,374), yaşadığı yer öğrenci evi olan adölesanların denetleme puanlarından (22,154 ± 4,964) yüksek bulunmuştur. Yaşadığı yer yurt olan adölesanların denetleme puanları (26,773 ± 4,573), yaşadığı yer öğrenci evi olan adölesanların denetleme puanlarından (22,154 ± 4,964) yüksektir. Yaşadığı yer akrabasının yanı sıra olan adölesanların denetleme puanları (26,909 ± 3,754), yaşadığı yer öğrenci evi olan adölesanların denetleme puanlarından (22,154 ± 4,964) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Psikolojik özerklik puanları ortalamalarının yaşadığı yer değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının yaşadığı yer değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları ortalamalarının yaşadığı yer değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

6.3. Adölesanların İnternet Kullanım Özelliklerine İlişkin Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımı Ortalamaları

Tablo 19. Adölesanların İnternet Kullanım Süresine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeği Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	1-3 yıl	53	27,925	5,512	0,569	0,566	
	3-5 yıl	128	27,070	5,699			
	5 yıldan fazla	440	27,134	5,130			
Psikolojik Özerklik	1-3 yıl	53	23,906	4,724	1,940	0,145	
	3-5 yıl	128	23,594	4,797			
	5 yıldan fazla	440	24,511	4,878			
Denetleme	1-3 yıl(a)	53	27,491	4,475	12,327	0,000	a > c b > c
	3-5 yıl(b)	128	27,219	4,417			
	5 yıldan fazla(c)	440	25,391	4,334			
Benlik Saygısı	1-3 yıl	53	1,850	1,634	0,910	0,403	
	3-5 yıl	128	1,720	1,557			
	5 yıldan fazla	440	1,930	1,609			
PIKÖ-E Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	1-3 yıl	53	25,868	11,122	1,659	0,191	
	3-5 yıl	128	25,266	10,583			
	5 yıldan fazla	440	27,280	11,934			
Aşırı Kullanım	1-3 yıl(a)	53	16,887	4,979	5,163	0,006	c > b
	3-5 yıl(b)	128	16,953	5,595			
	5 yıldan fazla(c)	440	18,534	5,728			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	1-3 yıl(a)	53	14,604	5,972	3,039	0,049	c > b
	3-5 yıl(b)	128	13,656	5,624			
	5 yıldan fazla(c)	440	15,155	6,220			
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	1-3 yıl(a)	53	57,359	19,622	3,499	0,031	c > b
	3-5 yıl(b)	128	55,875	18,583			
	5 yıldan fazla(c)	440	60,968	20,761			

Tablo 19’da adölesanların internet kullanım süresine göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlili internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı görölmektedir. İnternet kullanım süresi 1-3 yıl olan adölesanların denetleme puanları ($27,491 \pm 4,475$), internet kullanım süresi 5 yıldan fazla olan adölesanların denetleme puanlarından ($25,391 \pm 4,334$) yüksek bulunmuştur. İnternet kullanım süresi 3-5 yıl olan adölesanların denetleme puanları ($27,219 \pm 4,417$), internet kullanım süresi 5 yıldan fazla olan adölesanların denetleme puanlarından ($25,391 \pm 4,334$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Kabul/ ilgi, psikolojik özerklik puanları ortalamalarının internet kullanım süresi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının internet kullanım süresi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

İnternet kullanım süresi 5 yıldan fazla olan adölesanların aşırı kullanım puanları ($18,534 \pm 5,728$), internet kullanım süresi 3-5 yıl olan adölesanların aşırı kullanım puanlarından ($16,953 \pm 5,595$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

İnternet kullanım süresi 5 yıldan fazla olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları ($15,155 \pm 6,220$), internet kullanım süresi 3-5 yıl olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından ($13,656 \pm 5,624$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

İnternet kullanım süresi 5 yıldan fazla olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları ($60,968 \pm 20,761$), internet kullanım süresi 3-5 yıl olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanlarından ($55,875 \pm 18,583$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları ortalamalarının internet kullanım süresi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 20. Adölesanların Günlük İnternet Kullanma Süresine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeğinin Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	1 saatten az(a)	232	27,250	5,178	4,280	0,014	a > c
	1-4 saat arası(b)	304	27,563	4,985			b > c
	4 saatten fazla(c)	85	25,682	6,295			
Psikolojik Özerklik	1 saatten az(a)	232	25,017	4,845	4,725	0,009	a >
	1-4 saat arası(b)	304	23,924	4,789			b
	4 saatten fazla(c)	85	23,471	4,915			a > c
Denetleme	1 saatten az(a)	232	26,302	4,495	1,494	0,225	
	1-4 saat arası(b)	304	25,829	4,371			
	4 saatten fazla(c)	85	25,400	4,526			
Benlik Saygısı							
	1 saatten az(a)	232	1,650	1,463	4,364	0,013	b >
	1-4 saat arası(b)	304	1,980	1,608			a
	4 saatten fazla(c)	85	2,160	1,851			c > a
PİKÖ-E Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	1 saatten az(a)	232	21,237	8,350	69,346	0,000	b >
	1-4 saat arası(b)	304	28,313	11,017			a
	4 saatten fazla(c)	85	36,165	13,546			c > a
Aşırı Kullanım	1 saatten az(a)	232	14,397	4,849	114,511	0,000	b >
	1-4 saat arası(b)	304	19,711	4,652			a
	4 saatten fazla(c)	85	22,212	5,564			c > a
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	1 saatten az(a)	232	12,845	5,510	24,912	0,000	b >
	1-4 saat arası(b)	304	15,493	5,998			a
	4 saatten fazla(c)	85	17,647	6,406			c > a
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	1 saatten az(a)	232	48,478	15,814	87,105	0,000	b >
	1-4 saat arası(b)	304	63,516	18,465			a
	4 saatten fazla(c)	85	76,024	21,435			c > a
							c > b

Tablo 20’de adölesanların günlük internet kullanma durumlarına göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı görölmektedir. Günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların kabul/ ilgi puanları (27,250 ± 5,178), günlük internet kullanma süresi 4 saatten fazla olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından (25,682 ± 6,295) yüksek bulunmuştur. Günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların kabul/ ilgi puanları (27,563 ± 4,985), günlük internet kullanma süresi 4 saatten fazla olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından (25,682 ± 6,295) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur (p<0,05).

Günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların psikolojik özerklik puanları ($25,017 \pm 4,845$), günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların psikolojik özerklik puanlarından ($23,924 \pm 4,789$) yüksek, günlük internet kullanma süresi 4 saatten fazla olan adölesanların psikolojik özerklik puanlarından ($23,471 \pm 4,915$) yüksek bulunmuştur ve istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p < 0,05$).

Denetleme puanları ortalamalarının günlük internet kullanma süresi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların benlik saygısı puanları ($1,980 \pm 1,608$), günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların benlik saygısı puanlarından ($1,650 \pm 1,463$) yüksek bulunmuştur. Günlük internet kullanma süresi 4 saatten fazla olan adölesanların benlik saygısı puanları ($2,160 \pm 1,851$), günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların benlik saygısı puanlarından ($1,650 \pm 1,463$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$).

Günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları ($28,313 \pm 11,017$), günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından ($21,237 \pm 8,350$) yüksektir. Günlük internet kullanma süresi 4 saatten fazla olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları ($36,165 \pm 13,546$), günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından ($21,237 \pm 8,350$) yüksek, günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından ($28,313 \pm 11,017$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$).

Günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların aşırı kullanım puanları ($19,711 \pm 4,652$), günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların aşırı kullanım puanlarından ($14,397 \pm 4,849$) yüksektir. Günlük internet kullanma süresi 4 saatten fazla olan adölesanların aşırı kullanım puanları ($22,212 \pm 5,564$), günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların aşırı kullanım puanlarından ($14,397 \pm 4,849$) yüksek olduğu, günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların aşırı kullanım puanlarından

(19,711 \pm 4,652) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur (p<0,05).

Günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları (15,493 \pm 5,998), günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından (12,845 \pm 5,510) yüksek bulunmuştur. Günlük internet kullanma süresi 4 saatten fazla olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları (17,647 \pm 6,406), günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından (12,845 \pm 5,510) yüksek, günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından (15,493 \pm 5,998) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0,05).

Günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları (63,516 \pm 18,465), günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanlarından (48,478 \pm 15,814) yüksektir. Günlük internet kullanma süresi 4 saatten fazla olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları (76,024 \pm 21,435), günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanlarından (48,478 \pm 15,814) yüksek, günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanlarından (63,516 \pm 18,465) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur (p<0,05).

Tablo 21. Adölesanların Evinde Bilgisayar Olma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	t	p
ABT Ölçeğinin Alt Boyutları						
Kabul/ ilgi	Var	564	27,301	5,196	1,680	0,093
	Yok	57	26,070	5,994		
Psikolojik Özerklik	Var	564	24,168	4,907	-1,650	0,099
	Yok	57	25,281	4,225		
Denetleme	Var	564	25,840	4,447	-1,882	0,060
	Yok	57	27,000	4,289		
Benlik Saygısı						
	Var	564	1,910	1,585	1,242	0,215
	Yok	57	1,630	1,739		
PİKÖ-E Alt Boyutları						
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Var	564	27,066	11,759	2,177	0,012
	Yok	57	23,561	9,577		
Aşırı Kullanım	Var	564	18,284	5,696	3,001	0,003
	Yok	57	15,930	5,074		
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Var	564	14,894	6,096	1,220	0,223
	Yok	57	13,860	6,131		
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Var	564	60,243	20,493	2,450	0,007
	Yok	57	53,351	17,450		

Tablo 21’de adölesanların anne baba tutum düzeylerinin evinde bilgisayar olma durumuna göre; ortalamalarının dağılımı görölmektedir. Adölesanların kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme puanları ortalamalarının evinde bilgisayar olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının evinde bilgisayar olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Evinde bilgisayar olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları ($x=27,066$), evinde bilgisayar olmayan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından ($x=23,561$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Evinde bilgisayar olan adölesanların aşırı kullanım puanları ($x=18,284$), evinde bilgisayar olmayan adölesanların aşırı kullanım puanlarından ($x=15,930$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Evinde bilgisayar olan adölesanların genel problemlü internet kullanımı düzeyi puanları ($x=60,243$), evinde bilgisayar olmayan adölesanların genel problemlü internet kullanımı düzeyi puanlarından ($x=53,351$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları ortalamalarının evinde bilgisayar olma durumu değışkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı değil olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 22. Adölesanların Kendisine Ait Bilgisayarı Olma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	t	p
ABT Ölçeği Alt Boyutları						
Kabul/ ilgi	Var	370	27,070	5,555	-	0,488
	Yok	251	27,363	4,853	0,677	
Psikolojik Özerklik	Var	370	24,378	4,952	0,672	0,502
	Yok	251	24,112	4,716		
Denetleme	Var	370	25,449	4,552	-	0,001
	Yok	251	26,681	4,177	3,422	
Benlik Saygısı						
	Var	370	1,860	1,563	-	0,740
	Yok	251	1,910	1,658	0,332	
PİKÖ-E Alt Boyutları						
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Var	370	27,487	11,903	1,939	0,053
	Yok	251	25,649	11,106		
Aşırı Kullanım	Var	370	18,446	5,785	2,020	0,044
	Yok	251	17,510	5,483		
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Var	370	15,016	6,216	1,079	0,281
	Yok	251	14,478	5,926		
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Var	370	60,949	20,692	1,998	0,046
	Yok	251	57,638	19,629		

Tablo 22’de adölesanların kendisine ait bilgisayarı olma durumuna göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı bulunmuştur. Adölesanların kendisine ait bilgisayarı olmayan adölesanların denetleme puanları ($x=26,681$), kendisine ait bilgisayarı olan adölesanların denetleme puanlarından ($x=25,449$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Kabul/ ilgi, psikolojik özerklik puanları ortalamalarının kendisine ait bilgisayarı olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının kendisine ait bilgisayarın olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Kendisine ait bilgisayarı olan adölesanların aşırı kullanım puanları ($x=18,446$), kendisine ait bilgisayarı olmayan adölesanların aşırı kullanım

puanlarından ($x=17,510$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları ortalamalarının kendisine ait bilgisayarın olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Kendisine ait bilgisayarı olan adölesanların genel problemlerle ilgili internet kullanımı düzeyi puanları ($x=60,949$), kendisine ait bilgisayarı olmayan adölesanların genel problemlerle ilgili internet kullanımı düzeyi puanlarından ($x=57,638$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 23. Adölesanların Kendisine Ait Odasının Olma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	t	p
ABT Ölçeği Alt Boyutları						
Kabul/ ilgi	Var	550	27,562	5,048	4,999	0,000
	Yok	71	24,296	6,126		
Psikolojik Özerklik	Var	550	24,320	4,938	0,706	0,480
	Yok	71	23,887	4,180		
Denetleme	Var	550	25,789	4,472	-	0,014
	Yok	71	27,169	4,025	2,473	
Benlik Saygısı						
	Var	550	1,880	1,601	-	0,792
	Yok	71	1,930	1,606	0,263	
PİKÖ-E Alt Boyutları						
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Var	550	26,631	11,292	-	0,567
	Yok	71	27,620	13,920	0,675	
Aşırı Kullanım	Var	550	18,113	5,739	0,550	0,582
	Yok	71	17,718	5,213		
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Var	550	14,693	5,997	-	0,229
	Yok	71	15,620	6,850	1,205	
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Var	550	59,436	19,949	-	0,597
	Yok	71	60,958	23,094	0,593	

Tablo 23’de adölesanların kendisine ait odasının olma durumuna göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı bulunmuştur. Adölesanların kendisine ait odası olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($x=27,562$), kendisine ait odası olmayan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($x=24,296$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Kendisine ait odası olmayan adölesanların denetleme puanları ($x=27,169$), kendisine ait odası olan adölesanların denetleme puanlarından ($x=25,789$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Psikolojik özerklik puanları ortalamalarının kendisine ait odasının olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının kendisine ait odasının olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlerli internet kullanımı düzeyi puanları ortalamalarının kendisine ait odasının olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 24. Adölesanların Evinde İnternet Olma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	t	p
ABT Ölçeği Alt Boyutları						
Kabul/ ilgi	Var	492	27,335	5,275	1,355	0,176
	Yok	129	26,628	5,286		
Psikolojik Özerklik	Var	492	24,240	4,944	-0,307	0,759
	Yok	129	24,388	4,521		
Denetleme	Var	492	25,884	4,429	-0,687	0,492
	Yok	129	26,186	4,503		
Benlik Saygısı	Var	492	1,920	1,590	1,226	0,221
	Yok	129	1,730	1,638		
PİKÖ-E Alt Boyutları						
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Var	492	27,581	11,867	3,541	0,000
	Yok	129	23,550	10,008		
Aşırı Kullanım	Var	492	18,449	5,717	3,296	0,001
	Yok	129	16,612	5,307		
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Var	492	15,014	6,074	1,722	0,086
	Yok	129	13,977	6,159		
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Var	492	61,045	20,517	3,466	0,001
	Yok	129	54,140	18,622		

Tablo 24’de adölesanların evinde internet olma durumuna göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı görölmektedir. Adölesanların kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme puanları ortalamalarının evinde internet olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının evinde internet olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Evinde internet olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları ($x=27,581$), evinde internet olmayan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından ($x=23,550$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Evinde internet olan adölesanların aşırı kullanım puanları ($x=18,449$), evinde internet olmayan adölesanların aşırı kullanım puanlarından ($x=16,612$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları ortalamalarının evinde internet olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Evinde internet olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları ($x=61,045$), evinde internet olmayan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanlarından ($x=54,140$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Tablo 25. Adölesanların Annelerinin Sosyal Paylaşım Sitelerinde Üyeliğinin Olma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlİ İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	t	p
ABT Ölçeği Alt Boyutları						
Kabul/ ilgi	Var	214	27,453	5,560	0,906	0,365
	Yok	407	27,049	5,129		
Psikolojik Özerklik	Var	214	24,318	5,017	0,176	0,861
	Yok	407	24,246	4,776		
Denetleme	Var	214	25,178	4,446	-3,152	0,002
	Yok	407	26,351	4,392		
Benlik Saygısı						
	Var	214	2,050	1,689	1,858	0,064
	Yok	407	1,800	1,547		
PİKÖ-E Alt Boyutları						
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Var	214	28,285	11,831	2,407	0,016
	Yok	407	25,934	11,430		
Aşırı Kullanım	Var	214	19,192	5,570	3,611	0,000
	Yok	407	17,477	5,654		
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Var	214	15,407	6,278	1,803	0,072
	Yok	407	14,479	5,990		
Genel Problemlİ İnternet Kullanımı Düzeyi	Var	214	62,883	19,873	2,928	0,004
	Yok	407	57,889	20,362		

Tablo 25’de adölesanların annelerinin sosyal paylaşım sitelerine üyeliğinin olması durumuna göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlİ internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı görölmektedir. Adölesanların annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olmayanların denetleme puanları ($x=26,351$), annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olan adölesanların denetleme puanlarından ($x=25,178$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Adölesanların kabul/ ilgi, psikolojik özerklik puanları ortalamalarının annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliğinin olması durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliğinin olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları ($x=28,285$), annelerinin sosyal paylaşım

sitelerinde üyeliği olmayan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından ($x=25,934$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olan adölesanların aşırı kullanım puanları ($x=19,192$), annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olmayan adölesanların aşırı kullanım puanlarından ($x=17,477$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları ($x=62,883$), annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olmayan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanlarından ($x=57,889$) yüksek bulunmuştur ve istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları ortalamalarının annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliğinin olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 26. Adölesanların Annelerinin İnternette Vakit Geçirme Süresine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeği Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	Hiç(a)	293	26,829	4,979	6,424	0,002	b > a
	Az(b)	174	28,379	4,604			
	Orta(c)	154	26,526	6,278			
Psikolojik Özerklik	Hiç	293	24,314	4,848	0,112	0,894	
	Az	174	24,339	4,674			
	Orta	154	24,110	5,096			
Denetleme	Hiç	293	26,259	4,468	1,453	0,235	
	Az	174	25,759	4,175			
	Orta	154	25,565	4,667			
Benlik Saygısı							
	Hiç	293	1,850	1,588	0,132	0,877	
	Az	174	1,890	1,535			
	Orta	154	1,940	1,702			
PİKÖ-E Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Hiç	293	25,963	11,672	2,285	0,103	
	Az	174	26,581	11,420			
	Orta	154	28,416	11,623			
Aşırı Kullanım	Hiç	293	17,894	5,685	2,004	0,136	
	Az	174	17,672	5,826			
	Orta	154	18,844	5,459			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Hiç	293	14,908	6,081	0,191	0,826	
	Az	174	14,558	5,896			
	Orta	154	14,864	6,393			
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Hiç	293	58,765	20,464	1,570	0,209	
	Az	174	58,810	20,204			
	Orta	154	62,123	20,092			

Tablo 26’da adölesanların annelerinin internette vakit geçirme süresine göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı yer almaktadır. Annelerinin internette vakit geçirme süre seviyesi az olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($28,379 \pm 4,604$), annelerinin internette hiç vakit geçirmeyen adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($26,829 \pm 4,979$) yüksek ve annelerinin internette vakit geçirme süresi orta olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($26,526 \pm 6,278$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$).

Psikolojik özerklik, denetleme puanları ortalamalarının annelerinin internette vakit geçirme süresi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının annelerinin internette vakit geçirme süre seviyesi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

İnternetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlerli internet kullanımı düzeyi puanları ortalamalarının annelerinin internette vakit geçirme süre seviyesi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 27. Adölesanların Babalarının Sosyal Paylaşım Sitelerinde Üyeliğinin Olma Durumuna Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlİ İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	t	p
ABT Ölçeğİ Alt Boyutları						
Kabul/ ilgi	Var	358	27,531	5,128	1,889	0,059
	Yok	263	26,722	5,457		
Psikolojik Özerklik	Var	358	24,279	4,808	0,053	0,958
	Yok	263	24,259	4,929		
Denetleme	Var	358	26,025	4,522	0,512	0,609
	Yok	263	25,840	4,338		
Benlik Saygısı						
	Var	358	1,970	1,609	1,579	0,115
	Yok	263	1,760	1,584		
PİKÖ-E Alt Boyutları						
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Var	358	27,453	11,733	1,777	0,076
	Yok	263	25,780	11,401		
Aşırı Kullanım	Var	358	18,411	5,736	1,759	0,079
	Yok	263	17,601	5,578		
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Var	358	14,796	6,128	-0,012	0,990
	Yok	263	14,802	6,078		
Genel Problemlİ İnternet Kullanımı Düzeyi	Var	358	60,659	20,334	1,502	0,133
	Yok	263	58,183	20,248		

Tablo 27’de adölesanların babalarının sosyal paylaşım sitelerinde üyeliğinin olma durumuna göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlİ internet kullanımı puan ortalamalarına göre dağılımı yer almaktadır. Kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme puanları ortalamalarının babalarının sosyal paylaşım sitelerinde üyeliğinin olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının babalarının sosyal paylaşım sitelerinde üyeliğinin olma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 28. Adölesanların Babalarının İnternette Vakit Geçirme Süresine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı ve Problemlı İnternet Kullanımı Puan Ortalamalarının İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
ABT Ölçeği Alt Boyutları							
Kabul/ ilgi	Hiç(a)	154	25,981	5,806	7,227	0,000	b > a
	Az(b)	201	27,861	4,571			c > a
	Orta(c)	193	27,990	5,004			b > d
	Çok(d)	73	25,767	5,962			c > d
Psikolojik Özerklik	Hiç	154	24,156	5,023	0,472	0,702	
	Az	201	24,388	4,697			
	Orta	193	24,047	5,028			
	Çok	73	24,781	4,504			
Denetleme	Hiç	154	26,468	4,507	2,070	0,103	
	Az	201	25,731	4,210			
	Orta	193	26,114	4,515			
	Çok	73	25,000	4,634			
Benlik saygısı	Hiç	154	1,800	1,578	0,576	0,631	
	Az	201	1,840	1,545			
	Orta	193	1,930	1,612			
	Çok	73	2,070	1,774			
PİKÖ-E Alt Boyutları							
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Hiç(a)	154	25,487	11,982	3,540	0,014	d > a
	Az(b)	201	25,901	10,764			d > b
	Orta(c)	193	27,238	11,503			
	Çok(d)	73	30,411	12,730			
Aşırı Kullanım	Hiç	154	17,610	5,976	1,269	0,284	
	Az	201	17,831	5,290			
	Orta	193	18,316	5,588			
	Çok	73	19,027	6,256			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Hiç	154	14,838	6,037	0,588	0,623	
	Az	201	14,498	5,964			
	Orta	193	14,777	6,109			
	Çok	73	15,603	6,624			
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Hiç	154	57,935	21,099	2,496	0,059	
	Az	201	58,229	18,994			
	Orta	193	60,332	20,071			
	Çok	73	65,041	22,135			

Tablo 28’de adölesanların babalarının internette vakit geçirme süresine göre; anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı puan ortalamalarının dağılımı görölmektedir. Babalarının internette vakit geçirme süresi az olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($27,861 \pm 4,571$), babası internette hiç vakit geçirmeyen adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($25,981 \pm 5,806$)

yüksek bulunmuştur. Babalarının internette vakit geçirme süresi orta olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($27,990 \pm 5,004$), babası internette hiç vakit geçirmeyen adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($25,981 \pm 5,806$) yüksektir. Babalarının internette vakit geçirme süresi az olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($27,861 \pm 4,571$), babalarının internette vakit geçirme süresi çok olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($25,767 \pm 5,962$) yüksek olduğu saptanmıştır. Babalarının internette vakit geçirme süresi orta olan adölesanların kabul/ ilgi puanları ($27,990 \pm 5,004$), babalarının internette vakit geçirme süresi çok olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından ($25,767 \pm 5,962$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$).

Psikolojik özerklik, denetleme puanları ortalamalarının babalarının internette vakit geçirme süre seviyesi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının babalarının internette vakit geçirme süre seviyesi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$).

Babalarının internette vakit geçirme süresi çok olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları ($30,411 \pm 12,730$), babası internette hiç vakit geçirmeyen adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından ($25,487 \pm 11,982$) yüksek bulunmuştur. Babalarının internette vakit geçirme süre seviyesi çok olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları ($30,411 \pm 12,730$), babalarının internette vakit geçirme süresi az olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından ($25,901 \pm 10,764$) yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$).

Araştırmaya katılan adölesanların aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemler internet kullanımını düzeyi puanları ortalamalarının babalarının internette vakit geçirme süresi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 29. Adölesanların Anne Baba Tutum Kategorileri ile Problemlİ İnternet Kullanımı Düzeylerinin Aralarındaki İlişkinin İncelenmesi (n=621)

	Grup	n	Ort	Ss	f	p	Fark
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Demokratik (a)	216	24,287	10,705	11,066	0,000	
	İzin Verici-ihmkâr (b)	217	30,258	12,140			b > a
	Otoriter (c)	62	25,548	10,492			b > c
	İzin Verici-hoşgörülü (d)	126	25,492	11,372			b > d
Aşırı Kullanım	Demokratik (a)	216	16,838	5,827	8,205	0,000	
	İzin Verici-ihmkâr (b)	217	19,452	5,335			b > a
	Otoriter (c)	62	17,436	5,203			d > a
	İzin Verici-hoşgörülü (d)	126	18,103	5,749			b > c
Sosyal Fayda/sosyal Rahatlık	Demokratik (a)	216	13,551	5,772	8,795	0,000	
	İzin Verici-ihmkâr (b)	217	16,410	6,360			b > a
	Otoriter (c)	62	14,742	5,694			b > c
	İzin Verici-hoşgörülü (d)	126	14,191	5,836			b > d
Genel Problemlİ İnternet Kullanımı Düzeyi	Demokratik (a)	216	54,676	19,459	12,888	0,000	
	İzin Verici-ihmkâr (b)	217	66,120	20,548			b > a
	Otoriter (c)	62	57,726	18,194			b > c
	İzin Verici-hoşgörülü (d)	126	57,786	19,608			b > d

Tablo 29’da adölesanların anne baba tutumları ile kategorilerinin problemlİ internet kullanımı düzeyleri aralarındaki ilişki görölmektedir. Adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları ortalamaları anne baba tutumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Anne baba tutumu izin verici- ihmkâr olanların internetin olumsuz sonuçları puanları (30,258 ± 12,140), anne baba tutumu demokratik olanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından (24,287 ± 10,705) yüksek, anne baba tutumu otoriter olanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından (25,548 ± 10,492) yüksek ve anne baba tutumu izin verici-hoşgörülü olanların internetin olumsuz sonuçları puanlarından (25,492 ± 11,372) yüksek olup, istatistiksel açıdan bulunmuştur (p<0,05).

Adölesanların aşırı kullanım puanları ortalamaları ile anne baba tutum ölçeği alt boyut ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Anne baba tutumu izin verici- ihmalkâr olanların aşırı kullanım puanları ($19,452 \pm 5,335$), anne baba tutumu demokratik olanların aşırı kullanım puanlarından ($16,838 \pm 5,827$) yüksek olup, istatistiksel açıdan bulunmuştur($p<0,05$).

Anne baba tutumu izin verici-hoşgörülü olanların aşırı kullanım puanları ($18,103 \pm 5,749$), anne baba tutumu demokratik olanların aşırı kullanım puanlarından ($16,838 \pm 5,827$) yüksek olup, istatistiksel açıdan bulunmuştur ($p<0,05$).

Anne baba tutumu izin verici- ihmalkâr olanların aşırı kullanım puanları ($19,452 \pm 5,335$), anne baba tutumu otoriter olanların aşırı kullanım puanlarından ($17,436 \pm 5,203$) yüksek ve anne baba tutumu izin verici-hoşgörülü olanların aşırı kullanım puanlarından ($18,103 \pm 5,749$) yüksek olup, istatistiksel açıdan bulunmuştur ($p<0,05$).

Adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları ortalamalarının anne baba tutumu değişkenine göre; anne baba tutum ölçeği alt boyutları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Anne baba tutumu izin verici- ihmalkâr olanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları ($16,410 \pm 6,360$), anne baba tutumu demokratik olanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından ($13,551 \pm 5,772$) yüksek ve anne baba tutumu izin verici-hoşgörülü olanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından ($14,191 \pm 5,836$) yüksek olup, istatistiksel açıdan bulunmuştur ($p<0,05$).

Adölesanların genel problemlerli internet kullanımı düzeyi puanları ortalamalarının anne baba tutum ölçeği alt boyutları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Anne baba tutumu izin verici- ihmalkâr olanların genel problemlerli internet kullanımı düzeyi puanları ($66,120 \pm 20,548$), anne baba tutumu demokratik olanların genel problemlerli internet kullanımı düzeyi puanlarından ($54,676 \pm 19,459$) yüksek, anne baba tutumu otoriter olanların genel problemlerli internet kullanımı düzeyi puanlarından ($57,726 \pm 18,194$) yüksek ve anne baba tutumu izin verici-hoşgörülü olanların genel problemlerli internet kullanımı düzeyi puanlarından ($57,786 \pm 19,608$) yüksek olduğu bulunmuştur.

6.4. Adölesanların Problemlı İnternet Kullanımı ile Benlik Saygısı ve Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 30. Adölesanların Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği ile Benlik Saygısı Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (n=621)

	İnternetin Olumsuz Sonuçları	Aşırı Kullanım	Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi
Benlik Saygısı	r=0,307 p=0,000	r=0,234 p=0,000	r=0,307 p=0,000	r=0,333 p=0,000

Tablo 30'da adölesanların problemlı internet kullanımı ölçeği puanları ile benlik saygısı ölçeği puanları arasındaki ilişki görölmektedir. Tabloya göre benlik saygısı ile internetin olumsuz sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).

Benlik Saygısı ile aşırı kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).

Benlik Saygısı ile sosyal fayda/sosyal rahatlık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).

Benlik Saygısı ile genel problemlı internet kullanımı düzeyi arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 31. Adölesanların Anne Baba Tutum Ölçeği ile Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (n=621)

	İnternetin Olumsuz Sonuçları	Aşırı Kullanım	Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi
Kabul/ ilgi	r =-0,244 p=0,000	r=-0,127 p=0,002	r=-0,182 p=0,000	r=-0,230 p=0,000
Psikolojik Özerklik	r=-0,227 p=0,000	r=-0,154 p=0,000	r=-0,268 p=0,000	r=-0,254 p=0,000
Denetleme	r=-0,092 p=0,022	r=-0,121 p=0,003	r=-0,037 p=0,364	r=-0,097 p=0,015

Tablo 31’de adölesanların anne baba tutum ölçeği ile problemlı internet kullanımı ölçeği puanları arasındaki ilişki görölmektedir. Tabloya göre kabul/ ilgi ile internetin olumsuz sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).

Kabul/ ilgi ile aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık ve genel problemlı internet kullanımı düzeyi arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).

Psikolojik özerklik ile internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık ve genel problemlı internet kullanımı arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).

Denetleme ile internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlı internet kullanımı arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).

6.5. Adölesanların Benlik Saygısı ve Anne Baba Tutumu Düzeylerinin Problemlı İnternet Kullanımına Etkisinin İncelenmesi

Tablo 32. Adölesanların Benlik Saygısı Düzeyinin Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi (n=621)

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model R ²
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Sabit	22,546	32,890	0,000	64,575	0,000 0,093
	Benlik Saygısı	2,230	8,036	0,000		
Aşırı Kullanım	Sabit	16,506	48,192	0,000	35,807	0,000 0,053
	Benlik Saygısı	0,830	5,984	0,000		
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Sabit	12,598	34,972	0,000	64,289	0,000 0,093
	Benlik Saygısı	1,169	8,018	0,000		
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Sabit	51,649	43,465	0,000	77,281	0,000 0,110
	Benlik Saygısı	4,229	8,791	0,000		

Tablo 32’de adölesanların benlik saygısı düzeyinin problemlı internet kullanımı düzeyleri üzerine etkisi görölmektedir. Tabloya göre benlik saygısı ile internetin olumsuz sonuçları arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

İnternetin olumsuz sonuçları düzeyinin belirleyicisi olarak benlik saygısı değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görölmüştür ($R^2=0,093$). Adölesanların benlik saygısı düzeyi internetin olumsuz sonuçları düzeyini arttırmaktadır ($\beta=2,230$).

Benlik saygısı ile aşırı kullanım arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Aşırı kullanım düzeyinin belirleyicisi olarak benlik saygısı değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görölmüştür ($R^2=0,053$). Adölesanların benlik saygısı düzeyi aşırı kullanım düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,830$).

Benlik saygısı ile sosyal fayda/sosyal rahatlık arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Sosyal fayda/sosyal rahatlık düzeyinin belirleyicisi olarak benlik saygısı değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görölmüştür

($R^2=0,093$). Adölesanların benlik saygısı düzeyi sosyal fayda/sosyal rahatlık düzeyini arttırmaktadır ($\beta=1,169$).

Benlik saygısı ile genel problemlili internet kullanımı düzeyi arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Genel problemlili internet kullanımı düzeyi düzeyinin belirleyicisi olarak benlik saygısı değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,110$). Adölesanların benlik saygısı düzeyi genel problemlili internet kullanımı düzeyi düzeyini arttırmaktadır ($\beta=4,229$).

Tablo 33. Adölesanların Anne Baba Tutum Düzeylerinin Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi (n=621)

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model	R ²
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Sabit	60,787	14,986	0,000	29,016	0,000	0,119
	Kabul/ ilgi	-0,542	-6,395	0,000			
	Psikolojik Özerklik	-0,600	-6,613	0,000			
	Denetleme	-0,183	-1,804	0,072			
Aşırı Kullanım	Sabit	30,255	14,694	0,000	12,109	0,000	0,051
	Kabul/ ilgi	-0,123	-2,868	0,004			
	Psikolojik Özerklik	-0,204	-4,431	0,000			
	Denetleme	-0,149	-2,910	0,004			
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Sabit	30,619	14,283	0,000	26,213	0,000	0,109
	Kabul/ ilgi	-0,226	-5,038	0,000			
	Psikolojik Özerklik	-0,357	-7,448	0,000			
	Denetleme	-0,039	-0,729	0,466			
Genel Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyi	Sabit	121,661	17,222	0,000	31,154	0,000	0,127
	Kabul/ ilgi	-0,891	-6,037	0,000			
	Psikolojik Özerklik	-1,162	-7,349	0,000			
	Denetleme	-0,371	-2,105	0,036			

Tablo 33’de adölesanların anne baba tutum düzeylerinin problemlı internet kullanımı üzerine etkisi görölmektedir. Tabloya göre, kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme ile internetin olumsuz sonuçları arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

İnternetin olumsuz sonuçları düzeyinin belirleyicisi olarak kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görölmüştür ($R^2=0,119$). Adölesanların kabul/ ilgi düzeyi internetin olumsuz sonuçları düzeyini azaltmaktadır ($\beta=-0,542$). Adölesanların psikolojik özerklik düzeyi internetin olumsuz sonuçları düzeyini azaltmaktadır ($\beta=-0,600$). Adölesanların denetleme düzeyi internetin olumsuz sonuçları düzeyini etkilememektedir ($p > 0,05$).

Kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme ile aşırı kullanım arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Aşırı kullanım düzeyinin belirleyicisi olarak kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görölmüştür ($R^2=0,051$). Adölesanların kabul/ ilgi düzeyi aşırı kullanım düzeyini azaltmaktadır ($\beta=-0,123$). Adölesanların psikolojik özerklik düzeyi aşırı kullanım düzeyini azaltmaktadır ($\beta=-0,204$). Adölesanların denetleme düzeyi aşırı kullanım düzeyini azaltmaktadır ($\beta=-0,149$).

Kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme ile sosyal fayda/sosyal rahatlık arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Sosyal fayda/sosyal rahatlık düzeyinin belirleyicisi olarak kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2 = 0,109$). Adölesanların kabul/ ilgi düzeyi sosyal fayda/sosyal rahatlık düzeyini azaltmaktadır ($\beta = -0,226$). Adölesanların psikolojik özerklik düzeyi sosyal fayda/sosyal rahatlık düzeyini azaltmaktadır ($\beta = -0,357$). Adölesanların denetleme düzeyi sosyal fayda/sosyal rahatlık düzeyini etkilememektedir ($p > 0,05$).

Kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme ile genel problemlili internet kullanımı düzeyi arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Genel problemlili internet kullanımı düzeyinin belirleyicisi olarak kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2 = 0,127$). Adölesanların kabul/ ilgi düzeyi genel problemlili internet kullanımı düzeyini azaltmaktadır ($\beta = -0,891$). Adölesanların psikolojik özerklik düzeyi genel problemlili internet kullanımı düzeyini azaltmaktadır ($\beta = -1,162$). Adölesanların denetleme düzeyi genel problemlili internet kullanımı düzeyini azaltmaktadır ($\beta = -0,371$).

7. TARTIŞMA

7.1. Adölesanların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımına İlişkin Bulguların Tartışılması

Adölesanların %26,9'unun 11. sınıf, %59,9'unun kız, %27,4'ünün 16 yaşında, %51,5'inin 2 kardeş olduğu bulunmuştur. Adölesanların annelerinin %31,9'unun eğitim durumunun lise, babalarının %42,8'inin eğitim durumun üniversite olduğu saptanmıştır. Adölesanların %65,0'mın ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden fazla” bulunmuştur (Tablo 1). Yıldız (2010) lise öğrencileri ile yaptığı çalışmasında %27,5'inin 11. sınıf , %51,2'sinin kız, %48,0'mın 15-16 yaşında, annelerinin eğitim düzeyinin %51,5'inin ilkokul, babalarının eğitim durumu %30,8'inin lise , %37,3'ünün 1500TL ve üzeri olduğunu bulmuştur (Yıldız 2010).

Adölesanların internet kullanma sürelerinin %70,9'unun 5 yıl üzeri olduğu, %49,0'unun günde 1-4 saat arası internet kullandığı, %90,8'inin evinde bilgisayar olduğu, %59,6'sının kendisine ait bilgisayarı olduğu, %88,6'sının kendisine ait odasının olduğu, %79,2'sinin evinde internet olduğu bulunmuştur. Adölesanların annelerinin %65,5'inin sosyal paylaşım sitelerine üyeliğinin olmadığı, %47,2'sinin internette hiç vakit geçirmediikleri saptanmıştır. Adölesanların babalarının %57,6'sının sosyal paylaşım sitelerine üyeliğinin olduğu, %31,1'inin internette orta düzeyde vakit geçirdikleri ifade edilmiştir (Tablo 2). Adölesanların yarıdan fazlasının internete ulaşımı kendine ait odasında gerçekleştirebildiği ve yaklaşık yarısının 1-4 saat internet kullandığı bulunmuştur.

Adölesanların anne baba tutum düzeylerinin ortalamaları, “kabul/ ilgi ” düzeyi ortalamasının ($27,188 \pm 5,281$); “psikolojik özerklik” düzeyi ortalamasının ($24,271 \pm 4.856$); “denetleme” düzeyi ortalamasının ($25,947 \pm 4,442$) düzeyde olduğu bulunmuştur. Adölesanların benlik saygısı düzeyi ortalamasının ($1,880 \pm 1,601$) düzeyde olduğu saptanmıştır. Adölesanların problemlı internet kullanımı düzeylerinin ortalamaları incelendiğinde, “internetin olumsuz sonuçları” düzeyi ortalamasının ($26,744 \pm 11,614$); “aşırı kullanım” düzeyi ortalamasının ($18,068 \pm 5,679$); “sosyal fayda/sosyal rahatlık” düzeyi ortalamasının ($14,799 \pm 6,102$);

“genel problemlı internet kullanımı düzeyi” düzeyi ortalamasının (59,610 ± 20,318) düzeyde olduğu belirlenmiştir (Tablo 3). Bu sonuca göre adölesanların benlik saygılarının yüksek problemlı internet kullanımlarının ise orta düzeyde olduğu bulunmuştur.

Adölesanların aileleri 216'sı (%34,8) demokratik, 217'si (%34,9) izin verici- ihmalkâr, 62'si (%10,0) otoriter, 126'sı (%20,3) izin verici-hoşgrl olarak bulunmuştur (Tablo 4). Ayas ve Horzum (2013) alışmasında ailelerin %20,3'ünün demokratik, % 52,5'inin ihmalkar, %3,4'ünün otoriter, %23,5'inin hoşgrl olduğu belirtmiştir. Sonuçlar bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Ayas ve Horzum 2013).

Adölesanların benlik saygısı düzeyinin öğrenim gördüğü sınıfa göre ortalama dağılımlarına bakıldığında adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 5). Uyanık Bolat (2004) 482 lise öğrencisiyle yaptığı çalışmada farklı sınıflara devam eden lise ğrencilerinin benlik saygısı puan ortalamaları arasında fark olmadığını bulmuştur (Uyanık-Bolat ve Akman 2004). am (2000) yaptığı çalışmada niversite ğrencilerinin sınıf düzeyi ile benlik saygısının arasında anlamlı bir fark bulmamıştır (am ve ark. 2000). Bu çalışmanın sonucu belirtilen araştırma bulguları ile benzer olup, sınıf değişkeninin benlik saygısını etkilemediği düşünülmektedir.

12. sınıfta öğrenim gören adölesanlarda internetin olumsuz sonuçları, interneti aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları, genel problemlı internet kullanımı puanlarının 9., 10., 11. sınıflara göre daha düşük olduğu saptanmıştır (Tablo 5). Günüç (2009) alışmasında internet bağımlılığının en fazla 9. sınıflarda olduğunu ve sınıf seviyesinin artmasıyla internet bağımlılığının azaldığını saptamıştır (Günüç 2009). Yıldız (2010) adölesanlarda yaptığı bir çalışmada en fazla problemlı internet kullanım oranının 10.sınıf ğrencilerinde olduğunu saptamıştır (Yıldız 2010). Makas (2008) lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada sınıf seviyesinin arttıkça problemlı internet kullanımının arttđđını bulmuştur (Makas 2008). Bu çalışmanın sonucu belirtilen araştırma bulguları ile benzer olup, sınıf düzeyinin artması, lise sonundaki sınavlara hazırlık sürecinin yoğun olması, internet için ayrılan zamanın kısıtlanması ile ilişkili olabilir.

Lisenin ilk yılları adölesanların kimlik denemeleri yapmasına daha açık olması problemlili internet kullanımını açısından önemli bir faktör olabilir.

Araştırmaya katılan kız adölesanların kabul/ ilgi puanlarının, erkek adölesanların kabul/ ilgi puanlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Denetleme puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre kız adölesanların denetleme puanları, erkek adölesanların denetleme puanlarından yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Psikolojik özerklik puanları ortalamaları cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 6). Toktamış (2008)'in 11-14 yaş aralığındaki 421 adölesan ile yaptığı çalışmasında anne baba tutumlarının algılanmasında kabul/ ilgi boyutu ve denetleme boyutlarında kız öğrencilerin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanırken psikolojik özerklik boyutunda ise gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (Toktamış 2008). Yurttaş (2010)'ın 11-15 yaş aralığındaki 467 adölesan ile yaptığı araştırmasında kabul/ ilgi, psikolojik özerklik ve denetleme alt boyutları puanlarının kız öğrencilerin lehine farklılaştığı bulunmuştur (Yurttaş 2010). Bu bulgular çalışma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Bu çalışmada adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 6). Uyanık Bolat (2004)'in yaptığı çalışmada her iki cinsiyette benlik saygısı puan ortalamalarının yüksek olduğu ve cinsiyetler arası fark olmadığı saptanmıştır (Uyanık-Bolat ve Akman 2004). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada cinsiyete göre benlik saygısı arasında anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir (Arıcak 1995). Adölesanlarda benlik saygısını inceleyen başka bir çalışmada cinsiyet açısından fark gözlenmediği bildirilmiştir (Gür 1996). Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelendiği başka bir çalışmada kız ve erkek öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (İnanç 1997). Benlik saygısı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi inceleyen bir başka çalışmada cinsiyetin benlik saygısı üzerinde etkili olmadığı belirtilmiştir (Maşrapacı 1994). 13-14 yaş aralığındaki adölesanların benlik saygısı düzeylerinin incelendiği bir çalışmada cinsiyet ile benlik saygısı arasında istatistiksel bir anlamlılık bulunmamıştır (Torucu 1990). Govander ve Moodley (2004)'in 11-19 yaş grubu adölesanlar ile yapılan çalışmasında erkek

öğrencilerin benlik saygısı düzeyinin kız öğrencilerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur (Govander ve Moodley 2004). Kahrman ve Polat (2003) 500 lise öğrencisi ile yaptığı çalışmada kızlarda benlik saygısının erkeklere göre daha yüksek olduğunu bulmuştur (Kahrman ve Polat 2003). Bu çalışmanın sonucu belirtilen araştırma bulguları ile benzer olup, cinsiyetin benlik saygısını etkilemediği düşünülmektedir.

Erkek adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları, sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları, genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları, kız adölesanlardan yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 6). Özer (2013)'in çalışmasında 9., 10., 11., 12. sınıflarda öğrenim görmekte olan 385 adölesanın problemlili internet kullanımının erkeklerde daha yüksek olduğu bulunmuştur (Özer 2013). Yang ve Tung (2007) yaptıkları çalışmada erkeklerin internet bağımlısı olma olasılığının kızlara göre 2,6 kat daha fazla olduğunu belirtmişlerdir (Yang ve Tung 2007). Yıldız (2010)'ın 7 lisede öğrenim görmekte olan 1000 adölesan ile yaptığı problemlili internet kullanımının erkek adölesanlarda daha yüksek olduğunu saptamıştır (Yıldız 2010). Zorbaz (2013) benzer bir şekilde erkek öğrencilerde problemlili internet kullanımının daha fazla olduğunu bulmuştur (Zorbaz 2013). Cicioğlu (2014)'nın öğrencilerin problemlili internet kullanımı ve siber zorbalık davranışlarına ilişkin görüşlerini incelediği çalışmasında erkek öğrencilerin problemlili internet kullanımının daha fazla olduğunu saptamıştır (Cicioğlu 2014). Bu çalışmanın sonucu da belirtilen araştırma bulguları ile benzer olup, toplumsal cinsiyet rollerindeki farklılaşma, erkeklerin teknoloji ve bilgisayar oyunları ile daha ilgili olmaları, internete istediği yerden daha rahat ulaşabilmeleri ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada yaşı 14 olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, yaşı 15,16, 17,18 olan adölesanlardan yüksektir. Yaşı 15 olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, yaşı 16, 18 olan adölesanlardan yüksek bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 7). 9. sınıfta öğrenim gören adölesanların kabul/ ilgi ve denetleme puanları 10., 11. ve 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların kabul/ ilgi puanlarından yüksek bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 5). Yaşı 17 olan adölesanların psikolojik özerklik puanları, yaşı 15 olan adölesanların psikolojik özerklik puanlarından yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 7). 12. sınıfta

öğrenim gören adölesanların psikolojik özerklik puanları 9., 10. ve 11. sınıfta öğrenim gören adölesanlardan yüksek bulunmuştur ve gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,05$) (Tablo 5). Yaşı 14 olan adölesanların denetleme puanları, yaşı 16 ve 17 olan adölesanların denetleme puanlarından yüksektir. Yaşı 15 olan adölesanların denetleme puanları, yaşı 17 olan adölesanların denetleme puanlarından yüksek bulunmuştur. Yaşı 16 olan adölesanların denetleme puanlarının, yaşı 17 olan adölesanların denetleme puanlarından yüksek olduğu saptanmıştır. Yaşı 14 olan adölesanların denetleme puanlarının, yaşı 18 olan adölesanların denetleme puanlarından yüksek olup, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Yaş arttıkça kabul/ ilgi ve denetlemenin azaldığı, psikolojik özerkliğin arttığı bulunmuştur. ($p<0,05$) (Tablo 7). 10. sınıfta öğrenim gören adölesanların denetleme puanlarının 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların denetleme puanlarından yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 5). Toktamış (2008) adölesan dönemde anne baba tutumlarına ilişkin algıların yaş arttıkça kabul/ ilgi ve denetleme boyutunda azalma meydana geldiğini bildirmiştir (Toktamış 2008). Yurttaş (2010) 11-15 yaş aralığındaki adölesanlarda yaş değişkenine göre kabul/ ilgi alt boyutunda anlamlı fark bulmazken, denetleme alt boyutunda 12 ve altı yaş grubun 13 yaş lehine olduğunu bulmuştur (Yurttaş 2010). Yarapsanlı (2011)'nin çocuklarda anne baba tutumunu araştırdığı çalışmasında çocuğun yaşı ile anneye ilişkin algılanan psikolojik özerklik arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizinde çocuğun yaşı arttıkça çocuk tarafından algılanan psikolojik özerkliğin azaldığı görülmüştür (Yarapsanlı 2011). Sonuçlar çalışma bulguları ile benzer olup, adölesan gelişimin yapısı gereği yaş arttıkça özerk birey olması ile ilişkilendirilebilir. Sınıf değişkeni benzer yaş aralığında olması ve adölesan gelişiminin bireye özgü farklılıkları olması nedeniyle net bir ayırım yapmak güçtür.

Bu çalışmada yaşı 16 olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları, sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları, genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları yaşı 17 olan adölesanlardan yüksek bulunmuştur. Yaşı 16 olan adölesanların aşırı kullanım puanlarının, yaşı 18 olan adölesanlardan yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 8). Yıldız (2010)'un adölesanlar üzerinde problemlili internet kullanımını incelediği çalışmasında 16 yaşındaki öğrencilerin

daha fazla problemlili internet kullanımı olduğu bulgusuyla benzerdir (Yıldız 2010).

Kardeş sayısı 4 ve üstü olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından kardeş sayısı 2 ve 3 olan adölesanlardan düşük olduğu saptanmıştır (Tablo 8). Toktamış (2008)'in çalışmasında da benzer olarak kardeş sayısı arttıkça kabul/ ilgi ve psikolojik özerklik boyutlarında azalma bulunmuştur (Toktamış 2008). Bu çalışmanın sonucu belirtilen araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$) (Tablo 8). Dil ve ark.(2015) çalışmalarında adölesanlarda kardeş sayısı arttıkça benlik saygısı puanlarının düşük olduğunu bulmuşlardır (Dil ve ark. 2015). Baybek (2005) 'in üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmasında kardeş sayısı arttıkça adölesanların benlik saygısının düşük olduğu saptanmıştır (Baybek ve Yavuz 2005). Bu çalışmanın sonucu belirtilen araştırma bulgularından farklı olup, farklılığın çalışma grubunun yarısından fazlasının (%51,5) iki kardeş olması ile ilişkilendirilebilir.

Bu çalışmada annelerinin yaşı 31-35 yaş aralığında olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları, annelerinin yaşı 36-40 yaş ve 41-45 yaş aralığında olan adölesanların sosyal fayda/ sosyal rahatlık puanlarından yüksektir. Adölesanların kabul/ ilgi, psikolojik özerklik, denetleme puanları ortalamalarının annelerinin yaşı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 9). Sayın (2010)'un ilköğretim öğrencilerinde 360 öğrenci ile yaptığı çalışmada öğrenci annelerinin yaşı ile kabul/ ilgi ve denetleme boyutuna ilişkin algıları arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Psikolojik özerklik boyutuna ilişkin algıları ise anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur (Sayın 2010). Bu çalışmanın sonucu belirtilen araştırma bulguları ile farklı olup, belirtilen araştırma bulgularının adölesan ve ilköğretim öğrencilerinin gelişimsel düzeyinin farklı olması ile ilişkilendirilebilir.

Annelerinin eğitim durumu lise olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, annelerinin eğitim durumu okur-yazar olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından yüksek olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu üniversite olan adölesanların denetleme puanlarının annelerinin eğitim durumu ilkokul ve lise

olan adölesanların denetleme puanlarından düşük olduğu bulunmuştur. Psikolojik özerklik puanları ortalamaları annelerinin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 10). Toktamış (2008)'in çalışmasında adölesan dönemde annelerinin eğitim durumu arttıkça psikolojik özerklik boyutunun artmakta olduğunu bulmuştur (Toktamış 2008). Yarapsanlı (2011)'nin çocukların algıladığı annenin psikolojik özerklik düzeyi ile anne baba eğitim düzeyi arasındaki ilişkileri incelediği çalışmasında anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça algılanan psikolojik özerklik düzeyinin de arttığı saptanmıştır (Yarapsanlı 2011). Sayın (2010) annesi daha iyi eğitim almış olan ilköğretim öğrencilerinin kabul/ ilgi, denetleme ve psikolojik özerklik boyutlarına ilişkin algılarının daha olumlu olduğunu bulmuştur (Sayın 2010). Anne eğitim düzeyinin yüksek olması, çocuk tarafından algılanan kabul/ ilgi ve denetleme puanını olumlu yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Adölesanların benlik saygısı, internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/ sosyal rahatlık, genel problemlerli internet kullanımı puanları ortalamalarının annelerinin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$) (Tablo 10). Kahrıman (2005)'in üniversite öğrencilerinde yaptığı çalışmada annenin eğitim durumu ile benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (Kahrıman 2005). Baybek (2005) üniversite öğrencilerinde anne eğitimi arttıkça benlik saygısının yüksek olduğunu bulmuştur (Baybek ve Yavuz 2005). Özer (2013) çalışmasında problemlerli internet kullanımı anne eğitimine göre annesi lise mezunu olan öğrencilerin ilköğretim mezunu olanlardan anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (Özer 2013). Büyükşahin-Çevik ve Çelikkaleli (2010)'nin yaptıkları çalışmada annesi lise mezunu olan adölesanların internet bağımlılık puan ortalaması, annesi okur-yazar olamayan ve ilköğretim mezunu olan adölesanların internet bağımlılık puan ortalamasından anlamlı bir biçimde yüksek bulunmuşlardır (Büyükşahin-Çevik ve Çelikkaleli 2010).

Anneleri çalışan adölesanların kabul/ ilgi puanları, anneleri çalışmayan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından yüksek olup, anneleri çalışmayan adölesanlarda denetleme algısı yüksek bulunmuştur ($p>0,05$). Adölesanların benlik saygısı puanı ortalamalarının annelerinin çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$) (Tablo 11). Kahrıman

ve ark.(2003)' na göre adölesanların benlik saygısı ve annelerinin çalışma durumları arasında anlamlı bir fark yoktur (Kahrıman ve Polat 2003). Bu çalışma belirtilen literatür bulgusu ile paralel olup, belirtilen araştırma bulguları bu çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Babalarının yaşı 41-45 yaş aralığında olan adölesanların denetleme puanları, babalarının yaşı 51 ve üstü olan adölesanların denetleme puanlarından yüksek bulunmuştur ($p>0,05$) (Tablo 12). Sayın (2010)'un çalışmasında öğrencilerin babalarının yaşı ile anne baba tutumlarının kabul/ ilgi ve denetleme boyutuna ilişkin algıları arasında anlamlı ve negatif yönde, psikolojik özerklik boyutuna ilişkin pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur (Sayın 2010). Bu çalışmanın bulguları diğer bulgular ile benzerlik göstermektedir.

Babalarının eğitim durumu üniversite olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, babalarının eğitim durumu ilkokul olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından yüksek bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 13). Yarapsanlı (2011)'ya göre eğitim düzeyi yüksek olan babalarda çocuğun algıladığı kabul/ ilgi düzeyinin daha yüksek olmaktadır. (Yarapsanlı 2011). Sayın (2010)'ın çalışmasında babaların eğitim durumunun yüksek olması kabul/ ilgi ve psikolojik özerklik düzeylerinde daha olumlu olduğu görülmektedir (Sayın 2010). Sonuçlar, eğitim düzeyi yüksek babalara sahip adölesanların daha yüksek kabul/ ilgi algılamaları babalarının daha bilinçli çocuk yetiştirme tutumlarına sahip olması ile ilişkilendirilebilir.

Babası çalışan adölesanların kabul/ ilgi puanları, babası çalışmayan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından yüksek bulunmuştur ve istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p<0,05$). Ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden az” olan adölesanların denetleme puanları, ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden fazla” olan adölesanların denetleme puanlarından yüksektir ($p<0,05$). Adölesanların psikolojik özerklik puanları ortalamaları ailesinin gelir düzeyi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 14). Toktamış (2008)'in çalışmasında adölesanların aile gelir durumu arttıkça psikolojik özerklik değerlerinde artış görülmektedir (Toktamış 2008). Sayın (2010)'un çalışmasına göre ise aile gelir durumu “çok iyi” olan öğrencilerin algıladıkları psikolojik özerklik düzeyinin daha olumlu olduğu görülmektedir (Sayın 2010). Bu çalışmanın sonucu belirtilen araştırma bulgularından farklı olup, farklılığın nedeninin çalışma grubunun Isparta özelinde gerçekleşmesi nedeniyle kültürel farklılığın olması ile ilişkilendirilebilir.

Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının ailesinin gelir düzeyi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 15). Karaboğa (2011)'ya göre ekonomik durumu yüksek olan aileye sahip çocukların benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir (Karaboğa 2011). Baybek (2005)'in çalışmasında aile gelir düzeyi arttıkça benlik saygısının yüksek olduğu bulunmuştur (Baybek ve Yavuz 2005). Uyanık Bolat (2004)'ın adölesanlarda sosyo-ekonomik düzeye ilişkin benlik saygısını incelediği araştırmasında üst, orta ve alt sosyo-ekonomik düzey adölesanların benlik saygısı puan ortalamaları arasında fark bulunmamıştır (Uyanık-Bolat ve Akman 2004). Bu araştırmanın bulguları belirtilen araştırmalar ile benzerlik ve farklılık göstermektedir.

Ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden fazla” olan adölesanların aşırı kullanım puanları, ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden az” olan adölesanların aşırı kullanım puanlarından yüksek bulunmuştur ve istatistiksel açıdan anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Ayrıca ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden fazla” olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanlarının, ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden az” ve “gelir giderden fazla” olan adölesanların genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanlarından yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 15). Özer (2013) problemlili internet kullanımının ailesinin gelir düzeyinin “gelir giderden fazla” aralığında olan öğrencilerin “geliri giderden az” olanlardan anlamlı derecede yüksek olduğunu belirtmiştir (Özer 2013). Sevindik (2011) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada aile gelir seviyesi arttıkça problemlili internet kullanımının arttığını bulmuştur (Sevindik 2010). Cao ve ark. (2011)'nin yapmış oldukları çalışmada adölesanlarda ailesinin ekonomik durumunun yüksek seviyede olduğunu bildiren öğrencilerde problemlili internet kullanımı prevalansının daha yüksek olduğunu bulmuştur (Cao 2011). Büyükşahin-Çevik ve Çelikkaleli (2010)'nin çalışmasında 1500 TL ve üzeri aylık geliri olan öğrencilerin problemlili internet kullanımları incelendiğinde aşırı kullanım puan düzeyi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Büyükşahin-Çevik ve Çelikkaleli 2010). Makas (2008) adölesanlarda ailelerinin gelir düzeyi arttıkça internette geçirilen sürenin arttığını saptamıştır (Makas 2008). Belirtilen sonuçlar bu araştırmanın bulguları ile benzer olup, yüksek gelir düzeyinin internete ulaşım olanaklarını arttırması ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca düşük gelir düzeyinin

problemlerli internet kullanımına ve internet bağımlılığına anlamlı düzeyde etki ettiğini belirten çalışmalar da vardır. Yıldız (2010) çalışmasında 1500 TL ve üzeri aylık geliri olan aileye sahip adölesanların daha düşük gelirliilere göre problemlerli internet kullanımları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Yıldız 2010). Leung ve Lee (2012)'nin Hong Kong'da 9-19 yaş arasındaki 718 çocuk ve adölesanla yüz yüze görüşerek topladığı verilerin analizinde adölesan internet bağımlılarının düşük gelirli ailelere sahip olduğunu belirtmişlerdir (Leung ve Lee 2012).

Bu çalışmada anne babasının evlilik durumu birlikte olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, anne babası boşanmış olan adölesanlara göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Anne babası boşanmış olan adölesanların psikolojik özerklik puanları ise anne babası birlikte olan adölesanlardan yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). (Tablo 16). Ersin (2010) çalışmasında anne babası birlikte olan adölesanların aile tutumu olarak kabul/ ilgi düzeyi anlamlı olarak yüksek bulunmuştur (Ersin 2010). Sayın (2010), anne babası birlikte olan ve olmayan öğrencilerin, anne baba tutumlarından kabul/ ilgi, psikolojik özerklik ve denetleme boyutlarına ilişkin algı düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği ve bu farkın anne babası birlikte olan öğrencilerin lehine olduğunu belirtmiştir. (Sayın 2010). Bu bulgular çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca bu çalışmada genel problemlerli internet kullanımı puanının anne babasının evlilik durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Çam (2014) üç lisede 1175 lise öğrencisi ile yaptığı çalışmasında anne babalarının evlilik durumlarına göre problemlerli internet kullanım prevalansı en düşük olarak ilk evliliklerini yapmış anne babaların çocuklarında, en yüksek değer ise diğer durumlardaki (boşanmış, ayrılmış, yeniden evlenmiş, dul vb.) anne babaların çocuklarında tespit edilmiştir (Çam 2014). Bu sonuçlar, belirtilen çalışma bulgularından farklılık göstermektedir.

Bu çalışmada ailesi çekirdek aile olan adölesanların kabul /ilgi ve benlik saygısı puanları geniş aile olanlara göre yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Benlik saygısı puanı aile tipine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 17). Altıok (2010) 1335 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmasında aile tipinin benlik saygısı üzerinde farklılığa yol açmadığını bulmuştur (Altıok ve ark. 2010). Bu çalışmanın sonuçları belirtilen literatür bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Yaşadığı yer öğrenci evi olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, yurttta ve anne babasıyla kalan adölesanlardan düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Yaşadığı yer öğrenci evi olan adölesanların denetleme puanlarının, yurttta. anne babasıyla ve akraba yanında kalan adölesanlardan düşük olduğu saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 18). Adölesanların benlik saygısı puanları ortalamalarının yaşadığı yer değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 18). Çetin ve Çavuşoğlu. (2009) 'nun adölesanlarla yaptığı çalışmada yetiştirme yurdunda kalan 19-20 yaşındaki adölesanların benlik saygısı puan ortalaması 17-18 yaş grubundaki adölesanlara göre daha yüksektir (Çetin ve Çavuşoğlu 2009). Bu çalışmanın bulguları belirtilen araştırma sonucundan farklı olup, farklılığın nedeni çalışma grubunun tamamına yakınının (%82,0) ailesinin yanında olması ile ilişkilendirilebilir.

7.2. Adölesanların İnternet Kullanım Özelliklerine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımına İlişkin Bulguların Tartışılması

İnternet kullanım süresi 5 yıldan fazla olan adölesanların denetleme puanları internet kullanım süresi 1-3 yıl ve 3-5 yıl olan adölesanlardan düşük olup, internet kullanım süresi arttıkça adölesanların algıladıkları denetlemenin azaldığı saptanmıştır. İnternet kullanım süresi 5 yıldan fazla olan adölesanların aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık ve genel problemlı internet kullanımı puanları, internet kullanım süresi 3-5 yıl olan adölesanlardan yüksek bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 19). Günlük internet kullanma süresi 4 saatten fazla olan adölesanların 1-4 saat arası ve 1 saatten az olan adölesanlardan kabul/ ilgi puanlarının düşük, 1 saatten az olan adölesanların 1-4 saat arası ve 4 saatten fazla olan adölesanlardan ise psikolojik özerklik puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların günde 1-4 saat arası ve 4 saatten fazla internet kullanan adölesanlardan internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlı internet kullanımı puanları daha düşük bulunmuştur. Günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların 4 saatten fazla internet kullanan adölesanlardan internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlı internet kullanımı puanları daha düşük bulunmuştur. Günlük internet kullanım süresi arttıkça internetin olumsuz sonuçlarının aşırı kullanım ve genel problemlı internet kullanımı adölesanlarda daha fazla görüldüğü saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 20). Özer (2013) problemlı internet kullanım puanı günde 5 saatten fazla olan adölesanların günde 1-3 saat ve günde 1 saatten az kullananların anlamlı düzeyde yüksek olduğunu belirtmiştir (Özer 2013). Odacı ve Kalkan (2010) üniversite öğrencileri ile ilgili yaptıkları çalışmada günlük ortalama 5 saatten fazla internet kullanan öğrencilerin, günlük 1-5 saat arası ve 1 saatten az kullananlara göre problemlı internet kullanımı puanları anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (Odacı ve Kalkan 2010). Chou ve Hsiao (2000), Tayvan'da 910 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada internet bağımlılarının bağımlı olmayanlara göre 3 kat daha fazla internet kullandıklarını bulmuşlardır (Chou ve Hsiao 2000). Kubey ve ark. (2001)'nin çalışmasında, 572 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmada internet kullanım sürelerinin bağımlı olanların bağımlı olmayanlara göre daha fazla olduğunu saptamıştır (Kubey ve ark. 2001). Yıldız (2010) adölesanlarda interneti günde 5 saatten fazla

kullananlarda ölçek puan ortalamalarının yüksek olduğu ve günlük internet kullanım süreleriyle internetin olumsuz sonuçları, sosyal fayda, aşırı kullanım ve genel problemlili internet kullanımı ölçek puan ortalamaları ile anlamlı olduğu bulunmuştur (Yıldız 2010). Günüş (2009) adölesan dönemdeki öğrenciler ile yaptığı çalışmada adölesanların interneti günlük kullanım miktarı arttıkça bağımlılık düzeyinin arttığını belirtmiştir (Günüç 2009). Tekinarslan ve Gürer (2009) çalışmasında günde 5 saatten fazla internet kullanan üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanımına eğilimli olduklarını saptamıştır (Tekinarslan ve Gürer 2009). Yang ve Tung (2007)'ın çalışmasında ise internet bağımlısı adölesanların olmayanlara göre internette 2 kat daha fazla zaman geçirdikleri ve internette harcanan haftalık zaman ile internet bağımlılığı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur (Yang ve Tung 2007). Bu çalışmanın bulguları literatür ile benzer olup, internet kullanım süresinin problemlili internet kullanımı açısından önemli bir risk faktörü olması ile ilişkilendirilebilir.

Bu çalışmada evinde bilgisayar olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlili internet kullanımı puanlarının, evinde bilgisayar olmayan adölesanlardan yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$) (Tablo 21). Kendisine ait bilgisayarı olmayan adölesanların denetleme puanları kendisine ait bilgisayarı olan adölesanlardan yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Kendisine ait bilgisayarı olan adölesanların aşırı kullanım ve genel problemlili internet kullanımı, kendisine ait bilgisayarı olmayan adölesanlardan yüksektir ($p<0,05$) (Tablo 22). Çam (2014) çalışmasında kendisine ait bilgisayarı olan adölesanların problemlili internet kullanım prevalansının yüksek olduğunu bulmuştur (Çam 2014). Sonuçlar, literatür ile benzer olup, kendisine ait bilgisayara sahip olmanın internete daha kolay ulaşım sağlaması ile ilişkilendirilebilir.

Kendisine ait odası olan adölesanların kabul/ ilgi puanları kendisine ait odası olmayan adölesanlardan yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Kendisine ait odası olmayan adölesanların ise denetleme puanları, kendisine ait odası olan adölesanlardan yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$) (Tablo 23). Evinde internet olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlili internet kullanımı puanları, evinde internet olmayan adölesanlardan yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 24). Yıldız (2010) internete evinden bağlanan adölesanlarda internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım alt boyutları ve genel

problemlerli internet kullanımı ortalamasının, internet kafeden bağlananlarda sosyal fayda/sosyal rahatlık alt boyutu puan ortalamasının yüksek olduğu bulunmuştur. İnternete bağlanılan yer ile problemlerli internet kullanımının anlamlı olduğu belirtilmiştir (Yıldız 2010). Evinde, kendi odasında ve kendisine ait bilgisayarının bulunması, anne babasının görebildiği evin ortak alanlarında internette olmasının farklı olması ayrıca internete ulaşımı daha kolay ve konforlu hale getirmesi ile ilişkilendirilebilir.

Adölesanların annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olmayanların denetleme puanları, annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olan adölesanlardan yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlerli internet kullanımı puanları, annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olmayan adölesanlardan yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$) (Tablo 25). Annelerinin internette vakit geçirme süresi az olan adölesanların algıladıkları kabul/ ilgi puanları daha yüksektir ($p<0,05$) (Tablo 26). Adölesanların babalarının sosyal paylaşım sitelerine üye olma değişkenine göre anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlerli internet kullanımı puan ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 27). Babalarının internette vakit geçirme süresi az ve orta olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, babası internette hiç vakit geçirmeyen ve çok vakit geçiren adölesanlardan yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Babalarının internette vakit geçirme süresi çok olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları, babalarının internette vakit geçirme süresi az olan adölesanlardan yüksek olup, babalarının internette vakit geçirme süresi arttıkça adölesanların internetin olumsuz sonuçlarından etkilenmesinin arttığı saptanmıştır. ($p<0,05$) (Tablo 28). Ayas ve Horzum (2013) ilköğretim ikinci kademedede öğrenim gören 407 öğrenci ile yaptığı çalışmasında 177 (% 43,5) öğrenci annesinin internet kullanımı düzeyinin çok az olduğunu, 100 (% 24,6) öğrenci az olduğunu, 82 (% 20,1) öğrenci orta düzeyde olduğunu ve 48 (% 11,8) öğrenci iyi olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerden 84'ü (% 20,6) babasının internet kullanımı düzeyinin çok az olduğunu, 68'i (% 16,7) az olduğunu, 127'si (% 31,2) orta düzeyde olduğunu, 75'i (% 18,4) iyi olduğunu ve 53'ü (% 13) çok iyi olduğunu ifade etmiştir (Ayas ve Horzum 2013). Sonuçlar araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Adölesanların anne baba tutumu izin verici- ihmalkâr olanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, ve genel problemlili internet kullanımı düzeyi puanları anne baba tutumu otoriter, demokratik ve izin verici-hoşgörölü olanlardan yüksek bulunmuştur (Tablo 29).

Ayas ve Horzum (2013)'ün çalışmasında ihmalkâr internet tutumuna sahip olan ailelerin önemli problemlili internet kullanımında önemli rolü olduğunu bulmuştur (Ayas ve Horzum 2013). Dilmaç ve Aydoğan (2010)'ın yaptığı çalışmada ise, öğrencilerin bugüne kadar yaptıkları siber zorbalık davranışlarının anne baba tutumları ile açıklanabildiği bulunmuştur. Elde edilen bulgular, anne baba tutumlarının regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde en önemli açıklayıcının otoriter tutum olduğu bulunmuştur (Dilmaç ve Aydoğan 2010). Sonuçlar çalışma bulguları ile benzerlik göstermekte olup, çalışmanın adölesanların anne baba tutum düzeyleri problemlili internet kullanımından etkilenir hipotezini desteklemektedir.

Adölesanların benlik saygısı azaldıkça internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlili internet kullanımının arttığı bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 30). Kurtaran (2008) 14–19 yaş aralığında 650 adölesan ile yaptığı çalışmasında internet bağımlılığını benlik saygısının negatif yönde anlamlı bir şekilde açıkladığı görülmüştür (Kurtaran 2008). Çelik ve Odacı (2011) 556 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmasında problemlili internet kullanımı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur (Çelik ve Odacı 2011). Sonuçlar çalışma bulguları ile benzerlik göstermekte olup, çalışmanın adölesanların benlik saygısı düzeyleri problemlili internet kullanımından etkilenir hipotezini desteklemektedir.

Adölesanların algıladıkları kabul/ ilgi arttıkça internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık ve genel problemlili internet kullanımı azalmaktadır ($p<0,05$). Adölesanların algıladıkları psikolojik özerklik arttıkça internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık ve genel problemlili internet kullanımı azalmaktadır ($p<0,05$). Adölesanların algıladıkları denetleme arttıkça internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlili internet kullanımı azalmaktadır ($p<0,05$). Denetleme ile sosyal fayda/sosyal rahatlık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). Adölesanların kabul/ ilgi ve psikolojik özerklik düzeyi arttıkça internetin

olumsuz sonuçları azalmaktadır ($p<0,05$). Adölesanların denetleme düzeyi internetin olumsuz sonuçları düzeyini etkilememektedir ($p<0,05$). Adölesanların kabul/ ilgi, psikolojik özerklik ve denetleme düzeyleri arttıkça aşırı kullanım düzeyi azalmaktadır ($p<0,05$). Adölesanların kabul/ ilgi ve psikolojik özerklik düzeyi arttıkça sosyal fayda/sosyal rahatlık azalmaktadır ($p<0,05$). Adölesanların denetleme sosyal fayda/sosyal rahatlık düzeyini etkilememektedir ($p>0,05$). Adölesanların kabul/ ilgi, psikolojik özerklik ve denetleme düzeyleri arttıkça genel problemlili internet kullanımı düzeyi azalmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 31).

8. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

8.1. Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

8.1.1 Adölesanların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

- * Bu çalışmaya katılan adölesanların yaş ortalaması 15,85'tir.
- * Adölesanların %26,9'unun 11, sınıf, %59,9'unun kız, %27,4'ünün 16 yaşında, %51,5'inin 2 kardeş olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Adölesanların annelerinin %41,1'inin annelerinin 36-40 yaş aralığında, %31,9'unun eğitim durumunun lise, %74,2'sinin çalışmadığı saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Adölesanların babalarının %36,2'sinin 41-45 yaş aralığında, %42,8'inin eğitim durumunun üniversite, %81,8'inin çalıştığı bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Adölesanların %65,0'mının ailesinin gelir düzeyi "gelir giderden fazla", %95,3'ünün anne babalarının evli olduğunu, %91,0'inin çekirdek aile, %82,0'sinin anne babası ile birlikte kaldığı saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Adölesanların internet kullanma sürelerinin %70,9'unun 5 yıl üzeri olduğu, %49,0'unun günde 1-4 saat arası internet kullandığı, %90,8'inin evinde bilgisayar olduğu, %59,6'sının kendisine ait bilgisayarı olduğu, %88,6'sının kendisine ait odasının olduğu, %79,2'sinin evinde internet olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Adölesanların annelerinin %65,5'inin sosyal paylaşım sitelerine üyeliğinin olmadığı, %47,2'sinin internette hiç vakit geçirmediikleri saptanmıştır, Adölesanların babalarının %57,6'sının sosyal paylaşım sitelerine üyeliğinin olduğu, %31,1'inin internette orta düzeyde vakit geçirdikleri saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Adölesanların anne baba tutum düzeylerinin ortalamaları, "kabul/ ilgi" düzeyi ortalamasının (27.188 ± 5.281); "psikolojik özerklik" düzeyi ortalamasının (24.271 ± 4.856); "denetleme" düzeyi ortalamasının (25.947 ± 4.442) düzeyde

olduğu bulunmuştur. Adölesanların benlik saygısı düzeyi ortalamasının (1.880 ± 1.601) düzeyde olduğu saptanmıştır. Adölesanların problemlili internet kullanımı düzeylerinin ortalamaları incelendiğinde, “internetin olumsuz sonuçları” düzeyi ortalamasının (26.744 ± 11.614); “aşırı kullanım” düzeyi ortalamasının (18.068 ± 5.679); “sosyal fayda/sosyal rahatlık” düzeyi ortalamasının (14.799 ± 6.102); “genel problemlili internet kullanımı düzeyi” düzeyi ortalamasının (59.610 ± 20.318) düzeyde olduğu belirlenmiştir (p<0,05).

- * Adölesanların anne baba tutumları 216'sı (%34,8) demokratik, 217'si (%34,9) izin verici- ihmalkâr, 62'si (%10,0) otoriter, 126'sı (%20,3) izin verici-hoşgörülü olarak bulunmuştur (p<0,05).

8.1.2. Adölesanların Sosyo- Demografik Özelliklerine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlili İnternet Kullanımı Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

- * 9. sınıfta öğrenim gören adölesanların kabul/ ilgi puanları 10., 11., 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların kabul/ ilgi puanlarından yüksek olduğu saptanmıştır (p<0,05).
- * 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların psikolojik özerklik puanları 9., 10., 11. sınıfta öğrenim gören adölesanların psikolojik özerklik puanlarından yüksek bulunmuştur (p<0,05).
- * Denetleme puanları ortalamalarının öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre 9. sınıfta öğrenim gören adölesanların 10., 11. ve 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların denetleme puanlarından yüksek olduğu bulunmuştur. (p<0,05).
- * 12. sınıfta öğrenim gören adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık ve genel problemlili internet kullanımı puanları 9., 10., 11. sınıfta öğrenim gören adölesanlardan düşük olduğu bulunmuştur (p<0,05).
- * Kız adölesanların kabul/ ilgi ve denetleme puanları, erkek adölesanlardan yüksek olduğu saptanmıştır (p<0,05).

- * Erkek adölesanların internetin olumsuz sonuçları, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlili internet kullanımı puanları kız adölesanlardan yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Yaşı 14 olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, yaşı 15, 16, 17 olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından yüksek bulunmuştur. Yaşı 15 olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, yaşı 16, 18 olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından yüksek bulunmuş, yaş arttıkça adölesanların algıladıkları kabul/ ilginin azaldığı saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Yaşı 17 olan adölesanların psikolojik özerklik puanları yaşı 14 ve 15 olan adölesanların psikolojik özerklik puanlarından yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Yaşı 14 olan adölesanların denetleme algılarının yaşı 16, 17, 18 olan adölesanlardan yüksek olduğu belirlenmiştir. Yaşı 17 olan adölesanların denetleme algılarının yaşı 14, 15, 16 olan adölesanlardan düşük olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Yaşı 16 olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlili internet kullanımı puanları, yaşı 17 olan adölesanlardan aşırı kullanım puanları ise yaşı 18 olan adölesanlardan yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Kardeş sayısı 4 ve üstü olan adölesanların kabul/ ilgi puanları 2 kardeş ve 3 kardeş olan adölesanlardan düşük olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Annelerinin yaşı 31-35 yaş aralığında olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanları, annelerinin yaşı 36-40 yaş ve 41-45 yaş aralığında olan adölesanların sosyal fayda/sosyal rahatlık puanlarından yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Annelerinin eğitim durumu lise olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, annelerinin eğitim durumu okur-yazar olan adölesanlardan yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Annelerinin eğitim durumu üniversite olan adölesanların denetleme puanları annelerinin eğitim durumu ilkokul ve lise olan adölesanlardan düşük olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

- * Adölesanların benlik saygısı, internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlili internet kullanımı puanları ortalamalarının annelerinin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).
- * Adölesanların annelerinin çalışma durumlarına göre, çalışan annelerde adölesanların algıladıkları kabul/ ilgi yüksek iken çalışmayan annelerde denetleme algısı yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Babalarının yaşı 41-45 yaş aralığında olan adölesanların denetleme puanları, babalarının yaşı 51 ve üstü olan adölesanların denetleme puanlarından yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Babalarının eğitim durumu üniversite olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, babalarının eğitim durumu ilkököl olan adölesanlardan yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Babası çalışan adölesanların kabul/ ilgi puanları, babası çalışmayan adölesanların kabul/ ilgi puanlarından yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Ailesinin gelir düzeyi “gelir giderden az” olan adölesanların denetleme puanları “gelir giderden fazla” olan adölesanların denetleme puanlarından yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Adölesanlarda ailesinin gelir düzeyi arttıkça adölesanların interneti aşırı kullanımı ve genel problemlili internet kullanımının arttığı saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Anne babasının evlilik durumu birlikte olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, anne babası boşanmış olan adölesanlardan yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Anne babası boşanmış olan adölesanların ise psikolojik özerklik puanları, anne babası evlilik durumu birlikte olan adölesanlardan yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).
- * Ailesi çekirdek aile olan adölesanların kabul/ ilgi ve benlik saygısı puanları, ailesi geniş aile olan adölesanlardan yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Yaşadığı yer öğrenci evi olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, yurttan ve anne babasıyla kalan adölesanlardan düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

- * Yaşadığı yer öğrenci evi olan adölesanların denetleme puanları, yurttan. anne babasıyla ve akraba yanında kalan adölesanlardan düşük olduğu saptanmıştır (p<0,05).

8.1.3. Adölesanların İnternet Kullanım Özelliklerine Göre Anne Baba Tutumu, Benlik Saygısı, Problemlı İnternet Kullanımına İlişkin Sonuçlar

- * İnternet kullanım süresi 5 yıldan fazla olan adölesanların denetleme puanları internet kullanım süresi 1-3 yıl ve 3-5 yıl olan adölesanlardan düşük olup, internet kullanım süresi arttıkça adölesanların algıladıkları denetlemenin azaldığı saptanmıştır (p<0,05).
- * İnternet kullanım süresi 5 yıldan fazla olan adölesanların aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık ve genel problemlı internet kullanımı puanları, internet kullanım süresi 3-5 yıl olan adölesanlardan yüksek bulunmuştur (p<0,05).
- * Günlük internet kullanma süresi 4 saatten fazla olan adölesanların kabul/ ilgi puanlarının düşük, 1 saatten az olan adölesanların ise psikolojik özerklik puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur (p<0,05).
- * Günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların benlik saygılarının gün içinde daha fazla internet kullananlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (p<0,05).
- * Günlük internet kullanma süresi 1 saatten az olan adölesanların günde 1-4 saat arası ve 4 saatten fazla internet kullanan adölesanlardan internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlı internet kullanımı puanları daha düşüktür. Günlük internet kullanma süresi 1-4 saat arası olan adölesanların 4 saatten fazla internet kullanan adölesanlardan internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlı internet kullanımı puanları daha düşük bulunmuştur. Günlük internet kullanım süresi arttıkça internetin olumsuz sonuçlarının aşırı kullanım ve genel problemlı internet kullanımı adölesanlarda daha fazla görüldüğü saptanmıştır (p<0,05).
- * Evinde bilgisayar olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlı internet kullanımı puanları, evinde bilgisayar olmayan adölesanlardan yüksek olduğu bulunmuştur (p<0,05).

- * Kendisine ait bilgisayarı olmayan adölesanların denetleme puanları kendisine ait bilgisayarı olan adölesanlardan yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Kendisine ait bilgisayarı olan adölesanların interneti aşırı kullanımı ve genel problemlili internet kullanımı, kendisine ait bilgisayarı olmayan adölesanlardan yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Adölesanların kendisine ait odası olan adölesanların kabul/ ilgi puanları kendisine ait odası olmayan adölesanlardan yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Kendisine ait odası olmayan adölesanların ise denetleme puanları, kendisine ait odası olan adölesanlardan yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Evinde internet olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlili internet kullanımı puanları, evinde internet olmayan adölesanlardan yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Adölesanların annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olmayanların denetleme puanları, annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olan adölesanlardan yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlili internet kullanımı puanları, annelerinin sosyal paylaşım sitelerinde üyeliği olmayan adölesanlardan yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Annelerinin internette vakit geçirme süresi az olan adölesanların algıladıkları kabul/ ilgi puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Babalarının internette vakit geçirme süresi az ve orta olan adölesanların kabul/ ilgi puanları, babası internette hiç vakit geçirmeyen ve çok vakit geçiren adölesanlardan yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Babalarının internette vakit geçirme süresi çok olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları puanları, babalarının internette vakit geçirme süresi az olan adölesanlardan yüksek olup, babalarının internette vakit geçirme süresi arttıkça adölesanların internetin olumsuz sonuçlarından etkilenmesinin arttığı saptanmıştır. ($p<0,05$).

- * Anne baba tutumu izin verici- ihmalkâr olan adölesanların internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlili internet kullanım puanı yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Adölesanların benlik saygısı azaldıkça internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlili internet kullanımını arttığı bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Adölesanların algıladıkları kabul/ ilgi arttıkça internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık ve genel problemlili internet kullanımının azaldığı bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Adölesanların algıladıkları psikolojik özerklik arttıkça internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda/sosyal rahatlık ve genel problemlili internet kullanımının azaldığı saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Adölesanların algıladıkları denetleme arttıkça internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım ve genel problemlili internet kullanımının azaldığı bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Denetleme ile sosyal fayda/sosyal rahatlık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).
- * Adölesanların benlik saygısı azaldıkça adölesanlarda internetin olumsuz sonuçlarından etkilenme, interneti aşırı kullanım düzeyi, sosyal fayda/sosyal rahatlık, genel problemlili internet kullanımının arttığı bulunmuştur($p<0,05$).
- * Adölesanların kabul/ ilgi ve psikolojik özerklik düzeyi arttıkça internetin olumsuz sonuçlarının azaldığı bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Adölesanların denetleme düzeyi internetin olumsuz sonuçları düzeyini etkilememektedir ($p>0,05$).
- * Adölesanların kabul/ ilgi, psikolojik özerklik ve denetleme düzeyleri arttıkça aşırı kullanım düzeyinin azaldığı saptanmıştır ($p<0,05$).
- * Adölesanların kabul/ ilgi ve psikolojik özerklik düzeyi arttıkça sosyal fayda/sosyal rahatlık düzeyinin azaldığı bulunmuştur ($p<0,05$).
- * Adölesanların denetleme düzeyi internetin olumsuz sonuçları düzeyini etkilememektedir ($p>0,05$).

- * Adölesanların kabul/ ilgi, psikolojik özerklik ve denetleme düzeyleri arttıkça genel problemlü internet kullanımı düzeyi düzeyinin azaldığı bulunmuştur (p<0,05).

8.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- Adölesan döneminde erkek cinsiyet, düşük benlik saygısına sahip olma ve izin verici- ihmalkâr anne baba tutumunun olması gibi özelliklerin problemlili internet kullanımını olumsuz etkilemesi nedeniyle bu grubun öncelikle ele alınması önerilmektedir.
- Adölesan bireyleri sağlıklı yaşamaya yönelik risklerden korumak amacıyla öncelikle problemlili internet kullanımını düzeylerinin belirlenmesi önerilmektedir.
- Adölesanların anne babalarıyla ve arkadaşlarıyla sosyal faaliyet olanaklarının artırılması önerilmektedir.
- Problemlili internet kullanan adölesanların sağlıklı internet kullanımını geliştirmesi ve bununla birlikte benlik saygısı ve anne baba tutumunun dikkate alınarak eğitim programlarının düzenlenmesi ve danışmanlık hizmetinin verilmesi önerilmektedir.

9. KAYNAKLAR

Ahioğlu-Lindberg EN. Piaget ve Ergenlikte Bilişsel Gelişim. Kastamonu Eğitim Dergisi. 2011; 1-10.

Akpınar Ş. Yetiştirme Yurdunda Kalan Erkek Ergenlere Uygulanan Yapılandırılmış Eğitimin Umutsuzluk Düzeyi Benlik Saygısı Ve İntihar Olasılığı Üzerine Etkisi. A. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2013, Erzurum (Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. Ekinci).

Aksüt M. Batur Z, İnternet Perspektifinde Ergenlerin Sosyalleşme Ve İletişim Kurma Süreci Akademik Bilişim 07 Dumlupınar Üniversitesi, 31 Ocak-2 Şubat 2007, Kütahya.

Altıok, HÖ., Ek, N., Koruklu, N. Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygı Düzeyi ile İlişkili Bazı Değişkenlerin İncelenmesi Adnen Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Deriğisi. 2010.

Aral N, Baran G, Bulut S, Çimen S. Çocuk Gelişimi. 1. baskı, Yapa Yayınları., İstanbul; 2000, s: 47-90.

Arıcağ O.T. Üniversite Öğrencilerinde Saldırganlık, Benlik Saygısı ve Denetim Odağı İlişkisi. M. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1995, İstanbul (Danışman: Prof. Dr. A. Kulaksızoğlu).

Arısoy Ö. İnternet Bağımlılığı ve Tedavisi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry. 2009; 55-67.

Ayas T, Horzum MB. İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Aile İnternet Tutumu. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2013; 4(39): 46-57.

Aydın B. Çocuk ve Ergen Psikolojisi. 1. baskı, Atlas Yayın Dağıtım, İstanbul; 2005, s: 52-86.

Baybek H, Yavuz S. Muğla Üniversitesi Öğrencilerinde Benlik Saygısının İncelenmesi. Muğla Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2005; 14(1):73-95.

Beard K. W. Internet Addiction: A Review Of Current Assessment Techniques And Potential Assessment Questions. Cyberpsychol Behav. 2005; 8(1).

Bozkurt H. İnternet kötüye kullanımı olan çocuklarda psikiyatrik eş tanılar / Psychiatric disorders in children with internet abuse. İ.Ü. Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Tıpta Uzmanlık Tezi, 2001, İstanbul (Danışman: Prof. Dr. S.S. Zoroğlu).

Büyükşahin GÇ, Atıcı M. Lise 3. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2009; 6(1).

Büyükşahin-Çevik G, Çelikkaleli Ö. Ergenlerin Arkadaş Bağlılığı ve İnternet Bağımlılığının Cinsiyet, Ebeveyn Tutumu ve Anne-Baba Eğitim Düzeylerine Göre İncelenmesi. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi 2010; 19(3), 225-240.

Cao H, Sun Y, Wan Y, Hao J, Tao F. Problematic Internet Use in Chinese Adolescents and its Relation to Psychosomatic Symptoms and Life Satisfaction. BMC Public Health 2011; 11,802.

Caplan SE. Relations Among Loneliness, Social Anxiety, and Problematic Internet Use. Cyberpsychol Behav. 2007; 10: 234-242.

Ceyhan E. Ergen Ruh Sağlığı Açısından Bir Risk Faktörü: İnternet Bağımlılığı. 2008; 15(2): 109-116).

Ceyhan E, Ceyhan A, Gürcan A. Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeğinin Geçerlik Güvenirlik Çalışmaları. 2007; 7(1).

Chou C, Hsiao MC. Internet Addiction, Usage, Gratification, and Pleasure Experience: The Taiwan College Students' Case. Computers & Education. 2000; 35, 65-80.

Chuang YC. Massively Multiplayer Online Roleplaying Game–Induced Seizures: A Neglected Health Problem In Internet Addiction. 2006; (9):451- 456.

Cicioğlu M. Öğrencilerin Problemlı İnternet Kullanımı ve Siber Zorbalık Davranışlarına İlişkinin Görüşleri. A. İ. B. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014, Bolu (Danışman: Doç. Dr. Ş. Sezgin Nartgün).

Conk Z, Başbakkal Z, Yılmaz HB., Bolışık, B. Pediatri Hemşireliği. 1. baskı, Akademisyen Tıp Kitapevi, Ankara; 2013, s: 57-87

Cüceloğlu D. Yeniden İnsan İnsana. 36. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul; 2006, s: 125-156.

Çam H.H. Adölesanlarda İnternet Bağımlılığı Prevalansı İle Psikopatolojik Semptomlar Ve Obezite Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. C.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2014, Sivas (Danışman: Doç. Dr. N. Nur).

Çam O, Khorshid L, Altuğ-Özsoy S. Bir Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi. Hemşirelik Araştırma Dergisi. 2000; 1:33-40.

Çelik ÇB, Odacı H. Kendilik Algısı ve Benlik Saygısının Problemlı İnternet Kullanımı Üzerindeki Yordayıcı Rolü. 5 th International Computer & Instructional Technologies Symposium. 2011; 22-24 Eylül.

Çetin H, Çavuşoğlu H. Yetiştirme Yurdunda ve Aileleri ile Yaşayan Adölesanların Benlik Saygıları ve Psikolojik Belirtilerin Karşılaştırılması. Dokuz Eylül Üniveristesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi 2009; 2(4), 137-144.

Çuhadaroğlu F. Ergenlik Döneminde Psikolojik Gelişim Özellikleri. Katkı Pediatri Dergisi Adölesan Sayısı. 2000; 21(6) 863-868.

Danış Z. Davranış Bilimlerinde Ekolojik Sistem Yaklaşımı. Aile ve Toplum. 2006; 3(9).

Davis RA. A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. Computers in Human Behavior. 2001; 17: 187-195.

Demiriz S, Öğretir DA. Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 10 Yaş Çocuklarının Anne Tutumlarının İncelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi 2007; 15(1): 105-122.

Dil S, Şentürk G, Girgin BA. Çankırı İlinde Ergenlerin Benlik Saygısı ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının ve Bazı Sosyodemografik Özelliklerle İlişkisi. Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2015; 16:51-59.

Dilmaç B, Aydoğan D. Values as a Predictor of Cyber-bullying Among Secondary School Students. World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Social, Education, Economics and Management Engineering. 2010; 4(3):35-38.

Dinçel E. Ergenlik Dönemi Gelişimsel Ödevleri ve Psikolojik Problemler. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006, Ankara (Danışman: Prof. Dr. N. Hisli Şahin).

Dinçer B. Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeyde Lise İkinci Sınıfa Devam Eden Ergenlerin Anne Baba Tutumlarını Algılamaları ile Arkadaşlık İlişkilerinin İncelenmesi. A. Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008, (Danışman: Doç. Dr. F. Gürsoy).

Doruk D. Öğrenme İsteksizliğinin İnternet Kullanımıyla İlişkilendirilmesi (Ergen Boyutunda). B.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007, İstanbul (Danışman: Yrd. Doç. Dr. S. Akbıyık).

Engelberg E, Sjöberg L. Internet use, social skills, and adjustment. Cyberpsychol Behav. 2004; 7(1):41-7.

Ersin B. Lise Öğrencilerinin Suç Eğilimleri ile Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki. B.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010, İstanbul (Danışman: Prof. Dr. M. F. Gezgin).

Fitzpatrick JJ. Internet Addiction: Recognition and Interventions. Archives of Psychiatric Nursing. 2008; 22(2, 59-60).

Ghassemzadeh L, Shahraray M., Moradi A. Prevalence of Internet Addiction and Comparison of Internet Addicts and Non Addicts in Iranian High Schools. *Cyberpsychol Behav.*2008; 11(6, 731-733).

Ginnot HH. *Between Parent and Child*. Çeviren: Arzu Tüfekçi. Anne Baba Çocuk Arasında. 3. basım, Okyanus Yayınları, İstanbul; 2013, s: 105-139.

Govander K, Moodley K. Maternal Support and Adolescent Self-Esteem. *Journal of Children and Poverty*. 2004; 10:1.

Gönül AS. Patolojik İnternet Kullanımı (İnternet Bağımlılığı/İnternetin Kötüye Kullanımı). *Yeni Symposium*. 2002; 40(3): 105-110.

Günüç S. İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Bazı Demografik Değişkenler ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Y.Y.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009, Van (Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. Kayri).

Gür A. Ergenlerde Depresyon ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. H. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1996, Ankara (Danışman: Yrd. Doç. Dr. İ. Dağ).

İnanç BY, Yerlikaya EE. *Kişilik Kuramları*. 6.Baskı, Pegem Akademi, Ankara; 2012, s: 97-123.

İnanç N. Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyleri ile Akademik Başarıları Arasındaki Başarının İncelenmesi. G. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,1997, Gaziantep (Danışman: Yrd. Doç. Dr. N. Karataş).

İskender M, Akın A. Social Self-Efficacy, Academic Locus of Control and Internet Addiction, *Computers & Education*. 2010; 54(4),1101-1106.

Kahrıman İ. Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2005; 9(1).

Kahriman İ, Polat S. Adölesanlarda Aileden ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2003; Cilt: 6, Sayı: 2.

Karaboğa M. Çocuklarda Bağlanma Stilleri Ve Benlik Saygısının Aleksitimi Üzerindeki Yordayıcı Rolünün İncelenmesi. G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011, Tokat (Danışman: Doç. Dr. R. Koçak, Prof. Dr. M. Baloğlu).

Karaca M. Sosyolojik Olgu Olarak İnternet Gençliği: Elazığ Örneği. F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2007, Elazığ (Danışman: Doç. Dr. Ö. Aytaç).

Kelleci M. İnternet, Cep Telefonu, Bilgisayar Oyunlarının Çocuk ve Gençlerin Ruh Sağlığına Etkileri. 2008; 7(3),253-256.

Kim K, Ryu E, Chon MY., Yeun EJ., Choi SY., Seo JS. Internet Addiction in Korean Adolescents and Its Relation To Depression and Suicidal Ideation: A Questionnaire Survey. 2006; 43: 92-185.

Koç V. Kişilerarası Tarz, Kendilik Algısı, Öfke ve Depresyon. A. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008, Ankara (Danışman: Prof. Dr. N. H. Şahin).

Köksalan B, Tel M. Günümüzde Yeni Bir Boş Zaman Aktivitesi Olarak İnternet: Öğretim Üyesi Örneği. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 2009; 8: 262-272.

Kubey RW., Lavin LJ., Barrows JR. Internet Use and Collegiate Academic Performance Decrements: Early Findings. Journal of Communication 2001; 51(2), 366-382.

Kulaksızoğlu A, Ergenlik Psikolojisi. 1. baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul; 2004, s: 84-106.

Kurtaran GT. İnternet Bağımlılığını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi. M. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008, Mersin (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Z. Erkan).

Kuzgun Y, Eldeleklioğlu J. Anne Baba Tutum Ölçeği (Ergen ve Yetişkinler için). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara; 2005.

Leung L, Lee P. S. Impact of Internet Literacy, Internet Addictions Symptoms, and Internet Activities on Academic Performance. *Social Science Computer Review*. 2012; 30 (4): 403-418.

Makas Y. Lise Öğrenimi Gören Gençlerin İnternet Kullanımının Psikososyal durum ile İlişkisi. B. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008, İstanbul (Danışman: Yrd. Doç. Dr. ř. Kaya)

Maşrapacı TS. Hacettepe Üniversitesi Brinci Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 1994, Ankara (Danışman: Doç. Dr. O. G. Ersever).

Mitchell P. Internet Addiction: Genuine Diagnosis or Not. *Lancet*. 2000; 355(19),632.

Morahan-Martin J, Schumacher P. Incidence and Correlates of Pathological Internertnet Use among Collage Students. 2000; 16: 13-29.

Muslu GK, Bolışık B. Çocuk ve Gençlerde İnternet Kullanımı. *TAF Prev Med Bull*. 2009; 8(5),445-450.

Navaro L. Çocuklarla İletişim Nasıl Kurulur? Ana Baba Okulu. 10.Baskı Remzi Kitabevi, İstanbul; 2003, s: 67-100.

Ni X, Yan H, Chen S, Liu Z. Factors Influencing Internet Addiction in a Sample of Freshmen University Students in China. *Cyberpsychol Behav*. 2009; 12(3),327-330.

Niemz K, Griffiths M, Banyard P. Prevalence of Pathological Internet Use among University Students and Correlations with Self-Esteem, the General Health Questionnaire (GHQ), and disinhibition. *Cyberpsychol Behav*. 2005; 8(6): 562-570.

Odabaşı F, Kabakçı I, Çoklar AN. İnternet Çocuk ve Aile, 2. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara; 2007, s: 55-111.

Odacı H, Kalkan M. Problematic Internet Use, Loneliness and Dating Anxiety Among Young Adult University Students. *Computers & Education*. 2010; 55: 1091-1097.

Özcan Keser N. Üniversite Öğrencilerinde İnternet Kullanımının Psikososyal Durum ile İlişkisi. İ. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2004, İstanbul (Danışman: Doç. Dr. S. Buzlu).

Özer Ş. Problemlı İnternet Kullanımının Benlik Saygısı ve Öznel İyi Oluş ile Açıklanabilirliği. K. T. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2013, Trabzon (Danışman: Doç. Dr. H. Odacı).

Öztürk Ö, Odabaşoğlu G, Eraslan D, Genç Y, Kalyoncu ÖA. İnternet Bağımlılığı Kliniği ve Tedavisi. *Bağımlılık Dergisi*. 2007; 8(1): 36-41.

Özyurt BE. Gelişim Konularına Genel Bakış. İçinde: Kaya A, Eğitim Psikolojisi. 1. baskı, Pegem Akademi. Ankara; 2011, s: 30-78.

Palmer S. Toxic Childhood: How the Modern World is Damaging Our Children and What We Can Do About it Çeviren: Özge Çağlar Aksoy. Zehirlenen Çocukluk: Modern Dünyanın Çocuklar Üzerindeki Zararlı Etkileri. 3. basım, İletişim Yayınları. İstanbul; 2013, s: 282-310.

Pişkin M. Özsaygı Geliştirme Eğitimi. İçinde: Kuzgun Y, İlköğretimde Rehberlik. 1. baskı, Nobel Yayınları. Ankara; 2003, s: 65-87.

Sargın N. Çocuklarda Ruh Sağlığı. 1. baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001, s: 54-96.

Sayın KB. İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Empati Becerileri ile Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki. M. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010, İstanbul (Danışman: Yrd. Doç. Dr. O. Aydın).

Sevindik F. Fırat Üniversitesi Öğrencilerinde Problemi İnternet Kullanımı ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Belirlenmesi. İ. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2011, Malatya (Danışman: Prof. Dr. G. Güneş).

Seydeoğulları SÜ. Demokratik ve Otoriter Ana Baba Tutumlarının Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Ahlaki Yargı Yeteneğine Etkisi. S. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008, Sakarya (Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. Koç).

Sezer Ö, Oğuz V. Üniversite Öğrencilerinde Kendilerini Değerlendirmelerinin Ana Baba Tutumları ve Bazı Sosyo Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi. 2010; 18(3): 743-758.

Shaw M, Black DW. Internet Addiction Definition, Assessment, Epidemiology and Clinical Management. CNS Drugs. 2008; 22(5,353-345).

Subrahmanyam K, Kraut RE, Greenfield PM, Gross EF. The Impact of Home Computer Use on Children's Activities and Development. Children and Computer Technology 2000; 10 (2)(123-144).

Tahiroğlu AY., Çelik GG., Uzel M, Özcan N, Avcı A. Internet Use Among Turkish Adolescents. Cyberpsychol Behav. 2008; 11 (5),537-543.

Tekinarslan E, Gürer MD. Problemler İnternet Kullanımı: Eğitim Fakültesi Öğrencileri Üzerinde Çok yönlü Bir İnceleme. 9th International Educational Technology Conference, Ankara; 2009.

Temel ZF, Aksoy BA. Ergen ve Gelişimi. 1. baskı, Nobel Yayınları. Ankara; 2001, s: 48-84.

Toktamış A. Erinlik Dönemi Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Y. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008, İstanbul (Danışman: Prof. Dr. C. Çetin).

Torucu Koçak B. 13-14 Yaşındaki Gençlerin Sosyo-Ekonomik Düzeyi ve Ana-Baba Tutumlarındaki Farklılıkların Belirlenip Benlik Saygısına Etkisinin Araştırılıp Karşılaştırılması. D. E. Ü., Yüksek Lisans Tezi, 1990, İzmir (Danışman: Yrd. Doç. Dr. R. Akboy).

Törüner EK., Büyükgöneç L. Çocuk Sağlığı Temel Hemşirelik Yaklaşımları. 1. baskı, İrem Matbaası, Ankara; 2013, s: 20-53.

Tsai CC., Lin SS. Internet Addiction of Adolescents in Taiwan: An Interview Study. *Cyberpsychol Behav.* 2003; 6(6, 649-652).

Türkiye İstatistik Kurumu. 2010. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması.

Türkiye İstatistik Kurumu. 2014. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Araştırması.

Türkmen M. Öznel İyi Oluşun Yapısı ve Anne Baba Tutumları, Özsaygı ve Sosyal Destekle İlişkisi. A. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2011, (Danışman: Doç. Dr. S. Nazlı).

Uyanık-Bolat G, Akman B. Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Lise Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi. *F.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi* 2004; 14 (2).

Vural KB. Sağlık Riskinin Belirlenmesi ve Hemşirelik için Önemi. *C. Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 1998; 2(2), 39.

Whang LS., Lee S, Chang G. Internet Over-Users' Psychological Profiles: A behavior sampling analysis on internet addiction. *Cyberpsychol Behav.* 2003; 6(2):143-50.

Wieland DM. Computer Addiction: Computer Addiction: Implications for Nursing Psychotherapy Practice Perspectives in Psychiatric Care. 2005; 41(4): 153-161.

Yang CK. Sociopsychiatric Characteristics of Adolescents Who Use Computers to. *Acta Psychiatr Scand.* 2001; 104(3):217-22.

Yang SC., Tung CJ. Comprasion of Internet Addicts and Non-addicts in Taiwanese High Scholl. *Computers in Human Behavior.* 2007; 23:79-96.

Yarapsanlı B. Çocuklarda Depresyon Belirtilerinin Yordanmasında Yaşanmış Olumsuz Olaylar, Algılanan Anne Baba Tutumu, Öğrenilmiş Çaresizlik ve Umutsuzluğun Rolü. M. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011, İstanbul (Danışman: Yrd. Doç. Dr. I. Gökler).

Yavuzer H. Yaygın Anne-Baba Tutumları: Ana Baba Okulu. 10. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul; 2003, s: 43-76.

Yen J, Ko C, Yen C, Wu H, Yang M. The Comorbid Psychiatric Symptoms Of İnternet Addiction: Attention Deficit and Hyperactivity Disorder (ADHD), Depression, Social Phobia and Hostility. 2007; 41,93–98.

Yenidünya A. Lise Öğrencilerinde Rekabetçi Tutum, Benlik Saygısı ve Akademik Başarı İlişkisi. M. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2005, İstanbul (Danışman: Prof. Dr. B. Aydın).

Yıldız İ. Lise Öğrencilerinde Problemlı İnternet Kullanımı ile Sağlıklı Yaşam Biçimi Arasındaki İlişki. C. Ü., Yüksek Lisans Tezi, 2010, Sivas (Danışman: Yrd. Doç. Dr. F. Yıldırım).

Yılmaz A. Anne Baba Tutumu Geçerlik Güvenirlik Çalışması. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi. 2000; 7(3),160-172.

Yoo HJ., Cho SC., Ha J, Yune SK., Kim SJ., Hwang J, Chung A, Sung YH, Lyoo IK. Attention Deficit Hyperactivity Symptoms and İnternet Addiction Psychiatry and Clinical Neurosciences. 2004; 58 (5)(487-494).

Young K. İnternet Addiction: A New Clinical Phenomenon and Its Consequences. American Behavioral Scientist. 2004; 48, 402-415.

Young K, Rodgers RC. İnternet Addiction: Personality Traits Associated with Its Development. 69th annual meeting of the Eastern Psychological Association 1998.

Yurttaş A. İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Zorbalık Eğilimleri ile Algıladıkları Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (İstanbul Kadıköy İlçesi Örneği). Y. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010, İstanbul (Danışman: Prof. Dr. S. Turan).

Zorbaz O. Lise Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımının Sosyal Kaygı ve Akran İlişkileri Açısından İncelenmesi. H. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2013, Ankara (Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. Tuzgöl Dost).

10. EKLER

EK 1

SOSYO DEMOGRAFİK VERİ FORMU

1-Okulunuzun Adı:.....

2-Kaçıncı Sınıftasınız?:

()9. sınıf ()10. sınıf ()11.sınıf ()12.sınıf

3-Cinsiyetiniz: ()Kız () Erkek

4-Yaşınız:.....

5-Kaç kardeşiniz?.....

6-Kaç yıldır internet kullanıyorsunuz?

() 1 yıldan az () 1-3 yıldır () 3-5 yıldır
() 5yıldan fazla

7-Günlük internet kullanma süreniz?

() 1 saatten az () 1-4 saat arası () 4-8 saat arası
() 8 saatten fazla

8-İnternete nereden bağlanıyorsunuz?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

() Evimden () Okulumdan () İnternet kafeden () Diğer (yazınız):.....

9-Evinizde bilgisayarınız var mı?

() Var () Yok

10-Kendinize ait bilgisayarınız var mı?

() Var () Yok

11-Kendinize ait odanız var mı?

Var Yok

12-Evinizde internetiniz var mı?

Evet Hayır

13-Anninizin yaşı:.....

14-Anninizin eğitim durumu:

Okur-yazar değil Okur-yazar İlkokul Ortaokul Lise Üniversite

15-Annemiz çalışıyor mu?

Evet (Mesleğini yazınız):..... Hayır

16-Anninizin sosyal paylaşım sitelerinde (facebook, twitter vs.) üyeliği var mı?

Var Yok

17-Sizce anneniz internette ne kadar vakit geçiriyor?

Hiç Az Orta Çok Aşırı

18-Babanızın yaşı:.....

19-Babanızın eğitim durumu:

Okur-yazar değil Okur-yazar İlkokul Ortaokul Lise Üniversite

20-Babanız çalışıyor mu?

Evet (Mesleğini yazınız):..... Hayır

21- Babanızın sosyal paylaşım sitelerinde (facebook, twitter vs.) üyeliği var mı?

Var Yok

22-Sizce babanızın internette ne kadar vakit geçiriyor?

Hiç Az Orta Çok Aşırı

23- Ailenizin gelir düzeyi:

Gelir Giderden Az Gelir Gidere Denk Gelir Giderden Fazla

24-Anne Babanızın Evlilik Durumu:

Birlikte Boşanmış Diğer (yazınız):.....

25-Aile yapınız: Çekirdek Geniş

26-Kaldığınız yer:

Anne-Babam ile Yurtta Öğrenci Evinde

Akraba yanında

EK 2

Ek:6 Problemlİ İnternet Kullanım Ölçeği-E

Bu anket, bireylerin internet kullanım davranışlarını betimlemek için hazırlanmıştır. Bu amaçla, ilk önce her bir ifadeyi okuyunuz ve daha sonra her bir ifadenin karşısındaki **1- Hiç Uygun Değil, 2- Nadiren Uygun, 3- Biraz Uygun, 4- Oldukça Uygun,** ve **5- Tamamen Uygun,** seçeneklerinden kendi durumunuza uygun olan bir seçeneği belirleyiniz. Bu seçeneği belirledikten sonra o seçeneğe ait parantezin içerisine çarpı (X) işareti koyunuz.

		1	2	3	4	5
1	İnternet bağlantımı kesmeye her karar verdiğimde kendi kendime "birkaç dakika daha" diyorum					
2	İnternette geçirdiğim zaman çoğunlukla uyku süremi azaltıyor					
3	İnternet ortamında elde ettiğim saygıyı günlük yaşamımda bulamıyorum					
4	İnternette, diğer ortamlara göre daha kolay ilişki kuruyorum					
5	İnternette ismimi gizlemek beni daha özgür kılıyor					
6	Çok istememe rağmen interneti uzun süre kullanmaktan bir türlü vazgeçemiyorum					
7	İnternete gerekmedikçe girmekten kaçınıyorum					
8	Yalnızlığımı internetle paylaşıyorum					
9	Birisi internette ne yaptığımı sorduğunda savunmacı ve gizleyici oluyorum					
10	Planladığımın dışında fazladan bir dakika bile interneti kullanmıyorum					
11	İnternette bağlantı kurduğum insanlara kendimi daha iyi anlatıyorum					
12	İnternette, kontrol benden çıkıyor					
13	İnternet yüzünden yemek yemeyi unuttuğum zamanlar oluyor					
14	İnternette daha fazla vakit geçirmek için günlük işlerimi ihmal ediyorum					
15	Sosyal aktiviteler için para harcamaktansa internete erişmek için harcamayı tercih ediyorum					
16	Sürekli ziyaret ettiğim internet sitelerini bir gün dahi girememeye tahammül edemiyorum					
17	İnternet kullandığım süre boyunca her şeyi unutuyorum					
18	Yapmam gereken işler çoğaldıkça, internet kullanma isteğim de o ölçüde artıyor					
19	İnternet, yapmam gerekenleri ertelemek için vazgeçilmez bir araçtır					
20	İnternet kullanımım, benim için önemli kişilerle olan ilişkilerimde problem yaşamama neden oluyor					
21	İnternet kullanırken başkalarının beni meşgul etmesine öfkeleniyorum					
22	İnterneti kullanmasam bile sürekli aklımda					
23	İnternet kullanmayı bırakamadığım için randevularıma veya derslerime geç kalıyorum					
24	Sabahları uyandığimde bir an önce internete bağlanmak istiyorum					
25	İnternet kullanırken zamanın nasıl geçtiğini hiç anlayamıyorum					
26	İnternet beni kendisine esir ediyor					
27	İnternet yoluyla iletişim kurmayı, yüz yüze iletişime kurmaya tercih ediyorum					

EK 3

ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ

*Lütfen aşağıdaki soruları kendi **anne** ve **babanın** düşünerek dikkatle okuyunuz. Aşağıdaki durumun anne ve babanızın davranışına ne kadar benzediğini düşünün. Eğer TAMAMEN BENZİYORSA aşağıdaki cümlelerin başındaki kutunun içine 4; BİRAZ BENZİYORSA 3; BENZEMİYORSA 2; HİÇ BENZEMİYORSA 1; yazınız.*

1. Herhangi bir sorunun olduğunda, eminim annem ve babam bana yardım ederler. ()
2. Annem ve babam büyüklerle tartışmam gerektiğini söylerler. ()
3. Annem ve babam yaptığım her şeyin en iyisini yapmam için beni zorlarlar. ()
4. Annem ve babam herhangi bir tartışma sırasında başkalarını kızdırmamak için, susmam gerektiğini söyler. ()
5. Annem ve babam bazı konularda sen” **kendin karar ver**” derler. ()
6. Derslerimden ne zaman düşük not alsam, annem ve babam kızar. ()
7. Ders çalışırken anlayamadığım bir şey olduğunda, annem ve babam bana yardım ederler. ()
8. Annem ve babam kendi görüşlerinin doğru olduğunu bu görüşleri onlarla tartışmam gerektiğini söyler ()
9. Annem ve babam benden bir şey yapmamı istediklerinde, niçin bunu yapmam gerektiğini de açıklarlar. ()
10. Annem ve babamla her tartıştımda bana ”**büyüdüğün zaman anlarsın**” derler. ()
11. Derslerimden düşük not aldığımda, annem ve babam beni daha çok çalışmam için desteklerler. ()
12. Annem ve babam yapmak istediklerim konusunda kendi kendime karar vermeme izin verirler. ()
13. Annem ve babam arkadaşlarımı tanırlar. ()
14. Annem ve babam istemedikleri bir şey yaptığımda, bana karşı soğuk davranırlar ve küserler. ()
15. Annem ve babam sadece benimle konuşmak için zaman ayırırlar. ()
16. Derslerimden düşük notlar aldığımda, annem ve babam öyle davranır ki suçluluk duyar ve utanırım. ()
17. Ailemle birlikte hoşça vakit geçiririz. ()
18. Annemi ve babamı kızdıracak bir şey yaptığımda, onlarla birlikte yapmak istediğim şeyleri yapmama izin vermezler. ()
19. Genel olarak annem ve babam okul zamanı hafta içinde gece arkadaşlarımla bir yere gitmene izin verirlermi ()

Evet () **Hayır** ()

Eğer cevabınız **Evet** ise, aşağıdaki soruyu cevaplayınız.

ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki maddeler, kendiniz hakkında ne düşündüğünüzü genel olarak nasıl hissettiğinize ilişkin olarak hazırlanmıştır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyun ve kendiniz hakkında nasıl hissettiğinizi karşılarındaki bölmelerden uygun olanını işaretleyerek belirtiniz.

(A) Hiç katılmıyorum (B) Katılıyorum (C) Katılmıyorum (D) Tamamen katılıyorum

1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum A() B() C() D()

2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum A() B() C() D()

3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim. A() B() C() D()

4. Ben de diğer insanların bir çoğunun yapabileceği kadar bir şeyler yapabilirim. A() B() C() D()

5. Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum. A() B() C() D()

6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim A() B() C() D()

7. Genel olarak kendimden memnunum A() B() C() D()

8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim A() B() C() D()

9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum. A() B() C() D()

10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum. A() B() C() D()

EK 5

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı :66459836- 302.08.01 /601
Konu :

17/06/2014

GÜLKENT ANADOLU LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜ'NE
ISPARTA

Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Emine Zahide Özdemir'in tez çalışması için yapacağı anket çalışmasını kurumunuzda yapabilmesi için gerekli iznin verilmesi hususunda gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. M. İbrahim TUĞLU
Enstitü Müdürü

Eki: 2 sayfa tez çalışması uygulama izin formu
7 sayfa Anket Formu
3 sayfa etik kurul onayı

Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Uncubozköy Yerleşkesi Tıp Fakültesi Dekanlığı 45010- MANİSA Tel: 0 507 449 44 43 –Faks: 238 21 58
<http://www.bayar.edu.tr/~saglik>, /saglik@cbu.edu.tr , saglik.ogrenci@cbu.edu.tr

T.C.
ISPARTA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27749142/730/2804546

04/07/2014

Konu: Araştırma Görevlisi Emine
Zahide ÖZDEMİR'in Anket
Çalışması.

Sayın : Emine Zahide ÖZDEMİR
Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Doğu Kampüsü Hemşirelik Bölümü 249 nolu Oda
ISPARTA

İlgi : 02/07/2014 tarihli dilekçeniz.

İlgi tarihli dilekçeniz ile talep ettiğiniz "Bir Lisede Öğrenim Görmekte Olan Adölesanlardaki Benlik Saygısının ve Anne Baba Tutumunun Problemlî İnternet Kullanımına Etkisi " isimli anket çalışmasını İlimiz Merkez Gülkent Anadolu Lisesinde yapacağınız ile ilgili izin onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Dr.Ahmet YILDIRIM
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı İle Aynıdır: 04.07/2014

EKİ : Onay(1 adet)

Türkan UYUMAZ
Şef

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır
Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8a7a-c7a8-3091-94a5-3b10 kodu ile yapılabilir.

6 Mart Atatürk Caddesi .ISPARTA
Elektronik Ağ: arge32@meb.gov.tr
e-posta: isparta@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için : Mehmet KARAKOÇ
Tel : 0.246.2231020-152
Faks: (246)2232242

T.C.
ISPARTA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27749142/730/2793412

03/07/2014

Konu: Araştırma Görevlisi Emine
Zahide ÖZDEMİR'in Anket Çalışması.

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : ilgi : a) Merkez Gülkent Anadolu Lisesi Müdürlüğünün 02.07.2014 tarih ve 411 sayılı yazısı.

b) Araştırma Görevlisi Emine Zahide ÖZDEMİR'in 2 Temmuz 2014 tarihli dilekçesi.

Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Emine Zahide ÖZDEMİR'in "Bir Lisede Öğrenim Görmekte olan Adölesanlardaki Benlik Saygısının ve Anne Baba Tutumunun Problemlî İnternet Kullanımına Etkisi" isimli anket çalışmasını İlimiz merkez Gülkent Anadolu Lisesinde yapacağını ilgi (a) ve (b) yazılarla talep etmektedir.

Adı geçen Anket Çalışmasını ekli listede belirtilen Tez Çalışması Uygulama İzin Formunda belirtilen açıklamalar doğrultusunda Eğitim ve Öğretimi aksatmadan yapması, Yapılacak Araştırma ve Araştırma desteğine yönelik izin ve uygulama yönergesine göre izin verilmesi Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

İlyas CAN
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
03/07/2014

Okan LEBLEBİCİER
Vali a.
Vali Yardımcısı

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır 04.07.2014

Türkan UYUMAZ
Şef

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

Mart Atatürk Caddesi İSPARTA
Elektronik Ağ: arge32@meb.gov.tr
e-posta: isparta@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için : Mehmet KARAKOÇ
Tel : 0.246.2231020-152
Faks: (246)2232242

EK 6

Kimden: Esra CEYHAN [eceyhan@anadolu.edu.tr]
Gönderildi: 20 Ağustos 2014 Çarşamba 17:22
Kime: EMİNE ZAHİDE ÖZDEMİR
Konu: YNT:
Merhaba,
İlgili ölçeğin lise formu ve açıklamaları ektedir.
İyi çalışmalar.
Prof.Dr. Esra Ceyhan

Prof.Dr. Esra CEYHAN
Anadolu University
Educational Faculty
Guidance and Psychological Counseling Division
&
Anadolu University
Center of Psychological Counseling and Guidance
Yunus Emre Campus- Eskişehir, Turkey
E-mail: eceyhan@anadolu.edu.tr
Tel: +90 222 3350580-1226 & 3463 & 3526

Kimden: EMİNE ZAHİDE ÖZDEMİR [zahideozdemir@sdu.edu.tr]
Gönderildi: 20 Ağustos 2014 Çarşamba 12:21
Kime: Esra CEYHAN
Konu:
Merhaba hocam,
Daha önce size mail atmıştım belki hatırlarsınız. "Bir Lisede Adölesanlarda Benlik Saygısı ve Anne Baba Tutumunun Problemlü İnternet Kullanımına Etkisi" başlıklı yüksek lisans tez çalışması yapmaktayım.Geçerlilik Güvenilirlik çalışmasını yapmış olduğunuz Problemlü İnternet Kullanımı Ölçeği'ni izniniz olursa kullanmak istiyorum. Ölçeği bana gönderebilir misiniz?
Saygılarımla.

Arş. Gör. E. Zahide ÖZDEMİR

EK 7

Kimden: EMİNE ZAHİDE ÖZDEMİR
Gönderildi: 22 Eylül 2014 Pazartesi 17:09
Konu: Anne baba tutum ölçeği izin

Kimden: EMİNE ZAHİDE ÖZDEMİR
Gönderildi: 31 Ağustos 2014 Pazar 12:23
Kime: Aysen.Gure@ankara.edu.tr
Konu: YNT: İLT:
Teşekkür ederim hocam .
İyi çalışmalar.

Kimden: Aysen.Gure@ankara.edu.tr [Aysen.Gure@ankara.edu.tr]
Gönderildi: 29 Ağustos 2014 Cuma 17:09
Kime: EMİNE ZAHİDE ÖZDEMİR
Konu: Re: İLT:
> Merhaba Zahide,
> Ölçeği tezinde referans göstererek kullanabilirsin.
> Ölçek ve puanlanması ekte. Kolay gelsin
> Ayşen Güre Duru

> Kimden: EMİNE ZAHİDE ÖZDEMİR
> Gönderildi: 20 Ağustos 2014 Çarşamba 12:27
> Kime: gure@ankara.edu.tr
> Konu:
> Merhaba Hocam;
> "Bir Lisede Adölesanlarda Benlik Saygısı ve Anne Baba Tutumunun Problemlı İnternet Kullanımına Etkisi"
> başlıklı
> yüksek lisans tez çalışması yapmaktayım.
> Geçerlilik Güvenilirlik çalışmasını yapmış olduğunuz Anne - Baba Tutum Ölçeği'ni izniniz olursa kullanmak
> istiyorum.
> Ölçeğin aslını ve tezimin ekler kısmında izniniz olduğunu belirten maili gönderebilir misiniz?
> Saygılarımla.
> Arş. Gör. E. Zahide ÖZDEMİR

EK 8

Kimden: Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği [cogepder@gmail.com]

Gönderildi: 23 Eylül 2014 Salı 09:18

Kime: EMİNE ZAHİDE ÖZDEMİR

Konu: Re: Rosenberg benlik saygısı ölçeği ve kullanımı

22 Eylül 2014 17:52 tarihinde EMİNE ZAHİDE ÖZDEMİR <zahideozdemir@sdu.edu.tr> yazdı:

Merhaba ,

Rosenberg benlik saygısı ölçeğini ve kullanımı yeniden mail atabilir misiniz?

İyi çalışmalar

Kimden: Halkbank Internet Subesi [internet.subesi@halkbank.com.tr]

Gönderildi: 11 Temmuz 2014 Cuma 13:13

Kime: EMİNE ZAHİDE ÖZDEMİR

Konu: 11.07.2014 TARİHLİ HESABA EFT DEKONTU

[<http://sube.halkbank.com.tr/images/General/halkbank.jpg>]

[<https://sube.halkbank.com.tr/WebApplication.UI/Content/images/General/vd1.gif>]

EMİNE ZAHİDE ÖZDEMİR İNTERNET

HESABA EFT DEKONTU İşlem Tarihi

11.07.2014

13:08

Şube: 1339 S.DEMİREL ÜNİ.UYDU ŞB/ IS

Hesap No: 01105835 Döviz Kodu: TL TC Kimlik No : 2154481****

IBAN: TR25 0001 2001 3390 0001 1058 35

Alıcı Banka : 00067 YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.

Alıcı Şube : IBAN MERKEZ ŞUBE

Alıcı IBAN : TR530006701000000071090250

Alıcı Adı Soyadı : Emine Zahide ÖZDEMİR

Sorgulama No : 6200426

Alıcı Banka Sorgulama No : 0012900016200426

Açıklama : EMİNE ZAHİDE ÖZDEMİR,Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Eft Tutarı : 50,00 TL

İşlem Ücreti : 0,00 TL

BSMV : 0,00 TL

Yalnız : ELLİ %00 TL

İşlem Tutarı 50,00 TL

EK 9

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 72867572-050- 1698
Konu : Etik Kurul Kararı

12 Mayıs 2014

Sayın Yrd. Doç. Dr. Dilek ERGİN
Celal Bayar Üniversitesi
Sağlık Yüksekokulu Pediatri Hemşireliği Bölümü

Sorumlu araştırmacı olduğunuz “Bir Lisede Öğrenim Görmekte Olan Adölesanlardaki Benlik Saygısının ve Anne Baba Tutumunun Problemlerli İnternet Kullanımına Etkisi” isimli çalışmanızın kurulumuz tarafından uygun görüldüğüne ilişkin 07.05.2014 tarih ve 78 sayılı Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Kararı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa AKÇAM
Başkan

Ek : Etik Kurulu Kararı (2 Sayfa)

Doğu Yerleşkesi Morfoloji Binası 32260 - ISPARTA
Tel : 0 (246) 2113704 Faks : 0 (246) 2371165
e-posta : tipetik@sdu.edu.tr İnternet Adresi : www.tip.sdu.edu.tr

Bilgi İçin : İbrahim Etem YETİŞEN
Bilgisayar İşletmeni
Tel : 0 (246) 2113704

KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU

Araştırmanın Açık Adı Araştırmanın Protokol Kodu	Bir Lisede Öğrenim Görmekte Olan Adölesanlardaki Benlik Saygısının ve Anne Baba Tutumunun Problemlı İnternet Kullanımına Etkisi (07.05.2014 tarih ve 78 sayılı karar)
---	---

ETİK KURUL BİLGİLERİ	ETİK KURULUN ADI	Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı
	AÇIK ADRESİ:	S.D.Ü. Doğu Kampüsü Tıp Fakültesi Dekanlığı Binası – ISPARTA
	TELEFON	246.2113704
	FAKS	246.2371165
	E-POSTA	tipetik@sdu.edu.tr

BAŞVURU BİLGİLERİ	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Sorumlu : Yrd. Doç. Dr. Dilek ERGİN Yardımcı : Arş. Gör. Emine Zahide ÖZDEMİR			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Pediatri Hemşireliği			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Pediatri Hemşireliği			
	DESTEKLEYİCİ				
	DESTEKLEYİCİNİN YASAL TEMSİLCİSİ				
	ARAŞTIRMANIN FAZİ VE TÜRÜ	FAZ 1	☐		
		FAZ 2	☐		
		FAZ 3	☐		
		FAZ 4	☐		
		Gözlemsel ilaç çalışması	☐		
İlaç dışı klinik araştırma		☐			
	Diğer ise belirtiniz : Anket				
ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☒	ÇOK MERKEZLİ ☐	ULUSAL ☒	ULUSLARARASI ☐	

DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili
		ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ		
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU			Türkçe ☐ İngilizce ☐ Diğer ☐
	OLGU RAPOR FORMU			Türkçe ☐ İngilizce ☐ Diğer ☐
	ARAŞTIRMA BROŞÜRÜ			Türkçe ☐ İngilizce ☐ Diğer ☐
DEĞERLENDİRİLEN DİĞER BELGELER	Belge Adı	Açıklama		
	SİGORTA	☐		
	ARAŞTIRMA BÜTÇESİ	☐		
	BİYOLOJİK MATERYEL TRANSFER FORMU	☐		
	ILAN	☐		
	YILLIK BİLDİRİM	☐		
	SONUÇ RAPORU	☐		
	GÜVENLİLİK BİLDİRİMLERİ	☐		
DİĞER	☐			

Prof. Dr. Mustafa AKCAM
Etik Kurul Başkanı

KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU

Araştırmanın Açık Adı Araştırmanın Protokol Kodu		Bir Lisede Öğrenim Görmekte Olan Adölesanlardaki Benlik Saygısının ve Anne Baba Tutumunun Problemlı İnternet Kullanımına Etkisi							
KARAR BİLGİLERİ	Karar No: 78	Tarih: 07.05.2014							
	Yukarıda bilgileri verilen başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmann/çalışmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve uygun bulunmuş olup araştırmann/çalışmanın başvuru dosyasında belirtilen merkezlerde gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel sakınca bulunmadığına toplantıya katılan etik kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verilmiştir.								
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU									
ETİK KURULUN ÇALIŞMA ESASI		Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelik, İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu							
BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI:		Prof. Dr. Mustafa AKÇAM							
Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile ilişki		Katılım *		İmza
Prof. Dr. Mustafa AKÇAM	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof. Dr. Mustafa TÜZ	Kulak Burun Boğaz Hast.	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof. Dr. Fatih GÜLTEKİN	Tıbbi Biyokimya	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof. Dr. Serpil DEMİRCİ	Nöroloji	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof. Dr. Metin TOPÇUOĞLU	Hukuk	SDÜ Hukuk Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Prof. Dr. Mekin SEZİK	Kadın Hast. ve Doğum	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç. Dr. Zeynep Dilek AYDIN	İç Hastalıkları	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Halil AŞCI	Farmakoloji	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Derya YILDIRIM	Ağız Diş ve Çene Radyoloji	SDÜ Diş Hek. Fak.	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Derya CEYHAN	Pedodonti	SDÜ Diş Hek. Fak.	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Yonca SÖNMEZ	Halk Sağlığı	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Uzman Dr. Kadir KARAKUŞ	Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	Isparta Devlet Hast.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Uzman Dr. Kenan Ahmet TÜRKDOĞAN	Acil Tıp	Isparta Devlet Hast.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Bilgi İşlem Daire Başkanı Halil KARAKOÇ	Biyomedikal	SDU Rektörlüğü	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Osman PARÇAOĞLU	Sivil Üye	Esnaf	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	

* : Toplantıda Bulunma

11. ÖZGEÇMİŞ

Adı	Emine Zahide	Soyadı	ÖZDEMİR
Doğum Yeri	Elazığ	Doğum Tarihi	01.10.1987
Uyruğu	T. C.	Tel	05301141387
E-mail	zahideozdemir@sdu.edu.tr		

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık		
Yüksek Lisans		
Lisans	Kocaeli Üniversitesi	2011
Lise	Özel Çırağan Anadolu Lisesi	2005

İş Deneyimi

Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
Sorumlu Hemşire	Özel Yüzyıl Hastanesi	6 ay
Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşiresi	Özel Şifa Hastanesi	4 ay

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*
İngilizce	İyi	Orta	Zayıf

Yabancı Dil Sınav Notu #								
YDS	ÜDS	IELTS	TOEFL IBT	TOEFL PBT	TOEFL CBT	FCE	CAE	CPE
80								

	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
ALES Puanı	92		
(Diğer) Puanı			

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma becerisi
Microsoft Office Programları	İyi

*Çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak değerlendiriniz.